LETO XIX. ŠT. 26 (893) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 17. JULIJA 2014

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Kakšno prihodnost ima Gorica?

Nekaj sto ljudi - med njimi so bili tudi zagreti protestniki nekaterih levičarskih in desničarskih strank ter drugih gibanj s transparenti - pa tudi številni zaskrbljeni meščani - med njimi nekaj mamic z vozički in nosečnic - so prejšnji petek popoldne pred občinsko palačo v Gorici enotno manifestirali proti zaprtju goriške porodnišnice. Kolikor jih je moglo, se jih je udeležilo izrednega občinskega sveta, na katerem sta bili prisotni tudi deželna odbornica za zdravstvo Maria Sandra Telesca in predsednica deželne vlade Debora Serracchiani. Ko je guvernerka hotela stopiti v občinsko palačo, so jo morali do dvorane občinskega sveta pospremiti predstavniki sil javnega reda, da bi je fizično ne napadla množica, ki je rjovela, naj se sramuje in naj odstopi.

Dvorana je bila prenatrpana kot malokdaj doslej. Sredi publike so bili prisotni tudi taki, ki ne samo, da niso kazali spoštovanja do instutucij, pač pa tudi niso sposobni omikanega obnašanja in govorjenja, saj so na predsednico letele tudi grobe žaljivke. Svoje misli, mestoma prekvašene z desničarsko oz. levičarsko retoriko, so razpredali župan Romoli in načelniki svetniških skupin. Eni so bili v svojem ogorčenju bolj napadalni, drugi so skušali ohranjati dialog z vrhom deželnih oblasti v upanju, da vsaj zamrzne, če že ne ukine odlok, s katerim je sklenil zaprtje porodnišnice. Pa je prišla do besede odbornica za zdravstvo, naposled pa še "carica" Serracchiani, ki je jasno povedala, da ne namerava odstopiti od svojih namer. Dejala je, da je reforma deželnega zdravstva nujna in smotrna ter da gotovo nima političnega predznaka, saj ona "izredno spoštuje Gorico". Po državni zakonodaji je potrebnih vsaj 500 rojstev letno, da se lahko opraviči obstoj porodnišnice, v Gorici pa jih je bilo v zadnjem letu manj kot 300. Da Gorica - v več smislih - umira, se ve. Očitno pa tudi vedno manj ljudi zaupa krajevnemu zdravstvu, saj vedno več nosečnic hodi rojevat v Trst, Tržič, Palmanovo in drugam; tja, kjer imajo letno več porodov in zato tudi več izkušenj. V zelo napetem vzdušju je predsednica, ki so ji glasno oporekali, navedla razloge, zaradi katerih so odredili zaprtje oddelka. Prvi je varnostne narave. V zadnjih dvajsetih letih se je korenito spremenila medicina, "spremenili smo se tudi mi in naše potrebe". Zato je treba obstoječe strukture prilagoditi novim zahtevam, zlasti bolnikom s kroničnimi patologijami, rehabilitaciji itd. Zagotovila je, da bo še v tem tednu podpisan sporazum s šempetrsko bolnišnico, tako da bodo goriške mamice lahko brezplačno rojevale v bližjem Šempetru, otroke pa bodo starši vpisali na matičnem uradu goriške občine.

Serracchianijeva je med drugim večkrat podčrtala, da porodnišnica sama ne bo rešila Gorice. Mestni upravitelji naj na novo zarišejo obrise "teritorialne poklicanosti" Gorice. To je pravi izziv! "Jasni predlogi o tem, kaj je treba narediti v tem mestu in kakšno prihodnost hočete, do mene še niso prišli"! je zatrdila predsednica in se tako obregnila ob mestne upravitelje. Obljubila je, da bo prihajala v Gorico enkrat mesečno razlagat posamične faze reforme: "Prepričana sem, da bodo ljudje razumeli".

Kljub vsem njenim zagotovilom se navzoči le niso mogli znebiti dejstva, da konec koncev gre za politično odločitev.

/ dalje na str. 2

Openski tramvaj bo končno spet obratoval

Foto IG

Slovenija že spet na volitvah

Je "že videno" lahko tudi novo?

Slovenija je v nedeljo bila priča novemu pretresu. Še tretjič v šestih letih in na skupno treh volitvah (od tega dveh predčasnih) so na plan prišle čisto nove stranke, ki so prevzele oblast. Leta 2008 so bile za Pahorjevo zmago ključnega pomena nova politična stranka Zares (Gregor Golobič) in prenovljena LDS pod vodstvom Katarine Kresal. Na predčasnih volitvah 2011 je Zoran Janković v le nekaj mesecih svojo stranko postavil na noge in potem na volitvah zmagal. Janševo SDS je premagal za tri odstotke. Da bi se ne izneverili tradiciji, je tokrat podoben oziroma še večji uspeh požel pravnik Miro Cerar, ki doslej še ni imel izkušenj v politiki: od nastanka njegove stranke do volitev je poteklo samo šest tednov. Uspeh pa je bil še večji. Volivci so Cerarja nagradili s 35 odstotki: tako popularnost in tolikšno podporo je zbrala samo še LDS v najboljših Drnovškovih časih (leta 2000 s 36,26 odstotka). Neverjetno, na prvi pogled...

Miro Cerar

Fenomen Mira Cerarja

Najprej skušajmo obrazložiti fenomen Mira Cerarja in njegove stranke (SMC). Gre za pravnika, ki še ni bil aktivno soudeležen v politiki. V času, ko sta bila v ospredju primera sodnega pregona Janeza Janše in skorajda vsakodnevne preiskave proti Zoranu Jankoviću, je Cerar nastopal z gesli o moralnosti v politiki in o pravni državi, ki da je njegova prva vrednota. S tem je zadel v polno: ker sam še ni bil v politiki in ker za medije in za javnost s tega vidika doslej še ni bil zanimiv, je njegova "kartoteka" v bistvu neomadeževana. To mu je omogočalo, da je celotno volilno kampanjo vodil na visokih geslih "politične čistosti in nepodkupljivosti". Kljub temu da je politični novinec, pa je Cerar v Sloveniji eden od najbolj znanih pravnikov, ki se kot strokovnjak na televiziji in po medijih veliko pojavlja. In ta dvojna kombinacija je bila prvi ključ do uspeha: Cerar je hkrati "neomadeževan" novinec v politiki (torej ni vpleten v spletke, ki so pripeljale Slovenije v krizo), a je hkrati ugleden in spoštovan strokovnjak.

Medijsko obravnavanje Mira Cerarja

Drugi ključ razumevanja fenomena Mira Cerarja je njegova medijska podoba med volilno kampanjo: mediji so ga sprejeli pozitivno in oddajali ljudem (volivcem) tako podobo, torej pozitivno. V ospredju je bil predvsem on sam, manj se je govorilo na primer o tem, kako bo lahko njegova stranka, ki je nastala pred mesecem in pol, kos tako zahtevni nalogi, kakršna je sestava vlade in vodenje države. Kako in kje bo Cerar našel za to primerne kadre? Javnost in mediji so se le malo spraševali, kdo bo sedel v parlamentu in kdo bo zastopal Cerarjevo stranko. Gesla in programska načela, ki jih ponuja Cerar, so seveda v marsičem povsem razumna in splošno sprejeta: kdo bi se ne zavzemal za pravno državo in za izkoreninjenje korupcije? Cerar pa je ponujal načelne programske postavke in gesla, poglobljenih rešitev za težave pa še ni predstavil. Tukaj (že spet) lahko izpostavimo vprašanje privatizacije: Cerar v programu govori o nadzorovani privatizaciji podjetij in bank. Ampak, kaj to natančno pomeni? Odgovora na to nismo dobili. Slovenija bi morala v letošnjem letu privatizirati NKBM: kako bo to potekalo? Slovenija bi morala nadaljevati s procesom privatizacije Telekoma (k prodaji Telekoma se je pred Brusljem zavezala vlada Alenke Bratušek), a je Cerar pred volitvami že izjavil, da ima do tega velike pomisleke. Ko je šlo za reševanje težav javnih financ, se je Cerar seveda izogibal pojmom varčevanja (zelo nepopularna tema) in govoril o večjih prihodkih v državno blagajno, ki bi bili posledica izboljšanja upravljanja z državnim premoženjem.

/ str. 13

Andrej Černic

Pogovor

Dr. Urban Vehovar, eden izmed letošnjih predavateljev Drage, o delitvah v slovenskem narodu 3

Cerkev

Srebrnomašnik g. Karel Bolčina je vodil somaševanje ob Cirilmetodovem slavju na Vejni pri Trstu 10

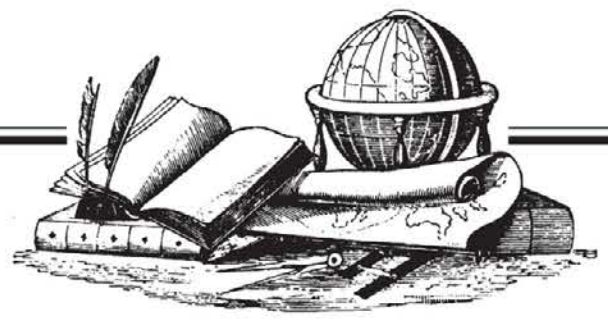

Reforma krajevnih uprav / Predlog deželnega svetnika Gabrovca

Nujno je soočenje med izvoljenimi upravitelji

"Prvi osnutek deželne reforme krajevnih uprav, ki po ukinitvi Pokrajin posega v področje politično-upravne avtonomije zlasti majhnih Občin, nas zaskrblja in nujno je, da se že v tej sorazmerno zgodnji fazi soočimo še najprej med izvoljenimi javnimi upravitelji slovenske narodnosti", predlaga deželni svetnik SSk in podpredsednik Deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, ki je pred dnevi prvi opozoril, da tako zasnovana reforma grobo trči v zajamčene pravice Slovencev na naselitvenem območju dvaintridesetih občin od Milj do Trbiža.

"Združevanje Občin v nove enote neizogibno trešči v specifiko obmejnega pasu naše dežele, kjer je zgodovinsko prisotna slovenska manjšina. Spet moramo glasno opozarjati, da nas ščitijo državni zakoni in tudi mednarodni sporazumi, evropske listine in sama ustava. Dvojezične občine so v povojnih desetletjih uspešno razvijale svojo 'posebnost' in tudi z zagotavljanjem enakopravnosti slovenskega jezika v birokratskem in političnem vsakdanu jamčile osnovne pravice do dostojanstva naših ljudi, njihove kulture in občutka pripadnosti v prostoru, ki ga naseljujemo poldrugo tisočletje. Zato je danes na nas naloga in odgovornost, da z vsemi sredstvi tudi v času velikih sprememb vendarle ohranimo in pravzaprav še dodatno utrdimo upravno avtonomijo narodno-jezikovne skupnosti, ki s svojo posebnostjo plemeniti in bogati ves prostor", posebej poudarja Gabrovec, ki ta načela povezuje s samim smislom obstoja Evropske skupnosti. Slednja je namreč nastala tudi na vlogi manjšin, saj te približujejo sosednje si narode, ki so se med seboj spopadali več stoletij.

"Sam statut naše dežele"– nadaljuje Gabrovec – "v 3. členu navaja načelo, da so vsem prebivalcem, ne glede na njihovo jezikovno pripadnost, priznane iste pravice in zagotovljeno spoštovanje specifičnih kulturnih in jezikovnih karakteristik. Ne gre tudi nikdar pozabiti Osimskega sporazuma, ki izhajajoč iz Londonskega memoranduma določa, da na območju, ki je naseljeno z narodnimi in jezikovnimi manjšinami, ne sme priti do upravnih sprememb (kakršno je npr. združevanje občinskih uprav), ki bi škodile narodnostnemu obstoju obmejnih skupnosti med Italijo in takratno Jugoslavijo, danes Slovenijo".

Podobna obveza je vključena tudi v Evropski konvenciji o zaščiti manjšin, iz leta 1995; s tem dokumentom se države obvezujejo, da ne bodo sprožile nobenega postopka, ki bi lahko na kakršenkoli način spreminjal razmerja oz. ravnotežja manjšinskih narodnih skupnosti. Ne nazadnje velja v tem smislu ponoviti tudi 21. člen zaščitnega zakona št. 38 iz leta 2001, ki določa, da "na območju, ki ga določa 4. člen, morajo upravna ureditev, raba teritorija, gospodarsko, družbeno in urbanistično načrtovanje ter njihovo izvajanje tudi v primeru razlaščanj težiti k zaščiti zgodovinsko-kulturnih značilnosti".

Več ali manj vsiljeno združevanje malih občin, v katerih veljajo zaščitne norme, z drugimi, večjimi enotami, ki nimajo specifičnih potreb (in obveznosti) v odnosu do pripadnikov narodnostne manjšine, bi torej neizogibno privedlo do znižanja ravni zaščite. Do istega negativnega učinka bi privedel tudi odvzem pomembnih pristojnosti, ki jih izvajajo občinske uprave na svojem ozemlju (npr. prostorsko načrtovanje in finance). Sploh pa bi se pod tako zasnovano reformo postavljala pod vprašaj dvojezična uprava in javno poslovanje v slovenskem jeziku.

"Zato je Slovenska skupnost že takoj zaprosila za nujno soočenje s predsednico dežele Serracchianijevo, njenim odbornikom Panontinom in z vodstvom Demokratske stranke, s katero ima volilni dogovor, ki reforme vsekakor povezuje na spoštovanje temeljnih pravic slovenske narodne skupnosti!" zaključuje podpredsednik Deželnega sveta Igor Gabrovec, ki medtem že sklicuje zborovanje slovenskih javnih upraviteljev, ne glede na strankarsko pripadnost ali politično prepričanje.

Slovenija: Serracchiani, voščila za trdno vlado

"Naša želja je, da bi Slovenija takoj dobila stabilno vlado, ki naj jo podpira trdna koalicija". Tako je komentirala predsednica Furlanije Julijske krajine, Debora Serracchiani, prve izide parlamentarnih volitev v Sloveniji, ki dodeljujejo uspeh outsiderju Miru Cerarju.

"Veter sprememb – ocenjuje Serracchianijeva – je zapihal tudi v Sloveniji, tako kot se že na različne načine dogaja v večjem delu Evrope. In v demokracijah imajo volilne žare vedno prav". Verjamemo, da bomo tudi z novo vlado okrepili odlične medsebojne odnose med svojimi teritoriji: mi smo pripravljeni – zaključuje predsednica – začeti znova z delom na vsakršnem področju, ki je v naši pristojnosti".

Gabrovec: "Preizkusni kamen bo deželna reforma krajevnih uprav"

Paritetni odbor naj se loti številnih odprtih vprašanj

Z imenovanjem štirih članov, za katere je bil pristojen ministrski svet, je Institucionalni paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine v polni sestavi in pričakovati je, da se bo tudi sestal že v prihodnjih tednih in vsekakor pred poletnim premorom. Zaščitni zakon nalaga Paritetnemu odboru številne pristojnosti, njegova teža pa je, poleg zapisanega v zakonu, tudi političnega značaja, saj ga sestavljajo predstavniki institucij in civilne družbe, ki so izraz tako slovenske kot italijanske narodne skupnosti.

Več kot desetletna izkušnja nas uči, da ritem dela in po svoje tudi »težo« Paritetnega odbora dejansko narekuje predsedujoči. Prav tako je predsednik tisti, ki z lastnim ugledom in poznanstvi spodbuja zanimanje in pozornost institucionalnih sogovornikov in drugih subjektov, ki so poklicani, da se z odborom soočajo. Med institucijami sta glavna sogovornika nedvomno deželna in vsedržavna vlada ter razvejana in mestoma neprebojna birokratska aparata, ki stojita za njima.

Živimo v času velikih sprememb in reformnih predlogov, ki se neposredno dotikajo tudi interesov in pravic Slovencev kot posameznikov in kot skupnosti. Reforma parlamenta ne more mimo v zaščitnem zakonu zapisane pravice, da smo Slovenci zajamčeno zastopani v najvišjih državnih zakonodajnih forumih. Isto velja za deželno reformo krajevnih uprav, ki mora upoštevati večnarodni pečat obmejnega pasu od Milj do Trbiža, kjer je avtonomija tudi najmanjših občin temeljni pogoj za zagotavljanje enakopravnosti slovenskega jezika v birokratskem in političnem vsakdanu, pa tudi dostojanstva naših ljudi, njihove kulture in občutka pripadnosti temu prostoru. Gre za dve poglavji, ki Paritetnemu odboru ne moreta ostati tuji. Novega predsednika Paritetnega odbora bodo samostojno in suvereno izvolili njegovi člani. Vsem pa je jasno, da bi bilo glede na čas, ki ga živimo, in na zgoraj nakazane izzive pomembno in pravzaprav bistveno, da bi bila za predsednika izbrana oseba s solidno juridično izobrazbo in po možnosti tudi s političnimi izkušnjami.

Igor Gabrovec,
deželni svetnik SSk in podpredsednik Deželnega sveta FJk

Uredništvo RAI ima nov elektronski naslov

Slovensko časnikarsko uredništvo RAI v Trstu je pred dnevi spremenilo svoj elektronski naslov. Stari naslov (redazione-slovena@rai. it) bo nekaj časa sicer še uporaben, vendar je odslej v rabi novi naslov - **slo@rai. it**-, ki velja tako za radijska kot za televizijska poročila.

Slovensko uredništvo RAI ob tem vabi ustanove, organizacije in društva, ki želijo opozoriti javnost na svoje pobude oz. objaviti napovedi dogodkov v rubriki Prireditve in obvestila, ki je na sporedu med radijskimi poročili ob 7., 8. in 14. uri, da se v ta namen poslužujejo omenjenega elektronskega naslova.

S 1. strani

Kakšno prihodnost...

Gorica je že spet "žrtveno jagnje" močnih oblasti, saj na deželni ravni očitno nima dovolj močnih zaveznikov, ki bi se zavzeli zanjo in branili njene interese že vsaj zaradi njene zgodovinske vloge ali pa zaradi dejstva, da je glavno mesto pokrajine.

Množica se je po burni dveurni razpravi v občinskem svetu kmalu razšla. Brez upanja in polna zagrenjenosti. Pa sem sedel na svoje kolo in se odpeljal proti domu. Dober kilometer. Proti večeru je bilo, Goričani so se mirno sprehajali po korzu. Medtem ko sem premleval vse to, kar sem slišal, sem videl mlado mamico: v levi roki je držala nekajmesečnega dojenčka, v desni cigareto... Do doma drugih otročičkov nisem videl. Le ljudi s psički... Morda pa le ni za vse goriške tegobe kriva deželna uprava. Gotovo ne za demografski padec, za beg možganov, za visoko brezposelnost, za propad številnih trgovin, za zaprtje mestne glasbene šole, za politično in splošno dekadenco mesta, ki je nekdaj nekaj pomenilo, zdaj pa pomeni vse manj in manj.

Slovenska skupnost

Zaščita brez upravne avtonomije je prazna škatla

Upravna avtonomija na lastnem teritoriju je za slovensko narodno skupnost v FJK eden od temeljev njene zaščite. Možnost, da smo si lahko Slovenci avtonomno določali načrtovanje posegov vsaj v občinah, kjer smo v večini in to predvsem na podlagi lastnih narodnih in gospodarskih potreb, je bistveno pripomogla k uspešnemu ohranjanju naše avtohtone prisotnosti. Isto velja za službe in storitve, ki so na voljo občanov na podlagi njihovih potreb. Ne nazadnje je tukaj pomembna tudi pomoč domačim gospodarskim dejavnostim. V tem smislu je bilo pričakovati, da bodo še zlasti občine, kjer se izvaja zaščitna zakonodaja, ob načrtovanju reforme krajevnih uprav s strani Serracchianijeve, predsednice deželnega odbora FJK, deležne posebnega pristopa in občutljivosti.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki je zasedalo prejšnji četrtek, je zato z veliko zaskrbljenostjo analiziralo predlog reforme krajevnih uprav, ki ga pripravlja deželna uprava. Predlagane spremembe, ki v bistvu predvidevajo izvotlitev pristojnosti občin in prenos glavnih kompetenc na širša območja, sestavljena tudi iz največjih občin in celo takih, kjer se zaščitni zakon ne izvaja, je še posebej vprašljivo, saj se s tem odvzema slovenski narodni skupnosti upravljanje lastnega teritorija. Zmanjšanje ali odvzem upravne avtonomije predstavlja hud poseg v kakovost zaščite, ki ne more predstavljati sprejemljivega političnega dejanja za neko levosredinsko deželno upravo. Dodatni problem je tudi v tem, da se reforma občinske samouprave piše brez upoštevanja mednarodnih pogodb, ki s tem tvegajo, da postanejo vse bolj neke nepomembne in le zgodovini zapisane listine, brez konkretnega učinka na zaščito narodne skupnosti Slovencev v FJK.

Slovenska skupnost v tem smislu ocenjuje kot nujno, da v sklopu manjšinske politike nemudoma pride do resnega soočenja s predlagano reformo, predvsem pa bi morali biti o tem osveščeni vsi naši župani in občinski svetniki. Skupaj z njimi pa se morajo z načrtovano reformo soočiti tudi vse komponente v manjšini.

Slovenska skupnost ni načelno proti reformam, ki so za našo deželo in celotno državo potrebne, vendar vse to ne more mimo osnovnih načel demokracije, kjer je zaščita narodnih manjšin temelj. Zaščita pa, brez upravne avtonomije na lastem teritoriju, je lahko samo prazna škatla.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSk

Povejmo na glas

Res nemožen slovenski dogovor?

V obdobju predvolilnega boja v Sloveniji je bilo komaj mogoče zaslediti misel, da bi bilo dobro, ko bi se politične stranke odločile za strnjeno sodelovanje, ki se mu pravi tudi velika koalicija. Temelj takšne koalicije je dogovor dveh največjih nasprotnih strank, ki vodita vlado v novi zakonodajni dobi. Edino te vrste vlada predstavlja učinkovitejše vodenje države v nelahkih časih, sicer se krepi vse večje notranje zaostrovanje, ki zanesljivo vodi v vsestransko pešanje družbe. Tu seveda ni mogoče mimo pripora vodje dosedanje opozicije, dogodek, ki Sloveniji gotovo ne bo koristil. Toda dejstvo je, da v veliko koalicijo oziroma v vseslovenski dogovor verjame zaskrbljujoče malo ljudi. Večini javnega mnenja, in tudi politiki, se zdi celo neprimerno spominjati na to možnost in tisti, ki vendar nanjo spominjajo, naj bi bili neprištevni sanjači, ki so popolnoma prezrli stanje slovenskih razmer. In kakšne so, ali naj bi bile te razmere? Da smo Slovenci - ne samo v matični domovini - prelomno različni in da torej ni mogoče, da bi sedli za mizo z istim ciljem, zato sedemo skupaj, kadar je to nujno, vendar v znamenju boja: kot da bi hoteli preobraziti drugo polovico vase in bi bili na ta način samo mi. In druga polovica hoče preobraziti vase nas, da bi potem obstajala samo ona. Predvsem pa ena stran skrbi le zase, tako tudi druga, za skupne stvari pa ni ne pozornosti ne energij. To je tako zasidrana in neštetokrat potrjena resnica, da lahko govorimo najmanj o dvotirnosti, pa čeprav gre že za razklanost in se bližamo občutku, kot da gre za dva slovenska naroda in v Sloveniji za dve Sloveniji. Na dlani je, da je naše tukaj navedeno stanje problematično in da bi bilo še kako koristno in nujno, ko bi se vsi pričeli z njim resno ukvarjati v iskanju kar najhitrejše poti iz tega betonskega kroga, ki nam zapira pogled v prihodnost. Res je, naša preteklost ni bila lahka, grobo nas je notranje delila, vedno so na nas pritiskale velike sile, če ne vojaško pa s svojimi zamislimi, ki so vse prevečkrat preprečevale medsebojno zbliževanje. Tudi smo v luči tragičnih dogodkov jemali vse stvari skrajno zares in celo preveč zares, kar je notranjo delitev dodatno poglabljalo. V kolikor smo bili navzven v primeri z drugimi preveč strpni, strpnost sama je sicer odlika, toliko smo bili in smo notranje preveč zamerljivi in v viharnih trenutkih zgodovine celo kruti. Toda sedanjost nam nudi neprimerno boljše pogoje, imamo samostojno državo, smo del Evrope, ki se želi odmakniti od bolečih delitev, gradi mir zunaj in znotraj svojih držav in se pomika proti vendar vse svetlejšemu obzorju. To dejstvo je velikanska priložnost tudi za naš narod in zakaj ne bi v tem okviru še mi strnili svoje vrste in se odločili za iskren dogovor ter resnično trdno upravljanje svoje države. Je to mogoče? O tem ni dvoma, preprosto je treba ubrati tisto pot, po kateri smo tako malokrat hodili in je gotovo neskončno lepša od današnje.

Janez Povše

POGOVOR Dr. Urban Vehovar

Moralna kriza, suverenost, slovenski narod

Dr. Urban Vehovar je sociolog, profesor na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem.
Pozornost javnega mnenja je usmeril kot nekdanji član Komisije za preprečevanje korupcije Republike Slovenije, v zadnjem času pa se pojavlja kot bister in oster opazovalec slovenskega družbenega, ekonomskega in političnega stanja. Konec avgusta ga je Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta povabilo k predavanju na 49. študijskih dnevih Draga na Opčinah. Za naš tednik je predstavil svojo družbeno diagnozo in možne terapije.

Začnimo pri Vašem akademskem in pedagoškem delu na področju sociologije. Katera so njena znanstvena sredstva pri razumevanju družbenih mehanizmov, katerih vprašanj se lahko s sociologijo lotevamo in kakšne interpretativne ključe nam ponuja?

Najprej se vam želim zahvaliti za povabilo in poglobljena vprašanja, ki me usmerjajo k ponovnemu premisleku o sociologiji kot znanstveni vedi ter o družbi, od ravni vsakdanjega življenja pa do njenih globalnih značilnosti.
Verjamem, da nam sociologija omogoča poglobljeno razumevanje in razlaganje družbenih procesov, brez dvoma pa ima tudi napovedovalno vlogo. Vendar je pri tem več kot nujno, da moramo opustiti ideološko zaslepljenost, ki vpliva na objektivno interpretacijo pridobljenih podatkov in preveva vse družboslovne in humanistične znanosti. Ta zaslepljenost se, na eni strani, kaže v obliki zaslepljenosti z idealom enakosti, ki zajema, med drugim, socialno ter politično enakost. Na tej strani ideološke ločnice so ponavadi kritični teoretiki oziroma marksisti. Na drugi strani je nujno soočenje z nekritičnimi zagovorniki neenakosti, kamor lahko prištejemo zagovornike tistega, čemur marksisti in populisti pravijo "neoliberalizem". Obe izhodišči sta napačni, zrasli sta iz interpretacije procesov, ki so se odvijali pred mnogimi desetletji in danes težko držijo.
Nujno je poenotenje vseh znanosti, vse od nevroznanosti, socialne psihologije, sociologije in, končno, filozofije. Premoremo vse več znanj, ki nam omogočajo vpogled v delovanje človekovih možganov, s tem pa tudi razlago človekovih ravnanj v vsakdanjem življenju. Kar zadeva sociologijo, se prvič v njeni zgodovini nakazuje možnost, da bi dosegla svoj "sveti gral": povezati mikro in makro raven, to je vsakdanje življenje z delovanjem velikih sistemov ter globalnih procesov. S tem bo sociologija pridobila tudi nekaj teže, ki jo imajo "trde" znanosti, obenem pa bo še zmeraj ostala interpretativna, torej "mehka" znanost. Njena "mehkoba" bo neideološka.
Človek ni mehanizem, ki bi ga v delovanju in mišljenju vodili nagoni ali, z izrazom sodobnih neuroznanosti, "mentalni moduli", s čimer bi izgubil svobodno voljo. Ne, človek ostaja sposobnen razločevati med "dobrim" in "zlim" in se zavestno odločati, tako za eno kot za drugo.

Kriza: katera in kakšna?

Morebiti krize ni nikoli. Zmeraj znova se moramo soočati z neizbežnim dejstvom, da se družba spreminja. Družba je reka, ki neprestano teče – kot ni mogoče stopiti v isto reko dvakrat zapored, tudi družba ni okamenela v času in prostoru. Dandanes se soočamo s spremembami, s kakršnimi se naši predniki niso vse od časov prve industrijske revolucije. 250 let nazaj. Razlika je v tem, da moramo danes k intenzivnim tehnološkim spremembam prišteti procese globalizacije ter globalnega segrevanja. Na ravni človekovega vsakdana so vsi ti procesi dodatno okrepljeni zaradi medmrežja, ki nas stalno in v realnem času obvešča o vseh procesih, ki se dogajajo na zemeljski obli. V takšnih razmerah je mogoč le en način soočenja s stvarnostjo, vedenje o delovanju družbe. Znanje zmanjšuje negotovost!
Obenem pa se mora sodobni človek notranje umiriti. Nujna je sposobnost za umik iz stalnega toka informacij in impulzov, ki dobesedno presega človekovo biološkost oz. naravo. Človeška vrsta ni bila učlovečena v okolju, ki je tako nabito z informacijami in ki omogoča skorajda neprestano zadovoljevanje svojih potreb. Imamo čute, a ti so preobremenjeni, zato se moramo naučiti upravljanja z njimi, s tem pa tudi upravljanja z lastnim življenjem. Intenzivne spremembe zmeraj vodijo do občutka negotovosti, moralne panike. To zadeva posebno odnos starejših do novih medijev ter njihovih uporabnikov, mlajše generacije. V katerikoli družbi pa so zmeraj starejši tisti odgovorni nosilci moči in privilegijev. To velja tudi za slovensko družbo – na ravni morale so tudi pri nas odpovedali starši, odpovedala je šola, kot so odpovedale naše elite, cerkvena, kulturniška, znanstvena, upravna, politična, gospodarska, sindikalna ter finančna. Vse te elite so bile podvržene najmanj dvajsetletnemu procesu negativne selekcije, ki je na površje naplavil vse najbolj umazano in nemoralno, na obrobje pa potisnil vse tisto, kar je dobro in sočutno.

Fukuyama je pisal o "koncu zgodovine" po padcu Berlinskega zidu – liberalna demokracija je edini sistem, ki še deluje. Ali ste za alternativo izven nje ali za alternative znotraj nje?

Zamisli o koncu tega ali onega se pojavljajo zmeraj znova. S hudomušnim in naklonjenim nasmeškom lahko zatrdim, da je vsak dan konec nečesa, vsak dan pa se rodi nekaj novega. O koncu zgodovine so pisali Friedrich Nietzsche, Osvald Spengler, Raymond Aron... Zgodovine pač ni in ne bo konec, človeška vrsta bo obstajala in se razvijala še milijone let. Smo začudo odporna vrsta. Povprečna življenjska doba posamezne sesalske vrste namreč znaša pol milijona let, medtem ko je od časa našega učlovečenja minilo že vsaj sedemkrat toliko.
V tej luči spodbujam k zavedanju, da smo za naše osebno dobro in za dobro skupnosti, kot tudi naše vrste ter Zemlje, odgovorni bolj kot kadarkoli prej. Zamisel o „zvestobi Zemlji" naj bo povabilo k etosu, k prizadevanju za dobro skupnosti, ki biva na tem planetu.

Skeptični ste do koncepta demokracije, češ da je "lažna". Že v Periklejevi Grčiji je bila demokracija kot ureditev svobode in avtonomije selektivna, hierarhična in izključevalna: stvar odraslih moških atenskih aristokratov. Kljub temu je demokracija sistem, ki omogoča dialoški odnos med politično večino in manjšino. Katere so prednosti in ključne problematike sodobne (evropske) demokracije?

Ko mislim o lažni demokraciji, mislim na demokracijo v Republiki Sloveniji. Slovenske plenilske elite so si polastile politično areno, gospodarstvo, finančni sistem in medije. Te sistematično in načrtno izčrpavajo vse družbene podsisteme. Na žalost lahko mednje prištejemo tudi elite, ki so del civilne družbe, torej kulturniško, znanstveno in cerkveno. Danes vem, da se tranzicija v Sloveniji nikoli ni zares začela. V bistvu so bila razmerja moči in mehanizmi obvladovanja vseh družbenih sistemov preneseni iz poprejšnje družbene ureditve v novo, ne da bi pri tem prišlo do večjih sprememb.
Poudarjam, da iz procesov plenjenja ni mogoče izključiti nobene obstoječe politične stranke na Slovenskem, zagotovo pa lahko največji delež krivde za razpad državnega aparata in vse večjo revščino prebivalstva pripišemo strankam, ki so izšle iz bivše Zveze komunistov in Socialistične mladine Slovenije. Sem lahko vštejemo tako Socialne demokrate in Pozitivno Slovenijo, kot tudi Slovensko demokratsko stranko. Vsi ključni možje iz ospredja in ozadja omenjenih strank so bili nekdaj pomembni akterji teh dveh Zvez. Kot edino pristno alternativo omenjenim strankam vidim zgolj krščanske demokrate, torej Slovensko ljudsko stranko ter Novo Slovenijo. Omeniti moram tudi medije, enega od ključnih zagotovil demokratičnega nadzora političnih ter ostalih elit. Danes vem, da slovenski mediji niso svobodni, pač pa so podrejeni raznim političnim veljakom, interesnim skupinam ter vplivnim posameznikom. Ti jih uporabljajo za nadzor toka informacij, kot tudi za blatenje in eksekucijo političnih nasprotnikov. Ne nazadnje pa ni nobenega dvoma niti o tem, da se zastavlja vprašanje o nadzoru finančnih, gospodarskih in političnih elit tudi na globalni ravni.
Nikakor ne dvomim v potencial demokracije, ki je tudi ne idealiziram. Zavedati pa se moramo, da je svet v tem trenutku v obdobju izrazitih premen, ki bodo potekale še nekaj desetletij. S tem se moramo sprijazniti in z optimizmom zreti v prihodnost. Ta bo namreč, v to nikakor ne dvomim, prav tako dobra, kot je bila preteklost.

Na Nikodemovih večerih 2012 ste spregovorili o delitvah in izključevanju pod naslovom "Naši-vaši". Gre za temo, ki se Slovencev v Italiji kot specifične skupnosti v specifičnem okolju neposredno tiče. Ali je mogoče (in kako) ostati "mi" - torej posamezniki, ki se prepoznavajo v tradiciji, etničnih, narodnih, jezikovnih ali kulturnih elementih – in ostati odprti, strpni in dialoški do "drugega"? Kaj menite o stapljanju in hibridizaciji identitet v globaliziranem svetu?

Na žalost ostaja prebivalstvo Republike Slovenije dandanes prav tako razcepljeno, kot je bilo v času narodnega buditeljstva. To razporo spodbujajo slovenske elite, ker jim hujskanje in blatenje pomaga pri vzdrževanju statusa quo. Stanje se danes krha in ruši, vendar večini prebivalstva ni dano, da bi zmoglo uzreti resnico. Zato ostaja sovraštvo trajen izraz manihejstva slovenske politične kulture. Strah in sovraštvo do "rdečih", na eni strani, na drugi strani pa strah in sovraštvo do "črnih" sta vsajena v nacionalni značaj. Ima pa ta pojav tudi čisto sociološki temelj: slovenska družba je zaprta družba, v kateri vlada načelo igre ničelne vsote. Vsakdo, ki v tej igri pridobiva, naj bi jemal nekomu drugemu iz ust. Zdi se, kot da ni možnosti, da bi lahko izstopili iz ječe slovenskih nacionalnih meja, znotraj katerih je vse že vnaprej razdeljeno in ni mogoče ničesar ustvariti na novo. Zato se pretežna večina prebivalstva udinja takšnim ali drugačnim poglavarjem, ki pokornim slugam nudijo službe, privilegije in prikritje njihovih zločinov. Takšna družba je v svojem izhodišču pokvarjena. Tisti posamezniki, ki se vodjem mafijskih omrežij uprejo, so vrženi na cesto, brez možnosti dostojnega preživetja, nekateri od njih se vdajo drogi ali alkoholu, spet tretji pa pobegnejo iz zadušljivega lonca in odidejo v "tujino". Tudi to je izraz propada bivanjske moči naroda.

Za zaključek bi Vas prosil za spodbudo ali nasvet mladim glede izobrazbe. Pot k svobodi, pot k delovnemu mestu, pot k temu, da si delovno mesto sami ustvarimo?

Mladi morajo odgovornost za svoje življenje v precej večji meri vzeti nase. Vendar jim mora družba zagotoviti možnosti za dostojno preživetje. Republika Slovenija bi morala zgraditi vsaj še 10 % stanovanj, ki bi bila v javni lasti ali bi bila tako ali drugače oddana v najem. V tem trenutku imamo v državi samo 9 % stanovanj, ki so v najemu, sociologija stanovanja pa jasno kaže, da mora biti v najemu okoli 20 % stanovanj. V tem primeru namreč močno padejo tako cene najemnin kot cena kvadratnega metra bivalnega prostora. Ker si je stanovanjsko politiko v državi podredila slovenska gradbeniška mafija, so cene stanovanj ter najemnine pri nas grozljivo visoke in onemogočajo, da bi mladi zaživeli samostojno in imeli otroke. Brez strehe nad glavo ne gre. Obenem pa so starejše generacije blokirale proces modernizacije slovenskega gospodarstva in, kar zadeva konkurenčnost, uničile slovensko poslovno okolje. Zaradi svojih plenilskih interesov in želje po ohranitvi privilegijev so mlado generacijo oropale za delovna mesta, blaginjo ter osebno dostojanstvo.
To je zgolj majhen dokaz o nesposobnosti naših elit za smiselno usmerjanje procesov, ki naj bi prispevali k našemu skupnemu dobremu. Vendar je bilo takšnih ukrepov in dejanj v naši polpretekli zgodovini zelo veliko preveč. Naš ključni problem je, da v zadnjih nekaj desetletjih nismo dokazali, da smo državotvoren narod, ki si zasluži in je sposoben ohranjati svojo suverenost. Naša suverenost ostaja zgolj prazna lupina, ki nima vsebine. Na tem mestu si upam govoriti o moralni krizi, ki je na žalost povezana z izgubo suverenosti in usihanjem slovenskega naroda.

Jernej Šček

Nobene določbe o zajamčenem zastopstvu!

Renzijeva reforma Senata: veliko razočaranje za slovensko manjšino

Ustavna reforma italijanskega senata, ki jo je predlagala Renzijeva vlada in je bila skoraj dokončno usklajena v senatni komisiji za ustavna vprašanja, bo v ponedeljek začela svojo pot do odobritve na plenarnem zasedanju rimskega Senata. Ministrica za reforme Boschijeva je dosegla soglasje največjih političnih strank glede korenite spremembe Senata, ki bo odslej štel le še 100 članov. Senatorje bodo iz vrst županov in deželnih svetnikov izvolili deželni sveti, v sorazmerju s količino prebivalcev.
Ministrica Boschijeva in Renzijeva vlada žal nista pokazali nobenega posluha za slovensko manjšino, ki je predlagala na skupnem predstavništvu usklajen amandma o enem zajamčenem senatorskem mestu za zastopnika Slovencev, kar sicer predvideva zaščitni zakon.
Nobenega posluha torej iz vladnih vrst za eno od temeljnih zahtev Slovencev v Italiji, prav tako tudi ni pokazala nobenega zanimanja za to vprašanje Demokratska stranka, pa čeprav je na zadnjih volitvah prejela veliko večino glasov Slovencev v Italiji, tudi s podporo SSk.
V celoti je odpovedala tudi Slovenija, čeprav je bil zunanji minister Erjavec podrobno obveščen o tem vprašanju in je še pred par tedni pozitivno ocenjeval medministrsko srečanje z italijanskimi kolegi.
Pokazalo se je tudi, kakšen je dejanski vpliv edine slovenske predstavnice v italijanskem parlamentu in v njeni stranki, saj je šlo za eno od ključnih odprtih vprašanj naše manjšine.
Pri tem ni mogoče prezreti dejstva, da se od nastopa Renzijeve vlade še sploh ni sestalo vladno omizje v Rimu, neverjeten pa je tudi popoln molk in mrtvi tek paritetnega odbora, ki ga predsednica sploh ni sklicala na to temo in le inertno spremlja grobo kršenje določb zaščitnega zakona.
Slovenska skupnost zato izraža odločen protest zaradi skrajno odklonilnih odnosov italijanske države, ki se do Slovencev v Italiji obnaša pravzaprav enako, pa naj bo na vladi desnica ali levica. Teptanje manjšinskih pravic in izigravanje določb zaščitnega zakona torej postajata žal stalnica italijanske politike, kljub spremembam na oblasti.
Slovenska skupnost pričakuje odločno reakcijo vseh manjšinskih dejavnikov, predvsem pa slovenske diplomacije, pričakuje pa tudi, da se bo tudi deželna predsednica Serracchianijeva opredelila do tega vprašanja in podprla legitimno zahtevo slovenske narodne skupnosti, saj ponedeljkov začetek splošne razprave v Senatu pomeni, da je na razpolgo še nekaj priložnosti za ugodno rešitev tega vprašanja.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSk

Onkraj mita novih svetnikov (6)

Karol, mož molitve

Nadaljujemo s podobo sv. Janeza Pavla II. Papež Benedikt je v pridigi ob beatifikaciji poljskega papeža spomnil: "Njegovo sporočilo je bilo, da je človek pot Cerkve, Kristus pa je pot človeka... Krščanstvu je dal novo usmeritev v prihodnost, v Božjo prihodnost, ki je presežna glede na zgodovino, ki pa vendarle vpliva na zgodovino. Za tisto mero upanja, ki so jo ljudje na neki način polagali marksizmu in ideologiji napredka, je legitimno zahteval, da jo vrnejo krščanstvu, da bi to upanje spet pridobilo podobo izvirnega upanja, ki ga je treba živeti v zgodovini, vendar v "adventnem" duhu, da bi kot posamezniki in skupnosti bili usmerjeni v Kristusa, polnost človeka in uresničenje njegovega hrepenenja po pravičnosti in miru". Neustrašni in pogumni mož, ki je dajal upanje, pa je bil tudi mož molitve. Ne, da je o molitvi le govoril, temveč je molitveno živel. V njem se je prav konkretno videlo tisto, kar je dejal papež Frančišek glede molitve, naj bi bila "dihanje vere", saj: "V zaupljivem in ljubeznivem

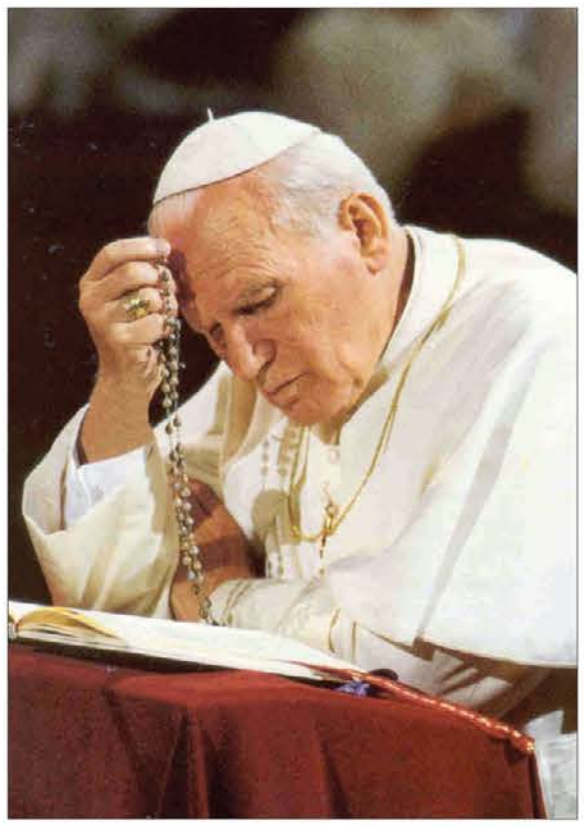

odnosu ne more manjkati dialog, molitev pa je dialog duše z Bogom". Mnogim vernim je Janez Pavel pokazal in jih naučil, kaj je mišljeno pod besedo "molitev", kaj je torej to molitev. Izredno pomembna stvar, če pomislimo, kako se je v zadnjega pol stoletja neznano kam izgubila molitev, zlasti tista družinska. Spet je pokazal, kako je pomembna pri molitvi skladnost med obliko in vsebino, kakor tudi drža posameznika in skupnosti, ki moli. Ko je bil ves zatopljen pred Križanim ali pred Marijino podobo, kar smo lahko videli tudi sami, ko je bil na obisku v Sloveniji, je jasno pokazal, kako molitev ni le blebetanje nekih zapovrstnih formul, da bi si po pogansko pridobili naklonjenost božanstva. Pokazal je tudi, kako molitev ne pomeni le blebetanje besed, medtem ko smo z mislimi kdove kje. Kot nam je pokazal sveti poljski papež, pomeni moliti predvsem z otroškim zaupanjem prepuščati se v Božje roke. Tudi tu pa nam je nasproti protestantskega slepega zaupanja pokazal, kako je prava drža tiste vrste prepuščanja, ki je premišljeno. Tudi v molitvi namreč mora priti do skladnosti razuma in vere – ves človek mora biti v njej. Na ta način se izognemo tudi nevarnosti tega, da bi bila vse skupaj le neka sentimentalnost. Ko govorimo o molitvi, ne smemo pozabiti na tisto posebno molitev katoliške Cerkve, za katero so mnogi menili, da je preživeta in spada med staro šaro. Govorimo seveda o rožnem vencu, ki ga je sv. Janez Pavel II. ne le na novo skušal odkriti in približati kristjanom, temveč mu je še nekaj dodal, da bi tako pokazal, kako zares oseben odnos je sam imel do te molitve, kar seveda za moža, tako predanega Mariji, niti ni čudno. Da bi osvetlil pomen molitve rožnega venca, je celo napisal okrožnico "Rožni venec Device Marije". Pokazal je, kako ne gre za preživeto, zastarelo in dolgočasno zadevo, temveč je s svojim živim zgledom pokazal, kako gre zares za "nežno verigo, ki nas povezuje z Bogom", kot je dejal Bartolo Longo. Ta molitev, ki združuje nebo in zemljo, ponuja, kot je dokazal papež Wojtyla, človeku možnost, da se tesneje združi s Presveto Trojico po mogočni priprošnji nebeške Matere Marije. Tako smo na kratko predstavili nekatere svetle strani lika svetega papeža Janeza Pavla II., prihodnjič pa bomo podali še določene druge strani, ki jim bomo dejali, da so senčne, čeprav morda neupravičeno, saj gre za določene očitke, ki jih je ta slovanski papež bil deležen.

Andrej Vončina

Za mlade Slovence

Višarski dnevi

Lepo vabimo mlade iz domovine, zamejstva in izseljenstva na Višarske dneve, ki bodo potekali **od četrtka, 31. julija, do nedelje, 3. avgusta**.

Program

Četrtek: odhod iz Ljubljane predvidoma ob 16. uri in vožnja proti Globasnici, kjer si bomo pogledali antični muzej in Sveto Hemo s prakrščanskimi izkopaninami ter Rozalsko votlino. Prespali bomo v farni dvorani (spali bomo na tleh v skupnem prostoru, zato potrebujemo spalke in ležalke).

Petek: spoznavanje življenja Slovencev v Pliberku, Dobrli vasi in Železni Kapli. Spremljal nas bo Janko Krištof, kulturnik in župnik v Bilčovsu ter Št. Ilju in predsednik Krščanske kulturne zveze. Odhod proti Žabnicam in prenočevanje pri sestrah.

Sobota: spoznavanje slovenskih vasi v Kanalski dolini – Naborjeta, Ukev in Ovčje vasi. Vodili nas bodo domačini. Popoldne vzpon na Svete Višarje (na razpolago je tudi žičnica), druženje in priprava na romanje treh Slovenij. Večerjali in spali bomo v Ehrlichovem domu, kjer so večpostelnje sobe (pogradi).

Nedelja: pomagamo pri neposrednih pripravah na romanje treh Slovenij, ki se začne ob 10.30 s predavanjem prof. Tomaža Pavšiča, sledi sv. maša in kratek kulturni program. Ok. 15. ure se zberemo v Ehrlichovem domu – slovo in odhod proti domu.

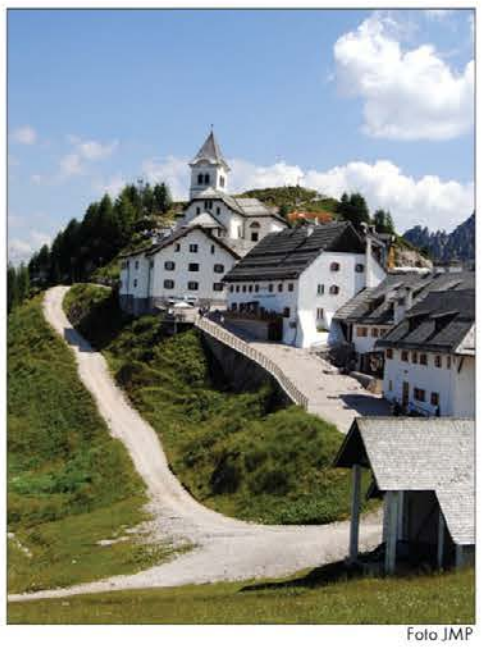

Foto JMP

Prispevek 50 evrov vključuje nastanitev, prehrano (zajtrk, kosilo, večerja), avtobusni prevoz in vstopnine. Prosimo, da ob prijavi poravnate akontacijo v višini 20 evrov.

Prijave in informacije: tel. 01 438 30 50 ali rafaelova.druzba@siol.net.

Oblačila
NISTRI
Specializirani v močnejših postavah
Casual and Sportwear
Pri nas izključna pravica prodaje T-shirt, majc in gadget-ov z geslom 'Trieste mare d'amare"
POPUSTI
v višini 20% - 30% - 40% - 50%
Lee • Wrangler • Holiday • Navigare
Amerigo Vespucci • Pierre Cardin • Geox
TRST • Ul. Timeus, 16 • Tel. 040 370729

LIVARNA
Roldo
POKALI - PLAKETE - MEDALJE
SREBRNINA - DARILA

Ind. cona GORICA - Ul. Gregorčič, 48 - VHOD Ul. Gabršček, 3
Tel. in faks 0481.522480 - roldo.marco@libero.it
PON-PET 8.30-12.00 / 14.30-19.30 - Ob sobotah samo zjutraj
S tem odrezkom imate 5% POPUSTA
S sabo prinesi časopis ali izreži to reklamo!
Popust se ne sešteva z drugimi reklamnimi ponudbami.

Vernikov odnos do župnije

Iz župnikove popotne torbe

Nam duhovnikom se dogajajo vsemogoče stvari, ki jih pač moramo jemati v zakup. Pa začnimo po vrsti.

Bilo je pred leti. Po jutranji maši pijem kavo in berem Primorskega – redno vsakodnevno opravilo, seveda po brevirju. Pozvoni in na vrata navali stari znanec. "Greva!" reče ukazovalno. "Kam?" vprašam v zadregi. "Boš že videl! Vzemi čevlje za hodit!" Ker sem pač navajen ubogati, sem ubogal. Sedem v avto in se odpeljem novim dogodivščinam naproti. Zavijeva na avtocesto, se pogovarjava, obvoziva Ljubljano in zavijeva proti Dolenjski. "Ti, če greva v toplice, nimam kopalk, nudizma pa ne podpiram!" mu rečem. On pa: "Rekel sem, da vzemi čevlje za hodit in ne kopalke!" Molčim, ker vidim, da je tako najbolje. Obvoziva Novo mesto in kmalu zavijeva proti Gorjancem. Ko se vzpenjava na Trdinov vrh (1178 m. nm) – Hrvati mu pravijo Sv. Gera, mi pa smo mu nekoč (do leta 1923) rekli Sv. Jera (Primorci bi rekli sv. Gendrca), začne: "Pred 60 leti smo tu študentje trasirali to gozdno cesto. Vsak ovinek poznam, saj smo tedaj morali vse to izrisati, potem ko smo cesto zakoličili in izmerili ..." Pod vrhom ustaviva in greva peš naprej. Kmalu nas pozdravijo slovenski vojaki, ki imajo tam svojo postojanko in preganjajo dolgčas, saj smo v Evropi, oni pa v kasarni, in to na 1178 metrih ... Ogledava si hrvaško cerkvico sv. Ilije in tedaj še razvalino slovenske cerkvice sv. Jere. (Obnovili so jo šele leta 2013.) Izmenjava nekaj besed s hrvaškim pastirjem, ki je prišel po pivo v Slovenijo, ker je to bolje – tako je rekel on. Spustiva se niže – najprej do sv. Miklavža. Tam pa doživim ploho. Tamkajšnji Janez, ki je skrbel za kočo in je bil nekakšen mežnar pri omenjeni cerkvi, začne: "Hudič naj pobere vas farje!" Lepa reč! si mislim. "No, Janez, raje en čaj pa kaj za jest, pa ne preklinjaj, ko komaj vstopimo!" Ko prinese čaj in joto, nadaljuje: "Poslušajte! Koliko let me poznate?" "Veliko!" odgovorim. "Če kdo, jaz delam za Cerkev, pa to cerkev rihtam, pa zvonik sem preštrihal, pa streho cerkve sem poflikal, ker jo je žled okrušil, pa otroci so vsi bili pri birmi, pa pušico pobiram, ko je tu maša, pa župnik dobi zastonj čaj, ko je maša, pa vedno sva se razumela, potem je pa počilo. Prosil sem za potrdilo za krstnega botra, župnik pa: "Nemogoče, saj ste samo civilno poročeni!" "Ja, hudiča, kaj pa naj naredim, če mi je prva babnica ušla? Naj živim sam? – Saj vi učite, da ni dobro človeku samemu biti, pa sem dobil Micko. Z njo imam otroke, ona je moja žena – cerkveno pa se menda ne morem poročiti! Poslušajte, pa jaz, da ne bi bil za botra?! Kakšen hudič pa je to?!" – Skušam ga potolažiti, da župnik ni prav nič kriv, če je on po srcu tako dober, da ima tako pridno Micko, četudi mu je Ančka ušla, pa dobre otroke ... Vendar cerkveni predpisi so za to, da se jih držimo in skušamo nekaj iz te godlje rešiti, mu rečem .... Sonce je že zahajalo, nama se je mudilo še do Gospodične, on je pa še kar naprej robantil ...

Cerkev Sv. Jere

Usedem se h kavi v naši Nici. Prisede stara znanka iz šole, pa začne: "Veste, v nedeljo pa smo imeli kar dva krsta iz vaše župnije. Vidite, kako je naš župnik dober, on vse pusti!" Debelo jo pogledam, ona pa naprej: "Pa veste, bilo je lepo, pa krstil je oni iz Gorice, ker naš župnik je bil proč. On je strašno proč, strašno veliko dela ima... Vidite, pa na televiziji nastopa, pa po radiu govori... Delo in zopet delo, ubogi se bo prehitro "znucal", nič ne pazi na zdravje, "cukrena" mu gre v luft..." Po kavi pa me malo srbi jezik, pa zavijem k onemu strašno zaposlenemu župniku. Ujamem ga zadnji trenutek, ko je ravno sedel v avto. Rekli bi, ujel sem ga za rep. Takoj začnem: "Hej, poslušaj, kdo pa je od nas krstil v nedeljo pri Tebi?" "Krstil je gospod iz mesta, so ga prosili, ker so "kompanjoni"." "Dobro, dobro, vsaj povej mi, ko boš dobil kakšne papirje, kdo je ta srečnež, da ne bi komu rekel: Kdaj pa vi mislite krstiti?" On pa nadaljuje: "Naše ženske so mi zjutraj povedale, da sta bila dva krsta in ne eden. Jaz, kot župnik sem vedel samo za enega. Pridi drugi teden, ko bom doma, pa bova vse videla..." in je odhitel naprej. – Ne gre za to, kaj si kdo pri tem misli. To je njegova stvar. Obstaja pa neka olika kakor tudi cerkveni predpis, da se je treba z domačim duhovnikom pomeniti glede zakramentov, četudi se rajši umaknete, kot pa ga vidite.

V urejeni gorenjski župniji, kjer imajo 40 ministrantov, veroukarjev pa okrog 300, ima tamkajšnji župnik lepo navado, da oznani: "V tem tednu od te do te ure vse dni pridite starši skupaj s prvoobhajancem v pisarno, da ga vpišete". Tisti teden je pred župnijsko pisarno vrsta, kot smo jo bili navajeni v času, ko smo imeli "tesere" (živilske nakaznice) in smo čakali na "cuker". Prvo vprašanje, ki se glasi, je: "Kje je bil vaš otrok krščen? " Starši povedo. Če je bil drugje in so oni tedaj stanovali v sedanji župniji, dobijo odgovor: "Vaš otrok bo šel k prvemu obhajilu tam, kjer ste ga krstili!" In starši užaljeni odidejo. Odločitev, ali je to prav ali ne, prepuščam vam, nekaj pa drži: Nekaterim je duhovnik dober samo tedaj, ko ga potrebujejo, drugače pa z njim pometajo tako kot cestni pometač cesto". To ni napisano zato, da bi se zabavali, ampak zato, da bi se vsaj tisti, ki se imate za verne, zavedali, da obstajajo cerkveni predpisi, kot tudi neka olika do tistih, ki župnijo vodijo. Tudi verniki sami imajo odgovornost do svoje župnije. O tem se velikokrat ne razmišlja ...

Ambrož Kodelja

Praznovanje zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata v Ogleju

"Kristjani moramo iz svojih domov med ljudi!"

Foto S. Marini

Zares je velika škoda, da se je na slovesnem bogoslužju ob prazniku zavetnikov Furlanije Julijske krajine sv. Mohorju in Fortunatu, ki sta tudi zavetnika goriške nadškofije, v oglejski baziliki zbralo tako malo vernikov in duhovnikov, saj je bila prisotnost kardinala Beniamina Stelle izjemnega pomena. Gre za odličnega kardinala, ki tesno sledi napotkom papeža Frančiška, s katerim sta tudi osebna prijatelja, danes pa po dolgoletnem opravljanju diplomatske službe v Južni Ameriki in Afriki vodi v Rimu Kongregacijo za duhovnike, doma je iz bližnjega Veneta, za škofa je imel msgr. Evgena Ravignanija. V svojem uro trajajočem nastopu v Rimski dvorani pred slovesno mašo v baziliki, kjer je imel tudi priložnostno priliko, k večjezični peti maši sta prišla tudi koprski škof Jurij Bizjak in upokojenki koprski škof Metod Pirih, je kardinal Beniamino Stella pokazal, kakšna naj bo Cerkev danes: zvesta Kristusovemu evangeliju in preprosti, a jasni besedi papeža Frančiška, predvsem pa je jasno povedal, da ima še kako prav papež Frančišek, ko trdi, da Cerkev niso samo duhovniki, škofje, kardinali, redovnice in redovniki, ampak vsi mi verniki. Pred t. i. "lectio magistralis" kardinala Stelle je bila predstavitev dveh pomembnih knjižnih publikacij, s katerimi v Ogleju vsako leto postrežejo, saj imajo namen izdati vse oglejske cerkvene očete in velike duhove iz 17 stoletij trajajočega cerkvenega izročila Ogleja.

Odgovorni urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro, kardinal Beniamino Stella in goriški nadškof Carlo Maria Redaelli (Foto JMP)

Odgovorni urednik tednika Voce Isontina Mauro Ungaro je s prof. Giuseppem Cuscitom predstavil knjige, in sicer prvi del zbranih del Pavla Diakona, ter z duhovnikom Giuliom Trettelom zajetno knjigo zbranih esejev prof. Giorgia Fedalta z naslovom Sveti Marko od Ogleja do Benetk.

Kolega Ungaro je z goriškim nadškofom Carlom Mario Redaellijem tudi predstavil kardinala Stello, ki je v Rimski dvorani presenetil s svojo skromnostjo in popolno uglašenostjo z naukom sedanjega papeža Frančiška. Pa pri kardinalovem nagovoru ni šlo za tisto mučno navajanje citatov iz papeževih pridig in nagovorov, ki diši po ugajanju hierarhično višjega, vrhovnega dušnega pastirja, ampak je iz besed kardinala Stelle, h katerim se bomo še vrnili v prihodnje, vel preprost optimizem, ki sloni na veseli novici evangelija. Kard. Stella je govoril preprosto, skoraj na isti način kot papež Frančišek, ponovil že stokrat slišano papeževo zavzemanje za uboge, preproste, čiste v srcu in revne, daleč od mogočnežev in dnevnih veljakov, ki jih tudi v Ogleju ni bilo. Kristjani moramo iskati drugega, v obrazu bližnjega prepoznati Kristusov obraz, biti moramo pričevalci in veseli ljudje, o Kristusu moramo pričevati z dejanji: "papež Frančišek nas uči, da moramo iti ven in se pomešati med ljudi. Jezus je šel izven meja svoje domovine, iz svoje kulture, šel je tudi iz navad, ki so veljale v tistih časih!"

Jurij Paljk

Vtisi z romanja

Z vero in upanjem v Lurd!

Dne 28. junija smo se v tišini vrnili iz Lurda. V tišini, ker ni bilo nobenega odziva za romanje.

Po dolgih 29 urah potovanja z vlakom se je vlak ob 11. uri zvečer končno ustavil na postaji v Gorici. Nato je nadaljeval pot še do Tržiča in Trsta. Z nami so bili romarji iz 7 škofij in hkrati iz Slovenije, ki je združena z Gorico. To so bile Adria, Bocen, Rovigo, Trst, Videm, Benetke in Gorica. Na razpolago smo imeli dva vlaka za isto romanje. Eden je odpotoval zjutraj, drugi popoldne. Naš vlak je odpotoval skupaj s Tržačani popoldne, ker bi sami ne utegnili napolniti sedežev. Časi so težki za vse in romanja ne privlačujejo več, čeprav romamo k Lurški Mariji. To smo že občutili na postaji, ko smo odhajali v nedeljo, 22. junija, ob 17.30. Nobenega znanega obraza, da bi nas prišel pozdravit, nobenega škofa, da bi blagoslovil naše romanje. Ozračje je bilo zelo žalostno. S težkim srcem smo odšli izpred goriške postaje. Razveselilo nas je v Červinjanu, ko je prihitel g. Karlo, ker je zvedel, da vlak zamuja. Vsaj kakšen poznan obraz, ki se zadnji trenutek zanima za naše romanje! In ravno na g. Bolčino smo se na poseben način spomnili v Lurdu, ko smo imeli 25. junija v votlini slovensko Božjo daritev, g. Karlo pa je v Štandrežu praznoval srebrno mašo.

Sprašujem se, ali je res finančna kriza, ki ne priteguje več ljudi v Lurd, ali je kriza v naših srcih, ki postajajo vedno bolj mlačna za vse, kar je sveto?! Hvala Bogu, da imamo škofa Metoda Piriha, ki je naš stalni romar in nas potegne ven iz vsake zagate. Opravljal je dve maši na dan s homilijami v italijanskem in slovenskem jeziku. Vodil je evharistično procesijo, imel slovensko katehezo in v cerkvi sv. Jožefa je birmal mladega prizadetega Mateja. Gre mu najlepša pohvala in zahvala vseh iz organizacije Unitalsi.

Slovenija se je zelo dobro izkazala, saj je g. Miro Šlibar prišel na postajo v Gorico z dvema avtobusoma, z več kot 100 romarji. Med temi so bili 4 mašniki, 3 zdravniki, 5 medecinskih sester, polno prostovoljcev in mladih, ki so mu pomagali. V svoji sredi so imeli dva harmonikaša, ki sta se izkazala že na postaji v Gorici in vsaj malo popestrila naš odhod iz Gorice.

V Lurdu nam je vreme malce nagajalo. Že ob prihodu nas je ujela močna ploha, ki se kot navadno kmalu konča. Vročine ni bilo. Vse je potekalo kot po navadi. Procesija z lučkami se je dobro iztekla, saj smo imeli lep večer brez dežja. Hvaležni smo Bogu in Mariji tudi za letošnje romanje, da je dobro potekalo, čeprav s težavo, in da smo se tudi srečno vrnili. Že res, da je bila pot malce dolga, a ni bila dolgočasna. Sv. maša, molitev rožnega venca, vmesno kosilo in večerja pa malo klepeta po kupejih, vse je popestrilo naše romanje do konca. Z vero in upanjem, da bo naslednje leto bolj pestro, zaupamo Mariji. Saj Ona nas čaka, da pridemo k Njej v procesiji z lučkami, kot je naročila sv. Bernardki.

Joana

Pravoslavna Cerkev

V Zagrebu ustoličen zagrebško-ljubljanski metropolit

Poglavar Srbske pravoslavne cerkve (SPC) Irinej je v pravoslavni cerkvi v Zagrebu ustoličil Porfirija Perića za novega zagrebško-ljubljanskega metropolita, poroča srbska tiskovna agencija Tanjug. Perić je nasledil metropolita Jovana, ki je vodil metropolijo od leta 1982 in je umrl v Zagrebu v začetku aprila.

Ustoličenja so se med drugimi udeležili zagrebški nadškof in kardinal Josip Bozanić ter delegacija srbske vlade, z zunanjim ministrom Ivico Dačićem na čelu.

Novi metropolit je na slovesnosti dejal, da položaj prevzema z radostjo ter brez predsodkov in odprtega srca do vseh državljanov Hrvaške in Slovenije, poroča beograjska tiskovna agencija Beta.

"Pozdravljam vse katolike, protestante, vse kristjane, brate vseh veroizpovedi. Pozdravljam tudi ateiste in agnostike. Vedno bom iskreno pripravljen za dialog z vsemi ljudmi, dialog, odpuščanje in sprava pa bodo načela, za katera si bom prizadeval", je dejal Perić.

Da je Perić "človek dialoga", je potrdil tudi patriarh Irinej, ki je izrazil upanje, da bo te svoje lastnosti pokazal tudi na novem položaju.

Perić, ki je vodenje zagrebško-ljubljanske metropolije prevzel s položaja pomožnega episkopa Bačkese, je bil rojen v Bečeju v Vojvodini leta 1961. Leta 1986 je diplomiral na pravoslavni fakulteti v Beogradu. Doktoriral je v Atenah leta 2004.

V letih 2010 in 2011 je bil vojaški episkop, potem koordinator sodelovanja med SPC in srbsko vojsko. Od leta 2008 je tudi predsednik sveta srbske radiodifuzne agencije (RRA).

Kulturni center Lojze Bratuž Evgen Bavčar na "srečanju pod lipami"

"Še zmeraj je najboljši teleskop človeški duh"

Dr. Evgen Bavčar je na srečanju pod lipami v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v četrtek, 10. julija, še enkrat pokazal svoj briljantni in prefinjeni um, ogromno znanje in intelektualno širino, kakršno premore malokateri Slovenec. Tudi zaradi tega je bilo srečanje z mislecem, publicistom in umetnikom izredno zanimivo, poslušanje pa pravi užitek.

Bavčar je prvovrstni izobraženec in svetovno znan fotograf, je povedala časnikarka Erika Jazbar, ki se je pogovarjala z njim. To je človek, s katerim se lahko poglobljeno pogovoriš o umetnosti, politiki, družbi, kulturi, filozofiji, estetiki, medijih itd. "Zna gledati preko, preko imanentnega in utilitarističnega momenta", je dejala Jazbarjeva, "prežet je z globoko kulturo, plava v različnih svetovih, državah, jezikih in kulturah". Bavčar, ki je bil tokrat prvič v Kulturnem centru, je dejal, da je ganjen, ker je gost v hiši, ki nosi ime

"V Sloveniji imamo demokracijo, a je povsem formalne narave, ni še vsebinska demokracija."

mučenca, po drugi strani se je počutil "domače", saj je prišlo kar nekaj prijateljev "iz goriških časov". Na Gorico ga veže "možnost preživetja": tu so ga kot otroka leta 1946 v bolnišnici rešili, "ker so imeli zdravila, ki jih na drugi strani ni bilo". Vežejo ga spomini na mamo, ki je delala najprej v Gorici, potem tudi v Trstu, pa tudi na srednjo šolo v Novi Gorici in še posebej na prof. Marijana Urbančiča, ki ga je v prvi polovici 60. let lepo sprejel. Ko je Bavčar skupno z drugimi tremi - na 64 študentov - maturiral z odliko, mu je profesor dejal: "Nisi samo ti zmagal, sem tudi jaz". Tudi po njegovi zaslugi je kasneje bil prvi slepi profesor na redni srednji šoli v Republiki Sloveniji. "Gorica je bila zame ranjeno mesto, srce, preklano v dvoje". Na meji so ga "sekirali" nekateri "primitivni jugoslovanski cariniki"; kasete, na katere je snemal knjige, so imeli za "luksuzno blago". Gorico je Bavčar, ki je kasneje oslepel, zadnjič videl leta 1952, ko je šel na Sveto Goro: "Spominjam se lučk nad našo slovensko Gorico"... Lepe spomine ima tudi na Vipavsko dolino in rodni Lokavec, na številne rojake, na svoja prva dva učitelja, Jožico in Albina Šolca. Od doma je šel - ne brez travm - z desetim letom, in sicer v Ljubljano. V tistem stanju duha je bilo do slepih veliko predsodkov, doživljal je pritiske, ni mogel študirati vsega, kar bi hotel, za kar mu je še danes žal. "V Sloveniji je bilo obupno". Na fakulteti je moral prositi, če lahko snema predavanja; na Sorboni, kasneje, je bilo to samo po sebi umevno... "Bojda so se v Ljubljani bali tajne policije oz. kontrole". Situacija pa se ni veliko izboljšala, je povedal.

Leta 1972 je s štipendijo francoske vlade odpotoval v Pariz, tam študiral in tudi ostal. Situacija slepih ni bila in tudi danes ni boljša, pa vsaj predsodkov ni bilo. "Tam niso tako zavirali, kot so to delali na ljubljanski univerzi". Ko je začel s fotografijo, ga v Parizu niso ustavili, "v Sloveniji bi me". V 18. stoletju so mnogi genialni duhovi branili slepe, "to stoletje je bilo po izrednih intelektualcih mogoče višje od 20. stoletja". Danes se je treba še vedno boriti proti predsodkom. "V Sloveniji bi lahko bili visoko v špici Evrope, če bi malo več poslušali in če ne bi bilo provincialne ozkosti". Ironijo mu je dala "tista Srednja Evropa, ki je v času Dunaja poznala več genijev na enem kvadratnem kilometru kot katerakoli druga prestolnica". Bavčar je pristaš Srednje Evrope in ironije, ki jo najdemo pri njegovem prijatelju Milanu Kunderi in drugih čeških pisateljih: "Človek se ne sme jemati preveč resno, se držati neke ideje kot pijanec plota". Treba je "imeti rezervo celo do lastnih idej, če niso dovolj preštudirane". Preveč smo se

"Ne pristajam na to, da se šolarčki demokracije postavljajo kot profesorji."

naslanjali "na določen Balkan, a ne na tistega naprednega, ki se je naslanjal na Dunaj"; izgubili smo srednjeevropski princip in prevzeli tipično vzhodnjaškega, turškega. Velik prijatelj slepih, Alojz Gradnik, je bil sodnik najvišjega ranga v Zagrebu in še danes vsa slovenska pravna znanost ni sposobna ga rehabilitirati! "Tu se kaže, kje smo: kje je naša pravna veda, naš odnos do zakona, do tiste postave, ki je bila nekako vzvišena v srednjeevropskem kulturnem oz. intelektualnem prostoru".

Kar šest let je Bavčar "izgubil v montiranem procesu" na račun neke pravde, v kateri ni bilo nobenih dokazov. Že "zato ne morem govoriti lepo o slovenskem sodstvu". Čeprav pravi, da ni specialist za politiko, je o Janši dejal, da je bil zanj zanimiv že pred slovensko neodvisnostjo, ker je zagovarjal nujnost narodnega jezika v jugoslovanski armadi. Spoznal ga je in mu za to čestital. Zdi se mu "neresno, smešno in otročje", da se je politika na Slovenskem zreducirala na pro-Janša in anti-Janša. "Prej so imeli kult osebnosti v pozitivnem smislu - Tita, zdaj

foto dpd

pa dobimo kult osebnosti v negativnem smislu, Luciferja - Janšo. Z nekih širših evropskih okvirov se mi to zdi smešno in neresno". V Sloveniji sicer "imamo demokracijo, a ta je povsem formalne narave, ni še vsebinska demokracija". V Franciji ima Bavčar prijatelja, ki voli Le Pena, "pa sva dobra prijatelja in se ne skregava zaradi tega... To v Sloveniji ni možno. Ni možno misliti drugače". Glede političnega stanja na Slovenskem je tudi povedal, da se mu ne zdi normalo improvizirati in v mesecu dni postaviti na noge stranko. "Težko si predstavljam, da bi se kaj takega zgodilo v Franciji". Ljudje imajo sicer pravico, da so taki, kot so, "toda ne pristajam na to, da se šolarčki demokracije postavljajo kot profesorji". Srečen je, da imamo slovenske politike in ne tujih, "da so to naši ljudje, toda zaradi tega še ne smemo imeti pretirane tolerance".

O "pojavu Marine Le Pen" je Bavčar povedal, da je napaka francoske levice, ki se gre ultraliberalizem po načelu "srce na levi, denarnica na desni". Ljudje iz protesta proti taki politiki morda volijo desnico. V Marine Le Pen ne vidi posebnega bavbava, ampak bolj reakcijo na levico oz. na prepirljivo desnico. Bavčar se nima za fotografa, ampak za "koncep-

"Moje podobe so v transcendenci... Vidim jih v svoji zavesti, z notranjim, tretjim očesom."

tualnega umetnika". Fotografirati je začel kot dijak v novogoriški gimnaziji; filmček je nesel razvit k solkanskemu fotografu Pavšiču. "Kakšen užitek je za nekoga, ki nima direktnega dostopa do podobe, da sam ustvari podobe"! Tako se je začelo. Glede na to, da ima filozofsko formacijo iz estetike, je zanj fotografija nekaj širšega: vprašanje podobe, vprašanje pravice do podobe. "Ali imamo slepi pravico do podobe"? Tu se postavlja vprašanje vse krščanske umetnosti, ker podoba izhaja iz besede: je nekaj vizualnega, a brez lepote besede ni podobe. "Treba je narediti sintezo med pojmoma, med besedo in podobo, med desno in levo hemisfero možganov". Podoba ga zanima, ker dobro pozna zgodovino umetnosti. "Ker vem, koliko čudovitih kipov in slik obstaja na tem svetu, za katere nekateri slepi ne bodo nikoli vedeli, se mi to zdi strašna krivica". Gre mu za pravico do podobe. Zato tudi sam ustvarja podobe. "Vidim jih v svoji zavesti, z notranjim, tretjim očesom. Toda te fotografije obstajajo za druge, so v neke vrste transcendenci. Moja skromna teza je: če umetnost nima nekaj transcendenčnega, ne obstaja". V veliko zadoščenje mu je gledati te fotografije, saj tako tudi postavlja vprašanje pravice slepega do vizualne podobe in vizualnih realnosti, pravice slepega do lepote. O fotografiji in estetiki fotografije Bavčar tudi veliko piše, vabijo ga kot člana filmskih žirij itd.

Kako pa nastajajo njegove fotografije? "Tako kot povsod, v možganih. Nisem fotograf v smislu, da bi streljal z lokom na zunanjo, vizualno realnost". Zdaj pripravlja razstavo v arheološkem muzeju v Neaplju, kjer mu dovolijo, "da vse kipe, ki so čudoviti, potipam". V glavi ima idejo, kako bi rad kipe prikazal: "To je produkt mojega notranjega, tretjega očesa, mojega duha". Saj "vsi ljudje gledamo tako kot slepi, če drugega ne, v sanjah. Takrat gledamo tudi z nekim notranjim očesom, saj ni kakšnih zunanjih reflektorjev, ki bi nam razsvetljevali kraj sam. To nam razsvetljuje lastna notranja luč". Ljudje v bistvu "razsvetljujemo kozmos s svojim duhom". Ko gre za vesoljske polete, si moramo najprej nekaj zamišljati, vsega ne vidimo niti s teleksopi. "Še zmeraj je najboljši teleskop človeški duh", je dejal gost. "Mene zanima nevidno", "zanima me absolutna bližina temnega predmeta želje",

"Lepota je izraz človeškega duha, čutni odsev ideje."

odnos do podobe, ki je takoj ponotranjena.

Francoski umetnostni kritik Jean Clair trdi, da v sodobni umetnosti manjka lepota kot transcendenca: "Če tega ni, umetnosti ni". Provokacije so provokacije, "to ni umetnost". Lepota je "izraz človeškega duha", "čutni odsev ideje, kot je dejal že stari Hegel". Vsako umetniško delo, "vredno tega imena, terja velik duhovni angažma", in to v skladu s časom, zraven pa mora biti po Bavčarjevem mnenju tudi nekaj arhaičnega. "Če je samo moderno, mene ne prepriča". Schönberg je pisal v tehniki dodekafonije, to pa še ne pomeni, je rekel, da se ne bodo več pisala dela v duru in molu.

Kriza zahodnega sveta, ki jo doživljamo, je v prvi vrsti kriza vrednot. "Neko gospodarstvo, ki temelji izključno na profitu, ne more delovati dolgo". Problem Zahoda je, "da se ne zaveda svojih korenin, svoje globoke židovsko-krščanske in grške tradicije". Antigona je "zame večen problem, problem vseh ljudi: ali se najprej upoštevajo institucije ali ljubezen". Bistvena je ljubezen! "Danes nimamo ne estetike ne čustev". Dogaja se, da imamo za umetnost čisto navadno provokacijo; dogaja se socialno in tudi ekonomsko čiščenje. Toda "brez morale in etike ne gre, pa čeprav se to zdi starokopitno". Nič nismo novega izumili, "spreminjamo samo perspektive, metodološko še vedno razmišljamo kot stari Grki". Tudi Biblija "predstavlja nekaj modernega, če najdemo pravo perspektivo": govori o absolutni ljubezni, prav tako kot Antigona.

"Moj intimni jezik ni francoščina, pa tudi ni italijanščina ne španščina ne nemščina. Moj intimni jezik je še vedno slovenščina... Moliti sem se učil v slovenščini", je dejal Bavčar. Glede domoljubja pa je poudaril: "Vsak narod, vreden tega imena, je patriot. Ali pa ni". Francozi so najprej Francozi, "potem vse ostalo". Mi Slovenci smo najprej bili klerikalni ali komunisti ali Jugoslovani, šele potem smo bili Slovenci. "Mi smo lahko vse drugo, Slovenci pa ne smemo biti? Če ne

"Brez morale in etike ne gre, pa čeprav se to zdi starokopitno."

morem biti Slovenec, potem pa je bolje, da umrem. To je globoko v meni. Slovenska je moja identiteta". Premajhni smo, da bi kot nacionalisti koga ogrožali... "Ne smeš pozabiti svojih korenin! Eden je kraj, kjer si rojen. Vsak človek je rojen kot enkratno in neponovljivo bitje, uči francoski eksistencializem". Zato: "Če sem Slovenec, hočem biti Slovenec".

Bavčar je veliko naredil tudi za promocijo ne le Borisa Pahorja, temveč slovenske kulture nasploh v Evropi. "Pahorja danes ne bi bilo, če ne bi bilo takrat moje upornosti". Angažiran je bil in je mnogo prispeval k temu, da je izšlo več prevodov naših književnikov. Prvi je v francoščini v uglednih revijah pisal o slovenski tržaški in koroški literaturi, o Cankarju na Dunaju, o Alamutu itd. Bile so tudi "hude bitke", treba je bilo vztrajati, pisati, klicati. Za Pahorja je bila v Italiji najprej "blokada, ki je popustila, potem ko je uspel v Franciji in potem v Nemčiji... Isto metodologijo bi morali uporabljati tudi danes: če se ne da direktno, pa preko drugih držav". Knjiga Nekropola je "izjemno delo": "Slovenski kritiki so malo sramežljivo pisali, Francozi so Pahorja kar vzporejali z velikimi evropskimi pisatelji". Pahor je zanimiv, ker "opisuje univerzalno problematiko smrti, življenja, ljubezni", obenem je pričevanje. Postal je "nacionalna ikona, toda to se jemlje folkloristično, ne jemlje se kot ideja, kot izkušnja".

Koliko je Evgen Bavčar poznan v Sloveniji? O njem je morda več novic in člankov na francoskem, nemškem ali italijanskem spletu kot pa na slovenskem, je dejal. "V Sloveniji je tako: Bog ne daj, da kdo izstopa, ker s tem ogroža". Za Zorana Musiča so se začeli zanimati, ko so izvedeli, da je Miterrandov prijatelj... "To se mi zdi zelo žalostno".

Kompleks lepe Vide je po svoje "zgodovinsko opredeljen". Hrepenenje lepe Vide je nekaj pasivnega: v bistvu se izgubi, se pusti asimilirati. Slovenski moški, v kolikor ni patriot, pa ni kritičen do postave, še naprej smrči kot kralj Matjaž... "To ne gre. Potrebno je neko aktivno hrepenenje". Na Slovenskem bi se marsikaj spremenilo, ko bi bila politična volja, da se uvede "patriotska vzgoja, oblikovanje slovenske zavesti". "Smo umirajoč narod". Imamo svoje mrtve, a še vedno nimamo etičnega odnosa do njih, "ker ni-

"Če hočemo preživeti, moramo izobraževati, da dobimo močne, patriotsko usmerjene izobražence z globoko nacionalno zavestjo."

mamo etičnega odnosa do nacionalnega spomina, do naših staršev, njihovih imen, pisanih na nagrobnikih". Organizirati bi morali referendum ne za arhive, ampak referendum: 'Ali Slovenci pristajate na pravico do zgodovine, do imen vaših staršev in prednikov? ' "S tem bi stopili v evropsko zavest". Gre za civilizacijsko vprašanje.

"Edini bogati rudnik, ki ga imamo Slovenci, je rudnik sive substance", je še dejal gost. "To sivo substanco mečemo proč, ker nimamo elitnih šol, ker ne vzgajamo elitnih izobražencev, kot to delajo drugi". Dejstvo je, da je vzgoja izgubila vlogo vzgoje za etične ljudi: "Nimamo več grške ideje, ki je bila matrica, temeljni kamen strukture, ki jo imenujemo zahodna civilizacija in katere velika luč je bil recimo sv. Avguštin". To se izgublja tudi v drugih državah, v Sloveniji pa je tragedija veliko večja: "Če hočemo preživeti, moramo izobraževati, da dobimo močne, patriotsko usmerjene izobražence z globoko nacionalno zavestjo. Brez strahu nacionalizma, saj ne moremo biti nacionalisti! To je smešno"! Ena izmed zadnjih misli na goriškem večeru je bila posvečena spravi: "O spravi ne bi govoril, ker sem že spravljen. V meni živi partizan in domobranec. In oba se dobro razumeta, ker sta najprej Slovenca"!

Danijel Devetak

Razstava v mestni galeriji Di Iorio

"2014. Med Sočo in Krasom" do 20. julija

Zadnje dni junija so v umetniški galeriji Mario Di Iorio Državne knjižnice v Gorici odprli skupinsko razstavo "2014. Tra Isonzo e Carso - 2014. Med Sočo in Krasom", ki jo je organiziral kulturni krožek G. Mazzini ENDAS iz Tržiča v sodelovanju z nekaterimi javnimi in zasebnimi krajevnimi ustanovami. Razstava potujočega značaja je že bila predstavljena v Tolminu, v prihodnjih mesecih pa bo na ogled še v Nabrežini in Turjaku. Glavni cilj prirediteljev je z barvami, znamenji in občutji sodobne ustvarjalnosti spomniti na 100. obletnico prve svetovne vojne, in to na ozemlju, ki s kraškimi skalami in smaragdnimi vodami Soče že samo močno govori o krutosti spopada.

Vojne, ki je povzročila smrt milijonov oseb ter razpad ekonomskega, družbenega in kulturnega življenja več narodov, se je 24 umetnikov lotilo s svojimi izvirnimi umetniškimi govoricami. Predsednica krožka ENDAS in duša prireditve Maria Grazia Persolja si je, kot tudi Grazia Dei Rossi, Armando Pizzignach, Anna Maria Fabbroni in Luisa Schleindler, izbrala kot glavne junake vojake, Tiziana Millo in Graziella Miniussi pa sta se osredotočili na napor in trpljenje žena. V delih Mariedolores Simone in Valdiera Vecchieta prevladujejo arhitekturni elementi, v tistih, ki so jih zasnovali Ondina Altran, Alda Antoni, David Cej in Flavia Delise, pa pretežno strelni jarki in bodeče žice. Če so se Giorgio Gallottini, Fabio Gonnelli, Marta Malni in Emilija Mask odločili pretežno za temne kontraste, pa to ne velja za Corrada Germana, Alessia Gregorija, Pietra Missia, Taddea Sedmaka, Cristiana Vernoleja, Mariagrazio Durisotti in Pisano Wild, saj sta Kras in Soča vse te navdihnila z vizijo spet dosežene spokojnosti. Posebno poglavje razstave je posvečeno zgodovinskim fotografskim posnetkom Gorice iz časa velike vojne, ki jih je zbral Armando Rogantini. Lep barvni katalog je uredila Eliana Mogorovich, ki je na odprtju 26. junija tudi spregovorila o avtorjih in njihovih delih. Prazničnega dogodka so se med drugimi udeležili pokrajinski odbornik za kulturo Federico Portelli, mestni župan Ettore Romoli in seveda direktor Državne knjižnice Marco Menato.

Razstavo so podaljšali, in sicer do 20. julija. Na ogled je od ponedeljka do petka med 10.30 in 18.30, ob sobotah pa od 10.30 do 13.30. Vstop je prost.

D

Kratke

Sovodnje ob Soči

Vabilo na tržni sejem perutninarstva in domačih pridelkov

Organizatorji Tržnega sejma perutninarstva in domačih pridelkov v občini Sovodnje ob Soči prirejajo drugo izvedbo sejma v soboto, 19. julija, od 8. do 13. ure, na parkirišču bližnje gostilne 'Franc', v Prvomajski ul., 86. Zelo zadovoljni z uspehom pri prvi izvedbi se za udeležbo iskreno zahvaljujejo občanom, obiskovalcem z obmejnega področja in iz raznih krajev Slovenije ter v upanju, da bo vreme naklonjeno, jih vljudno vabijo, naj se vrnejo z enakim navdušenjem na isti razstavni prostor.

V torek, 22. julija 2014, ob 20.30

"Vojna je strašna stvar" v prostorih sovodenjskega župnišča

Svet slovenskih organizacij, v sodelovanju z župnijo Sovodnje ob Soči, prireja v torek, 22. julija 2014, ob 20.30 v prostorih sovodenjskega župnišča dogodek z naslovom "Vojna je strašna stvar". Prireditev spada v niz pobud, vezanih na 100-letnico začetka prve svetovne vojne, za katere je Goriška pokrajina objavila razpis. Med dobitniki razpisa, ki so prejeli finančno podporo Sklada Goriške hranilnice (Fondazione Cassa di Risparmio di Gorizia), je tudi projekt SSO-ja. Zahtevni načrt je zrežiral prof. Dario Frandolič, ki je zbral celo vrsto filmskih posnetkov, pričevanj in slik, ki jih je nato spojil z branjem v živo pripovedovanj naših ljudi, ki so doživeli grozote prve svetovne vojne, ter odlomkov del pesnikov in pisateljev, ki so bili tako ali drugače vpleteni v dogodke na goriški fronti. Zanimivo in obenem tragično je pripovedovanje o ljudeh, ki so morali oditi v begunstvo: bežali so od vojnega nasilja, mnogi pa so daleč proč od svojega doma našli smrt kot posledico velikega pomanjkanja in bolezni.

Odlomke bodo prebirali Robert Cotič, član dramske skupine Tik-tak teater, in Nikolaj Komjanc ter Stefania Beretta, člana dramske skupine F. B. Sedej.

Vabljeni na večer, kjer bo tragedija prve svetovne vojne v naših krajih prikazana s takega zornega kota, kot ga navadno nismo vajeni.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž

53. tekmovanje Cesare Augusto Seghizzi

V petek, 18. julija 2014, se bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici začelo 53. Mednarodno zborovsko tekmovanje Cesare Augusto Seghizzi. Že tretje leto zapored poteka v Kulturnem centru Bratuž, ki je z glasbenim društvom Seghizzi vzpostavil res lepo obliko sodelovanja, saj KC Bratuž podeljuje tudi eno izmed nagrad na zaključnem koncertu - Grand prix. Žirijo bodo letos sestavljali mednarodno priznani mojstri, in sicer Kaspars Adamsons (Riga, Latvija), Ivo Antognini (Aranno, Švica), Marleen De Boo (Antwerp, Belgija), Pietro Ferrario (Milan, Italija), Francisco Jose Herrero Cabrera (Tenerife, Španija), Valer Jobbagy (Pecs, Madžarska), Eugeniusz Kus (Stettino, Poljska), Mauro Marchetti (Rim, Italija), Geert-Jan Van Beijeren (Zwolle, Nizozemska) in Sebastjan Vrhovnik (Ljubljana, Slovenija). Sodelovali pa bodo zbori iz Kitajske, Hrvaške, Estonije, s Filipinov, iz Poljske, Rusije, s Tajvana, iz Madžarske; iz Slovenije bo letos nastopila skupina JAZZVA iz Ljubljane *(na sliki zgoraj)* , ki je januarja letos uspešno nastopila na odru in v sezoni Kulturnega centra, iz Italije pa bodo prišli zbori Echos Vocal Ensemble iz Cagliarija, Coro CeT - Canto e Tradizione iz Milana, Ensemble Virgo Vox iz Milana, Cantica Nova iz Milazza, Scuola Corale Scarlatti iz kraja Novate Milanese in skupina Musicanova iz Rima.

V petek, 18. julija, bodo zjutraj na sporedu skladbe iz renesanse in baroka, popoldne tiste iz 20. stoletja in romantike. V soboto, 19. julija, bodo zbori tekmovali v izvajanju skladb *negro spiritual* in *gospel*, pop glasbe in jazza, popoldne bodo na vrsti ljudske pesmi in sodobna glasba. V nedeljo, 20. julija, bo ob 9. uri finale (renesansa, barok, romantika in 20. stoletje), ob 11. uri finalni del za ljudske pesmi, negro spiritual in gospel, pop glasbo in jazz, ob 14. uri pa bo koncert zborov, ki ne bodo tekmovali v finalu. Več informacij na www. centerbratuz. org oz. www. seghizzi. it.

Obvestila

Do 20. julija je v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž (med prireditvami ali po domeni; tel. 0481 531445) na ogled razstava z naslovom Vidiki vernosti in spomina v prvi svetovni vojni 1914-1918, ki jo prirejajo KC, Circolo Fotografico Isontino in goriška pokrajinska uprava.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vabita v četrtek, 24. julija, na novo srečanje pod lipami, na katerem bo gostja večera ddr. Marija Stanonik, literarna zgodovinarka, etnologinja, docentka, avtorica knjige Slovenska pesem v tujem škornju. Večer bosta sooblikovala dr. Andrej Vovko in mag. Damijan Florjančič. Srečanje se bo začelo ob 20.30 in bo potekalo v zunanjih prostorih, v primeru slabega vremena pa v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

Zaprtje ceste v kraju Ščedno: zaradi sanacijskih del na občinski cesti med hišnima št. 29 in 30 je cesta zaprta za promet od 1. julija do 31. julija 2014.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo tradicionalni piknik, povezan z izletom, v soboto, 2. avgusta. Udeleženci se bodo najprej peljali v Kobarid na ogled muzeja o prvi svetovni vojni. Nato jih bo pot vodila v Beneško Slovenijo, kjer bodo obiskali v Špetru ob Nadiži zanimiv muzej SMO. V Podbonescu bo kosilu sledilo družabno srečanje. Vpisovanje po tel.: 0481 20801 (Sonja Knez), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 78138 (Sonja S.). Na račun 20 evrov.

Mladinski dom vabi na vpis priprave na šolo (1. - 5. septembra); predvpis k pošolskemu pouku 2014/15 (s polovično vpisnino). Informacije in vpisi na tel. 0481-280857, 0481-536455, mobi: 366-6861441, 331-6936603, ali po elektronski pošti mladinskidom@libero. it.

V palači Attems Petzenstein v Gorici je v organizaciji Pokrajinskih muzejev na ogled do 12. oktobra 2014 razstava z naslovom "Saksida. Slikar pravljičar". Urnik: od torka do nedelje med 10. in 17. uro.

Prodajam bukova drva za kurjavo. Drva prodajam zaradi žledoleda, ki je v našem gozdu v Gornji Trebuši povzročil ogromno škodo. Cena 50 evrov za kubični meter + 5 evrov za prevoz. Drva pripeljem na dom. Za kontakt tel. 041 821809, mail razazia@gmail. com

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Hvaležna in spoštljiva gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. štev. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. štev. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. štev. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjska dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. štev. 0038641885539.

Pianino znamke Danemann starejše izdelave, rezljan, zelo lepo ohranjen, primeren za takojšnje igranje, ugodno prodam. Tel. št. 00386 41529652.

Nudim pomoč pri hišnih opravilih, čiščenju, likanju. Tel. 003865/3001328.

Darovi

Za Novi glas: N. N. sv. Ivan, Gorica, 250 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 18.7.2014 do 24.7.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 18. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 19. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 20. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 21. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - zanimivosti in humor.

Torek, 22. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Mesojede rastline - Izbor melodij.

Četrtek, 24. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka poletna glasba - Zanimivosti iz sveta in humor.

Ob smrti drage žene

MARJETICE

izrekamo občuteno sožalje dolgoletnemu sotrudniku in prijatelju Marijanu Breclju

ODBOR in UPRAVA GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

DDr. Marija Stanonik

Literarna zgodovinarka, etnologinja, docentka, avtorica knjige Slovenska pesem v tujem škornju
Večer bosta sooblikovala tudi bosta sooblikovala dr. Andrej Vovko in mag. Damijan Florjančič

Četrtek, 24. julija 2014, ob 20.30
KC Lojze Bratuž - Gorica

Naslednje srečanje pod lipami
31. julija 2014
Gost večera bo srebrnomašnik, dekan Karel Bolčina

Jernej Šček

Mladi. V svetu. Doma

Spoštovane in spoštovani Slovenci, mladi v duši in odrasli v razumu!

Ne zamerite mlademu filozofu. Naj vas kriptičen naslov mojega prispevka ne zmoti, saj upam v globljo sporočilnost, kot jo nakazuje navidezno tvitovski "Mladi. Pika. V svetu. Pika. Doma". Kako naj ga preberem? Morda kozmopolitsko: Mladi, ki smo v svetu doma? Ali bolj domače: Mladi, v svetu in doma? Oboje bo potrebno, če želim celovito predstaviti svoj prispevek. Torej. Gre za to, da ostaja človek kljub globalnim trendom, bolj ali manj svobodno izbrani mobilnosti in fleksibilnosti, kljub blagostanju in izobrazbi, kljub realni, reprezentativni demokraciji - pa naj o participaciji govorijo tisti, ki ne hodijo na volitve – kljub vsemu temu, ostaja človek še vedno, univerzalno človek. Duševno bitje z glavo in nogami. Kontekstualizacija v čas in prostor je vsaki družbeni, zgodovinski in politični analizi vedno potrebna, saj so strumentalizacija in anahronizmi vselej neupravičeni. Priznavam pa, da stoji človeštvo v strukturi duševnega, kar pomeni Političnega delovanja, vedno isti. To je dobro, a še vedno nejasno.

Mislim torej, da je razvoj, vsak razvoj - pa naj bo to razvoj zgodovine, naše mlade, a nekoliko upešane Slovenije, razvoj železarske tvrdke ali mladega arhitekturnega biroja, razvoj življenja – dialektičen....

Taka, dialektična oblika razvoja, na katero pristajam, se ne sklada z bolj zdravorazumsko, v javnosti prevladujočo linearnostjo. To je namreč miselna tradicija, v kateri smo se rodili. Po linearni črti navzgor teče merljivi čas sodobnosti. Kot po koordinatnem sistemu obstaja po tem prepričanju en prej in en potem, mi pa smo nekje med dvema. Tudi

dialektičen razvoj teče naprej, vendar z neizčrpljivimi, cikličnimi korakci nazaj... A pomislimo tudi na naš vsakdan: na stalni rek "kar te ne ubije, te naredi močnejšega" ali "učimo se iz napak" ali še, prosto po Becketu: "Poskusi spet. Zgreši spet. Zgreši boljše". Noben korak naprej ne bi bil možen, če ne bi šlo pred tem kaj po strani...

Po teh tirnicah krožimo tudi mi, mladi Slovenci iz Italije, ki stopamo po svetu, doma in v svet... Ne pozabimo na dialektično pot, o kateri smo prej govorili. Začeli smo doma, s podedovano identiteto, priimkom in rojstno hišo, se po nujnosti uprli, negirali, pogledali onkraj in drugače....

Menim, da razmislek o dialektiki za nas, posameznike-Slovence v Italiji, pa tudi za celotno narodno skupnost na zahodnem robu slovenstva, ni samozadostna filozofska spekulacija. Naš vsakdan je tovrstna igra, igra identitete, igra jezika, igra kulture, igra jaz-ti, mi-oni. Življenje ob Zalivu je večen dialog z drugim, takim mediteranskim, fascinantno antičnim, duhovitim in rahlo kaotičnim. Hoditi po Trstu, Gorici ali Benečiji brez jasnega, iskrenega premisleka o sebi in svojih mejah v drugem, pomeni razvrednotiti del nas, h kateremu se večno in vselej vračamo....

Nekoč je Platon v vrstici 38a Apologije zapisal dialog z velikim Sokratom, ki je tako pravil: "Neraziskanega življenja ni vredno živeti". Vsako življenje je, seveda, podarjena vrednota po sebi, pa vendar postane življenje naše samo takrat, ko vanj pobrskamo in se v njem poiščemo. Če bomo stopili v svet z odprtimi očmi, bomo morda le ugotovili, da smo lahko ponosni na etapo, ki začne in se vrača tja, kjer se Jadran dotika Slovencev.

Tanja Peric

Mladi danes, odrasli jutri

Spoštovani,

z veseljem se vključujem v razpravo in najprej pozdravljam vse navzoče v imenu edine slovenske stranke v Italiji, stranke Slovenske skupnosti.

Pravkar je bil tudi Svet Evrope osveščen o stanju slovenske manjšine v Italiji, in sicer kljub določenim korakom naprej ostaja še vedno nepopolno izvajan Zaščitni zakon za Slovence v Italiji, ki je bil izdan skoraj pred 15 leti, in sicer leta 2001. Potem ko je uprava dežele Furlanje Julijske krajine, dežele, v kateri Slovenci živimo, izdala odlok, s katerim obvezuje javne uprave, ustanove in koncesionarje javnih storitev na območjih, na katerih je zgodovinsko prisotna slovenska narodna skupnost (in sicer v 32 občinah), da uporabljajo ob italijanskem jeziku tudi slovenski jezik pri javnih napisih in v toponomastiki se še vedno to izvaja z veliko upočasnjenostjo, deloma tudi zaradi finančnih težav. Tudi tehnologija nam še vedno povzroča kar nekaj preglavic, kajti še danes ni na voljo vsem pripadnikom slovenske manjšine signal državne televizije, na katerem se že vrsto let uspešno predvaja slovenski program, poleg imen in priimkov, ki se še danes nepravilno pišejo na dokumentih, ki jih javne uprave izdajajo. Tudi proces ustanavljanja dvojezične šole, za katero so prebivalci občin Bardo in Tipana v Benečiji zaprosili občinsko in deželno upravo, se še vedno ni pričel. Z razliko Slovenije, ni še italijanska država zajamčila prisotnosti predstavnikov slovenske manjšine v svojem parlamentu.

Če želimo, da bo manjšina živa in kljubovala času in okoliščinam, v katerih živi, moramo svojo pozornost nameniti mladim, ki v njej odraščajo in ki bodo odrasli v tiste osebke, ki bodo

v prihodnosti morali jamčiti, ohranjati in razvijati s svojim delovanjem manjšino, katere so del. Za manjšino se bodo zavzemali, le če bosta čustvo do nje in pripadnost slovenski kulturi močna, in prav ta isti mora biti cilj tudi slovenske države v svojem programiranju in delovanju. Slovenska država mora čutiti kot del svojega naroda tudi vse nas, ki živimo izven njenih meja. Skupaj bomo vsi Slovenci tako gradili slovenski prostor...

Menim, da je bistvo jezik. Občutek za jezik pa je, po mojem mnenju, odvisen od njegovega znanja in uporabe v vsakdanjem življenju. Znanje jezika gradimo preko stika, ki ga s slovensko kulturo in slovenskim dogajanjem imamo. Opažam, da se mladi zamejci ne vedno istovetijo z matico Slovenijo, ne poznajo ljudi in kulture v slovenskem prostoru... Še vedno je kulturna izmenjava z Republiko Slovenijo prešibka in omejena le na občasne akcije ali priložnostne kulturne prireditve. Pogrešamo torej sistem kulturne izmenjave, ki bi zagotavljal, da bi bila kulturna ustvarjalnost dostopna vsem Slovencem tako v Republiki Sloveniji kot zunaj nje. Ob tem pa je tudi potrebno, da so v osrednjo kulturno dogajanje v Republiki Sloveniji integrirani tudi kulturni in umetniški dosežki Slovencev zunaj njenih meja; samo tako bi imela celotna kulturna ustvarjalnost slovenskega naroda večji pomen in večjo razpoznavnost in obenem bi se dvosmerno gradile vezi med slovenskimi državljani in Slovenci izven meją Republike Slovenije. Če je Republika Slovenija mnenja, da je tako imenovana zamejska kultura del slovenskega nacionalnega programa, potem bi bilo prav, da bi prevzela skrb ne samo za kulturo slovenske države, ampak tudi za kulturo celotnega slovenskega naroda...

Martin Maver

Mladi športniki kot soustvarjalci skupnega slovenskega prostora?

Spoštovani!

.... Športno udejstvovanje je najbolj priljubljena dejavnost med mladimi... Številčno gledano zaobjema naše gibanje približno 9000 Slovencev, ki živimo v Italiji. Slovenskih športnih društev, ki so včlanjena v ZSŠDI, je 57, od katerih 38 v tržaški pokrajini, 18 v goriški in 1 v Benečiji. Tekmovalcev, ki redno tekmujejo v okviru italijanskih športnih zvez, je 2600, od tega je 66% mlajših od 18 let. Tekmovalci opravljajo letno nad 30.000 ur treningov. Premoremo tudi organizirane rekreativce, teh je preko 3000. Na razne tečaje otroške telovadbe zahaja 2000 otrok. Odbornikov pri raznih društvih je skoraj 800, trenerjev pa preko 300... Najprej moram poudariti, da smo kot krovna športna organizacija Slovencev v Italiji zelo načelni pri uveljavljanju slovenskega jezika.... Glede na spremembe, ki jih narekujejo časi in glede na spremenjene razmere v naših šolah, kjer so mešani zakoni danes prej pravilo kot izjema in ker je vpis povsem italijanskih otrok ali otrok drugih narodnosti v naše šole vedno bolj pogost, smo prepričani, da lahko imajo pošolske dejavnosti vedno večjo vlogo pri utrjevanju slovenskega jezika. V našem primeru je povezava med jezikom in gibanjem še toliko bolj pomembna v tem oziru, saj se nobena stvar ne vtisne v srce tako močno, kot tista, ki jo doživiš čustveno, a tudi fizično. To je že vrsto let nazaj zatrjeval profesor Aldo Rupel in je v času postalo nekakšno vodilo naše organizacije... Slovenščina naj postane jezik, v katerem se otrok igra, trenira, zmaguje in se zabava. Šport naj bo torej sredstvo, ne cilj! ... športniki so s svojimi dejavnostmi od nekdaj podirali fizične meje... Vzpostavljali so se prijateljski stiki in pobratenja, ki še danes vežejo marsikatero društvo. A vendar, ko je meja postopoma izginjala, so tudi ta so-

Foto B. Lakovič

delovanja postajala vse redkejša. Kakšen paradoks! Kot da bi pozitivni učinki življenja pod skupno evropsko streho prej odvračali, kot pa spodbujali iskanje skupnih sinergij, sodelovanje in vzpostavljanje prijateljskih vezi med našimi društvi... Spomnim se, kako je dr. Janez Kocijančič, predsednik OKS, ob neki priložnosti za Slovence, ki živimo izven meja, uporabil prispodobo valobrana, ki Slovenijo varuje pred zunanjimi dejavniki.... Zato mi je toliko bolj nerazumljivo, da, ko se na primer naši športniki odpravljajo na športne priprave v Slovenijo, jih ljudje nagovarjajo kot Italijane, celo govorijo jim po italijansko. Mi otroke nagovarjamo, da jih peljemo v domovino, domovina pa jih sprejema kot tujce...

Današnja mladina pa ima res ogromne prednosti. Razmišlja namreč mnogo bolj prožno in pozitivno. Ne obremenjuje se s preteklostjo. Mladi ne razmišljajo o tem našem prostoru skozi optiko meja.... Prostor doživljajo brez mej in omejitev. Zato bi po mojem dojemanje vseslovenskega prostora lahko bilo kritično ne z vidika prostora, pač pa s predznaka slovenstva. Narodnostni čut, jezik, slovenstvo so vrednote, ki so lahko bolj sporne, tudi zaradi te mladostne "prožnosti"... Pojem vseslovenskega prostora, kot obstaja danes, je treba preseči. Slovenija ne pozna zamejstva in prav bi bilo, da bi se česa domislili glede tega... Nastopati bi morali bolj strnjeno, skupaj. Ločitve med kulturniki in športniki, med gledališčniki in glasbeniki, med levimi in desnimi, tega je preveč...

Vztrajajmo torej v vzgoji mladih kadrov za naš skupni jutri in imejmo kot glavno vodilo našo besedo – naš jezik.

Simon Peter Leban

Mladi bomo most!

Spoštovani!

... V slovenski narodni skupnosti v Italiji delujem predvsem na vzgojnem področju kot član Mladinskega doma, Škofijske mladinske pastorale in kot skavtski voditelj Slovenske zamejske skavtske organizacije. Pred letom dni sem bil imenovan za predstavnika mladinske sekcije stranke Slovenske skupnosti v deželno mladinsko konzulto Furlanije-Julijske krajine...

Svoj poseg sem naslovil: Mladi, bodimo most! Na vprašanje, ali smo mladi ustvarjalci skupnega slovenskega prostora, bi lahko dal banalen odgovor. Da, seveda smo lahko, drugače bi bilo nesmiselno, da sem prišel sem, ne da bi bil v to trdno prepričan...

Najprej bi se rad zaustavil pri pojmu "skupen slovenski prostor". Kaj označujejo te besede?... Nam, ki smo tu zbrani, sta skupna narodna zavest in jezik: čutimo se namreč Slovence in to bolj ali manj ponosno izkazujemo ter vsi govorimo slovenščino... Skupen slovenski prostor naj bi označeval prostor, kjer živimo in delujemo Slovenci. To je prostor, ki je širši od matične domovine, Republike Slovenije, in ga ustvarjamo vsi Slovenci, od najmlajšega do najstarejšega, preprosto zaradi uporabe istega jezika in pripadnosti istemu narodu...

Zato bi rad nekoliko spremenil prej postavljeno vprašanje: "želimo biti mladi ustvarjalci enotnega slovenskega prostora?"... enotnost slovenskega prostora ne predpostavlja uniformiranosti mišljenja, niti uničenja pluralnosti vrednot v slovenski družbi ali izničenja kulturnih in političnih razlik, kar je v preteklosti poskusil vzpostaviti socialistični režim. Enotnost lahko razumemo v tem, da smo pri pomembnih vprašanjih pripravljeni stopiti skupaj in delovati složno. A tega večkrat Slovenci nismo zmožni, morda izstopa kot svetla izjema le osamosvojitev. Že dejstvo, da nismo dosegli nacionalne sprave in da še vedno nosimo v sebi rane iz druge svetovne vojne in po njej, je zelo zgovorno. Če se omejim

samo na Primorsko oz. na t. i. "zamejstvo", kjer se je velika večina naših ljudi ne glede na svoje politično ali versko prepričanje skupaj borila proti okupatorju, lahko opazimo, kako globoke so ideološke delitve. Skoraj vsaka proslava ni le trenutek, ko se vsi poklonimo žrtvam in obujamo nanje spomin, temveč povod za nove spore in polemike.

V republiki Sloveniji ni nič kaj boljše, če že ne slabše. Kot zunanjemu opazovalcu se mi zdi, da slovenski politiki in drugi predstavniki civilne družbe, namesto da bi določene stvari priznali in svoje energije nato usmerili v konstruktivne kritike, raje izrabljajo razne priložnosti za ideološke spore in tako postane vsaka malenkost kamen spotike....

Predsednik republike Borut Pahor nas je v svojem govoru na dan državnosti pozval k pozitivnemu družbenemu vzdušju, "za katerega je značilno spoštovanje različnosti, sožitje in prizadevna krepitev tistega med nami, kar nam je skupno". Zelo so me razveselile njegove besede, ko se je osebno obvezal za nadaljnje spodbujanje spravnega dialoga glede polpretekle zgodovine, saj je iskren medsebojni dialog edino sredstvo, preko katerega lahko Slovenci dosežemo spravo... Naj bo torej most naš simbol. Reka pa naj predstavlja tok prepirljivosti, ideoloških sporov, sovraštva in neenotnosti. En breg reke naj bo preteklost, drugi pa bodočnost. Mi želimo iz preteklosti priti v prihodnost, tako da enotno premostimo ovire in težave. Zgraditi moramo torej most.... Da pa most stoji, je vsak posamezen kamen potreben, ne le sklepnik - simbol enotnosti. Potreben je omet, torej dialog, medsebojno spoštovanje in sprejemanje različnosti. Če mladi to želimo, smo lahko tak most, most, ki pelje v prihodnost, most, ki premošča zgodovinske ideološke delitve, most, ki lahko postavi slovenski narod v osrčje evropskega dogajanja. Le tako bomo iz preteklosti skozi sedanjost šli enotni v svetlo bodočnost...

Kratke

Slikar Ivo Prančič v Pilonovi galeriji

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini so 10. julija odprli samostojno razstavo uveljavljenega domačega ustvarjalca Iva Prančiča, nagrajenca Prešernovega sklada leta 2001. Na njej do 29. avgusta predstavlja svoja najnovejša slikarska dela, ki so nadaljevanje njegovih razmišljanj o pomenu in vlogi slikarskega medija danes. Razstavo Nekje / Somewhere si je kot vse svoje dosedanje razstavne projekte zamislil kot zaključeno celoto, ki je povsem prilagojena razvejanemu prostoru Pilonove galerije, vključujoč monumentalna poliptiha v kombinaciji z manjšimi slikami. Pozornost gledalca najprej pritegneta kompozitni platni, sestavljeni iz neenakih delov, ki predstavljata svojevrsten slikarski presežek, a ne le zaradi obsežnosti - sliki namreč zasedeta celo gledalčevo vidno polje -, ampak tudi uravnoteženega dualizma med popolnim naključjem in geometrijsko perfekcijo. Prančičeve nove slike dajejo vtis eksperimentalnega polja, v katerem se naključne oblike, ki jih ustvarja barva, prepletajo z avtorjevimi impulzivnimi slikarskimi potezami, geometrijskimi oblikami in črkami. V primerjavi z monumentalnimi slikami iz preteklih let, na katerih dominirajo črne elipse, so na novih delih kot sled elipsastih obročev ostale le lebdeče črke, ki se zdijo, da imajo dvojno funkcijo. "Črke slikovno ploskev dinamizirajo, hkrati pa imajo pomembno vsebinsko vlogo. Avtor se namreč poigrava s pojmom štafelajne slike kot reliktom preteklosti in opozarja na dejstvo, da je bilo slikarstvo na prehodu v novo tisočletje postavljeno na stranski tir. Slednje potrjuje tudi tipografska oblika črk, ki spominja na zapise starih tipkalnih strojev, " so zapisali v Pilonovi galeriji.

Ivo Prančič je študiral slikarstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Za svoje delo je prejel več pomembnih priznanj, med njimi nagrado na Majskem salonu ZDSLU (1991), eno od štirih enakovrednih nagrad na razstavi Mini Prix Lucas v Ljubljani (1995), nagrado mesta Dubrovnik na razstavi Sredozemska srečanja (1995) ter nagrado Prešernovega sklada za samostojni razstavi v Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki in v Galeriji A+A v Benetkah (2001).

Kustosinja razstave je Nataša Kovšca.

Pisatelj v Veliki Britaniji povprečno zasluži 11.000 funtov na leto

V Veliki Britaniji avtorji, ki se poklicno ukvarjajo s pisanjem leposlovja, v povprečju zaslužijo 11.000 britanskih funtov (okoli 13.800 evrov) na leto, je razvidno iz raziskave britanske kolektivne organizacije ALCS. Ob tem je delež poklicnih pisateljev od leta 2005 padel s 40 na 11,5 odstotka, piše britanski BBC. Rezultati raziskave, ki jo je opravila londonska univerza Queen Mary, so po besedah direktorja ALCS Owena Atkinsona zaskrbljujoči. Strm padec povprečnega zaslužka avtorja in števila pisateljev bi namreč lahko imel "resne posledice za ekonomsko uspešnost kreativnih industrij v Veliki Britaniji". Leta 2005 je povprečen zaslužek poklicnega pisatelja znašal 12.330 funtov (15.520 evrov). Pisateljica Joanne Harris, avtorica del, kot je Čokolada, pa je ob raziskavi poudarila, da je "dobro, da se končno zavedamo, kako malo zasluži povprečni avtor". Avtorji raziskave, v kateri je sodelovalo 2454 pisateljev, nekaj upanja za avtorje vseeno vidijo v prihodnjih zaslužkih, povezanih z digitalnimi objavami. Vedno bolj uspešno je tudi samozaložništvo. Okoli četrtina avtorjev je izdala delo v samozaložbi, povprečna donosnost naložbe pa je 40 odstotkov. Po drugi strani pa nekateri avtorji s pisanjem tudi obogatijo; takšna je tudi avtorica J. K. Rowling Harryja Potterja, ki je po podatkih časnika Sunday Times sedaj vredna 570 milijonov funtov (718 milijonov evrov). Medtem ko so podatki za Veliko Britanijo zaskrbljujoči, pa je stanje v Sloveniji še slabše, saj poklicni pisatelji skorajda ne obstajajo. Tudi vidna literarna imena, kot so Drago Jančar, Andrej E. Skubic, Goran Vojnović, Maja Novak in Suzana Tratnik, se ukvarjajo še z drugimi dejavnostmi, ne zgolj s pisanjem leposlovja.

V Videm prihajajo Bastille in Franz Ferdinand

V Vidmu bosta julija meseca nastopili skupini, ki v današnjem glasbenem svetu pomenita že veliko. Azalea Promotion, ki koncerte pripravlja v naši deželi, najavlja na videmskem gradu v nedeljo, 27. julija, koncert presenetljivo dobre nove skupine Bastille, ki jo mladi poznajo po uspešnici Pompeii in po prvem albumu Bad Blood, ki je prišel na prva mesta britanskih in ameriških top lestvic sodobne glasbe. Prav gotovo bo koncert doživetje, saj bo za uvod nastopil presenetljivi George Ezra, ki je najprej na portalu Youtube in kasneje še na spletu zaslovel s svojo sedaj že poznano pesmijo Budapest, pred kratkim pa je izšel tudi njegov album.

Samo nekaj dni kasneje, v četrtek, 31. julija, pa bodo na videmskem gradu nastopili Franz Ferdinand, ki bodo za predskupino imeli The Cribs, Franz Ferdinand veljajo za tisto angleško rock skupino, ki je leta 2004 poskrbela, da se je angleški rock spet vrnil med žive, nedavno so izdali nov album z naslovom Right Thougts, Right Words, Right Action in tudi v Vidmu bodo Franz Ferdinand s svojim liderjem Alexom Kopranosom dokazali, kaj so danes: ena najuspešnejših rock zasedb.

Razstava v Kobaridu

O položaju žensk ob začetku prve svetovne vojne

Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Fundacija Poti miru v Posočju sta pripravila razstavo o ženskah ob začetku prve svetovne vojne. Razstavo z naslovom 1914 - Položaj žensk na predvečer vojne je 10. t. m. v Kobaridu odprl minister za kulturo Republike Slovenije Uroš Grilc.

Razstava je sestavljena iz arhivskega slikovnega in časopisnega gradiva ter tudi sodnih dokumentov. Razdeljena je na več poglavij, ki med drugim obravnavajo delovanje ženskih društev, področje izobraževanja, skrb za ženske in otroke, trg ženske delovne sile in problematiko begunstva ob začetku vojne, je za STA pojasnil Tadej Koren iz Fundacije Poti miru v Posočju.

Razstava bo v prostorih fundacije v Kobaridu odprta do 20. septembra, gre pa za prvo v seriji razstav, ki si bodo sledile v naslednjih letih in bodo obravnavale problematiko žensk v posameznih letih prve svetovne vojne. Tako naj bi za stoletnico konca vojne nastala celovita razstava o tej problematiki, ki doslej še ni bila podrobno obravnavana.

Razstava z naslovom 1914 - Položaj žensk na predvečer vojne je poleg razstave o tematiki letalstva v prvi svetovni vojni, ki je deloma na ogled v prostorih fundacije in deloma v sosednjem Kobariškem muzeju, osrednja razstava fundacije ob stoletnici začetka vojne vihre, ko so Posočje zaznamovale soška fronta, bolezni in lakota, v luči katerih je moralo civilno prebivalstvo v begunstvo. Prihodnje leto bodo 21. marca, ob stoletnici odprtja soške fronte, slovesno odprli pot miru od Alp do Jadrana. Gre za projekt urejanja ostalin in muzejev na prostem. Pot miru, ki jo slovenski partnerji pripravljajo skupaj z italijanskimi, bo potekala ob nekdanji frontni linji in bo imela namen povezovanja območja, ki ga je nekoč ločevala fronta.

Naloga Fundacije Poti miru v Posočju, ki v Kobaridu deluje že 14 let, je ohranjanje zgodovinske dediščine prve svetovne vojne, med katero spadajo tudi dokumenti, fotografije, pisma, razglednice in spominski predmeti. Fundacija ob stoletnici začetka vojne prosi vse, ki imajo spominsko gradivo, da jim ga prinesejo v fotografiranje in skeniranje.

Izšla Mladika 4/2014

Tudi tokrat zanimivo branje

Četrto številko tržaške revije Mladika, ki je izšla konec junija, odpira uvodnik z naslovom "Narodna skupnost ogrožena". Avtor zapisa izpostavlja, da je edino orožje, ki ga ima manjšina v rokah, pripovedovanje; to so pripovedi o tem, kaj se je dogajalo in kaj se še dogaja z manjšino, je pričevanje o njenem delovanju. Sistem projektov, ki ga trenutno številni podpirajo, češ da spodbuja in prinaša nove ideje in sodobnejše prijeme v kulturni dejavnosti, v resnici ni najboljše, ker le redno delovanje manjšinskih ustanov zagotavlja tisto kontituineto storitev in pobud, ki jo potrebuje manjšina.

Mladika prinaša kar nekaj literarnih prispevkov. V spomin na Jasno Jurečič se objavlja njena novela Koma, ki je prejela drugo nagrado na 42. literarnem natečaju revije Mladika. V reviji je še izbor pesmi Klemena Jelinčiča Boete – Reka, Pri ušesu, Sen kresne noči, Mavrična voda, Jajce –, devetnajsti del romana v nadaljevanjih Irene Žerjal Peta Avenija in smrtne zagate ter zadnji del zapisa Brune Pertot o Ladu Piščancu z naslovom Spomini za vedno – Dom v Ulici Mazzini.

V tej številki se tudi objavlja zadnji del spominskih zapisov Petra Merkuja Moje življenje v Nemčiji, ki jih je po avtorjevi smrti nadaljevala žena Mirella Urdih Merku. V rubriki Duhovna obzorja Jože Bajzek v prispevku z naslovom Obtožujoče otrokove oči pripoveduje zgodbo otroka, triletnega dečka iz Sirije, ki je spoznal grozo bolečine in trpljenja in mu ni bilo dano zaživeti. Človek, tako pravi Jože Bajzek, mora sprejemati svojo odgovornost, da v življenje otrok ne prinaša groze, ampak upanje.

V rubriki o umetnosti Mojca Polona Vaupotič piše o spominski cerkvi sv. Duha na Javorci.

O literarni zgodovinarki Lojzki Brautž, ki je letos junija praznovala svojo osemdesetletnico, lani decembra pa so jo razglasili za častno občanko mestne občine Nova Gorica, in o njenem vsestranskem delovanju na literarnem in kulturnem področju piše Zoltan Jan. Irena Žerjal pa se spominja pisateljice Neve Rudolf, Tržačanke, ki je živela v Avstraliji, Beogradu in zadnja leta v Ljubljani, ki je preminila maja 2014.

V reviji dobimo še z novicami iz zamejstva in zdomstva bogato Anteno ter poročilo o delovanju Knjižnice Dušana Černeta. V mladinski prilogi Rast dobimo še uvodno misel Tine Paljk Veselje nam polepša dan, poročilo o mladinskem manjšinskem seminarju Kick-off, ki je letos februarja potekal med Bazovico in Trstom, intervju z mlado kandidatko stranke Slovenske skupnosti na evropskih volitvah Tanjo Peric, ter poročilo o mladinskem koncertu Up with People, ki je bil junija v Trstu.

Veliki trg v Trstu

John Fogerty očaral!

Sicer je bilo za sredo zvečer, 9. t. m., zares napovedano grdo vreme, vremenoslovci so bili napovedali obilne nalive okrog 23. ure zvečer, a se nas je zbralo na Velikem trgu v Trstu pod znano uro Mihca in Jakca več kot štiri tisoč, da bi prisostvovali koncertu legendarnega rockerja Johna Fogertyja, ki je bil ustanovni član slovite rock skupine Creedence Clearwater Ravival.

Foto JMP

Že bežen pogled na lestvico pesmi, ki jih je bil nekaj dni pred koncertom v Trstu zaigral Fogerty v Milanu, je bil dovolj za odločitev za koncert, ki ga je priredila agencija Azalea Promotion, saj je 69-letni John Fogerty v Milanu zapel prav vse velike uspešnice legendarne skupine CCR, pri kateri so od leta 1967 do leta 1972 igrali še Fogertyjev brat Tom na ritmični kitari, basist Stu Cook ter bobnar Doug Cliford. Odveč je podatek, da so CCR in Fogerty kasneje sam prodali več kot sto milijonov plošč, da so uvrščeni v sto najbolj pomembnih rock skupin, da so veljali za predstavnike t. i. južnega rocka, kot nima smisla navajati dejstva, da je njihova glasba bila blizu country in blues glasbi z zdravim nadihom odličnega rock'n'rolla, vse to smo zbrani na Velikem trgu v Trstu še kako vedeli in smo zato vsi dobesedno skočili v zrak, ko je na oder prišel John Fogerty, kitarist in avtor skorajda vseh uspešnic skupine CCR, in začel s svojo današnjo skupino peti v pospešenem ritmu svojo uspešnico izpred desetletij Hey Tonight.

Petdesetletniki, šestdesetletniki iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, iz Avstrije ter seveda iz Italije smo že ob prvih taktih te glasbe, ki nas je ponesla v mladost, začeli prepevati in sledili Fogertyju pri vsaki pesmi, poznali in prepevali smo vse. Ko nam je pred pesmijo Who'll stop the rain –le kdo bo ustavil dež? John Fogerty povedal, da jo je bil napisal, ko se je bil vrnil s slovitega koncerta v Woodstocku, smo na tihem sicer vedeli, da dežja tisti večer ne bo ustavil nihče, a upali smo, zares smo srčno upali, da bo dež le pokazal malo usmiljenja do vseh nas, ki smo z glasbo skupine CCR v rosnih letih sanjali ameriške dolge ceste, odprte velike ameriške avte, svobodo in demokracijo, tudi tiste ceste, ki so bile prikazovane na platnu med koncertom, in za katere smo šele veliko kasneje izvedeli, da so del slovite "Route 66", tiste ameriške dolge ceste, o kateri so pisali ameriški pesniki beat generacije in smo o njej vedeli veliko, a je nikdar nismo videli.

Zraven mene sta na koncertu bila Aleš in Urban, oba pišeta in fotografirata za slovenski spletni magazin Rockonline. si, vidno sta bila vesela, ko sta videla, kako sem prepeval vse Fogertyjeve pesmi, premlada oba, da bi odrasla z glasbo skupne CCR, a sta se gugala, da je bilo veselje!

Foto JMP

Poleg imenitnega Johna Fogertyja so v Trstu igrali še trdi in neutrudni bobnar Kenny Aronoff, Bob Malone je bil na klaviaturah, James Lemonzo je igral bas kitaro, Devon Pangle je igral drugo kitaro, Fogertyjev sin Shane pa je samo dokaz več, da kri zares ni voda!

Ko sem Alešu povedal, da je Fogertyjeva glasba natančno taka, kot sem si jaz kot mladostnik predstavljal Ameriko, me ni razumel, a me je zato gospod poznih šestdesetih let za mano, ki mi je povedal, da ima doma isti klavir Wulitz, kot ga je imel Fogerty na odru in je s tem povedal vse.

Nismo prišli do slovite Have You Ever Seen The Rain?, v kateri se Fogerty sprašuje, ali smo že videli dež; kar naenkrat, po krasni izvedbi pesmi Hot Road Hearth, je Fogerty s svojim bendom zapustil oder, ker mu je tako ukazal menežer.

Alešu in Urbanu, ki nista hotela stran, sem rekel, naj tečeta hitro do avta, z morja je prihajala nevihta, ki me je ujela in premočila tik pred Oberdankovim trgom.

Slaba ura odlične glasbe je bila dovolj za mladostne sanje v poznih srednjih letih, pa čeprav ameriškega sna ni več, vsaj takega, kot sem ga takrat imel, ko sem CCR poslušal, ga zame več ni!

Jurij Paljk

Kratke

Uvodni posvet ENRI na Pomorski postaji

V ponedeljek, 14. julija, je na Pomorski postaji potekal celodnevni posvet projekta ENRI. Projekt financira Program čezmejnega sodelovanja Italija-Slovenija 2007-2013, vodi pa ga Svet slovenskih organizacij. Osrednji cilj projekta je sodelovanje pri skupnem planiranju za zmanjšanje energetske porabe in povečanje rabe obnovljivih virov energije v okviru tretjega sektorja čezmejnega območja. Več prihodnjič.

Pomembno imenovanje za Maurizia Vidalija

Predsednik tržaškega pokrajinskega sveta in član deželnega tajništva SSk Maurizio Vidali je bil deležen pomembnega imenovanja v sklopu

deželnega Združenja pokrajin v Italiji (Unione delle Province Italiane). Na včerajšnjem zasedanju deželne skupščine UPI-ja je prevzel mesto koordinatorja štirih predsednikov pokrajinskih svetov v FJK. Na tem mestu je zamenjal predsednika goriškega pokrajinskega sveta Gennara Falango, ki se poteguje za isto funkcijo na državni ravni. Koordinatorska funkcija traja eno leto. Nova zadolžitev za Maurizia Vidalija ima svojo važnost, saj bo sedaj lahko še bolj od blizu sledil vsem novostim in raznim postopkom, ki zadevajo krajevne javne uprave. Posebno pozornost bo zahtevala reforma krajevne uprave, ki jo pripravlja deželna uprava. In prav na to temo je spregovoril predsednik Vidali ob prevzemu nove zadolžitve ter izrazil kritično oceno, ker prizadene avtonomijo občin, pri tem pa ob ukinitivi štirih pokrajin predvideva ustanovitev 17 novih upravnih enot, ki naj bi prevzele večino občinskih pristojnosti. "Sedaj imamo 102 pokrajinska svetnika, z novo reformo pa se bo njihovo število povečalo na 347", je med drugim ugotovil predsednik pokrajinskega sveta v Trstu. Še bolj zaskrbljujoče je dejstvo, da bodo odločno privilegirane velike občine na škodo majhnih. Slednje bi v novih enotah imele samo po enega svetnika. To pa bi bilo še posebno kritično za Slovence.

Proslava ob 70-letnici požiga Cerovelj, Mavhinj, Medje vasi in Vižovelj

Ohranjanje spomina je pomembno, da se iz leta v leto zavedamo, kako dragocen je mir. To je bila vodilna misel osrednje proslave ob 70-letnici požiga Cerovelj, Mavhinj, Medje vasi in Vižovelj, ki je bila na sporedu v nedeljo, 6. julija. Prisotni so bili res številni domačini in ugledni gostje. Ob okrogli obletnici so prireditelji pripravili tudi razstavo zgodovinskih fotografij.

Ob ogledu posnetkov, ki pričajo o požigu štirih vasi, stopi dogajanje iz tistih težkih časov še bolj živo v zavest. Pod vsako sliko beremo napis: "16. avgusta 1944 nam je fašistični zlodej z ognjem uničil vasi in domačine odgnal daleč od doma". Fotografije so pred proslavo na Placu v Mavhinjah postavili v sodelovanju jusov vseh štirih vasi.

Spomin na uničenje domov pred 70. leti je na glavnem trgu v Mavhinjah zaživel z bogatim sporedom, ki so ga oblikovali številni izvajalci. Točke večera je povezovala dramska skupina športno-kulturnega društva Cerovlje-Mavhinje v režiji Maje Lapornik, ki je tudi

Foto Damj@n

napisala besedilo. Slavnostna govora so prireditelji zaupali prof. Zvonku Legiši in zgodovinarju Ivanu Vogriču. Uokvirila sta dogajanje v tistih težkih letih in predvsem poudarila, kako pomembno si je vselej prizadevati za mir. Prisotne je nagovoril tudi devinsko-nabrežinski župan Vladimir Kukanja, ki je dejal, da je občina v času druge svetovne vojne plačala zelo težak davek. Glasbeno sta proslavo dopolnila nastop Godbenega društva Nabrežina pod vodstvom Sergia Grattona ter Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič z dirigentko Pijo Cah. Z zborom so sodelovali tudi nekateri solisti in skupine. Ob koncu so prireditelji - poleg družabnega srečanja - ponudili v ogled še film "Plameni pod Grmado", ki so ga pripravili dijaki nižje srednje šole Igo Gruden iz Nabrežine z režiserjem Pinom Rudežem. / HJ

Cirilmetodovo slavje na Vejni

"Drug drugemu smo pastirji!"

Marijino svetišče na Vejni je bilo tudi letos prizorišče tradicionalnega obhajanja goda svetih bratov Cirila in Metoda. Vzor krščanskega vrenja solunskih bratov, ki sta prinesla krščanstvo med Slovane ter povzdignila slovanski jezik v liturgično rabo, poleg latinščine in grščine, je prepričano zagovarjal blaženi škof Anton Martin Slomšek, ko je ustanovil molitveno bratovščino za edinost kristjanov: to gibanje poznamo pod imenom Apostolstvo sv. bratov Cirila in Metoda.

30. novembra 1851 je Slomšek zaprosil papeža Pija IX. za potrditev bratovščine s temi besedami: "Koga izmed katoličanov ne bi bolelo srce zaradi žalostnega razkola med narodi, posebej med narodi slovanske krvi, katere sta v 9. stoletju sveta brata Ciril in Metod klicala k edinosti vere in vodila k materi sveti Cerkvi...? Ko sem premišljeval usodo ločenih bratov in želel, da bi za njihovo združitev nekaj storil, pa jaz in moji nimamo drugega kakor molitev, zato sem sklenil ustanoviti Bratovščino sv. Cirila in Metoda... In to željo sem razodel duhovnikom lavantinske škofije na duhovnih vajah... Ta moja beseda je bila z navdušenjem sprejeta in tisoči že dvigajo roke k Očetu usmiljenja ne le v naši, ampak tudi v sosednjih škofijah. Potrebno je samo še eno: da Vi, sveti oče, to bratovščino potrdite in blagoslovite..." Naslednje leto, 12. maja 1952 je papež Pij IX. bratovščino potrdil.

Na Tržaškem se praznik redno izvaja od leta 1966. Množica vernikov, narodnih noš, skavtov, pevcev Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in

Foto IG

častilcev svetih bratov so se tokrat zbrali ob dekanu štandreške dekanije g. Karlu Bolčini, ki je letos slavil srebrnomašni jubilej. Goriškemu dušnemu pastirju, ki je vodil somaševanje, je na začetku evharistične daritve v imenu Slovenske zamejske skavtske organizacije čestital Edvin Bukavec, sobrata je nato v imenu duhovniškega zbora pozdravil g. Jože Markuža, ki je v njegovem jubileju in v dediščini svetih bratov Cirila in Metoda začutil navdih, ki kliče po novih duhovniških poklicih. In prav o tem je v svoji homiliji razmišljal štandreški dekan. Na začetku svojega nagovora je ugotavljal, da praznik na Vejni dejansko sovpada s obhajanjem goda dveh drugih svetnikov, ki so s svojim življenjem za vzor kristjanom: sv. Mohorja in Fortunata. Vsi štirje imajo v sebi svetniški ogenj, ker so s svojim življenjem prenašali na prihodnje generacije vrednote, ki so jih oni sami prejeli od prednikov. To je dejansko naloga škofov in duhovnikov, pa tudi vsakega kristjana, ki je na podlagi krsta poklican, da v življenju izpolni svoj del odgovornosti: "Prenašanje vrednot je stvar vsakega versko in narodnozavednega človeka. Smo namreč drug drugemu pastirji, nihče ni izključen". Vrednote pa se po mnenu g. Bolčine prenašajo s poštenim življenjem, se pavi tako, da globoko verjamemo v svojo idetniteto (v našem primeru slovensko in krščansko), tako kot so to počeli vsi štirje svetniški možje. G. Bolčina je na koncu somaševanja prisotnim 'naložil' domačo nalogo: vsak vernik naj ob koncu svoje vsakodnevne molitve zaprosi Boga, naj pošlje med nas nove, dobre in svete duhovnike. "Če bomo tako molili, bomo imeli nove dušne pastirje, če tako ne bomo molili, pomeni, da novih duhovnikov ne potrebujemo".

Foto IG

Slovesnost na Vejni je tudi letos sklenila procesija, v kateri so se prisotni za cirilmetodovim praporom napotili v spodnji del Marijinega svetišča k oltarju svetih bratov, kjer sta ob petju sledili molitev in čaščenje relikvij.

IG

PRENAGRADA LUCHETTA Spomin na Mirana Hrovatina

Danes se na novinarje strelja veliko več kot nekoč...

Prvi del zapisa o nagradi Luchetta smo sklenili z besedami švedskega fotografa Niclasa Hammerstroma, ki je letos prejel priznanje, posvečeno Miranu Hrovatinu, za najboljši fotografski posnetek. V njegovem pritrdilnem odgovoru na vprašanje, ali se splača tvegati življenje za eno samo, čeprav pomembno fotografijo, se namreč zrcali poslanstvo nekaterih medijskih operaterjev, med katere je gotovo spadal tudi naš Miran.

Prednagrada je letos posvetila posebno pozornost operaterju agencije Videoest, ki je bil v ne povsem pojasnjenih okoliščinah ubit v Mogadišu skupno z novinarko Rai Ilario Alpi leta 1994, nekaj mesecev po tragični smrti trojice medijskih operaterjev italijanske državne televizije v Mostarju. Iz dokumentarca z naslovom Saluti da Miran (Pozdrav Mirana) je na podlagi pričevanj prijateljev in kolegov prišla do izraza tankočutna podoba slovenskega filmskega operaterja in fotografa. Še zlasti pomenljivo je bilo pričevanje sina Jana, ki je bil očeta primoran posredno spoznavati šele po njegovi smrti, čeprav – kot je v dokumentarnem filmu zagotovila žena Patrizia – je Miran kljub dolgim obdobjem daleč od doma vsekakor znal biti prisoten kot oče in kot mož. Nikoli ni sanjal o tem, da bi postal vojni poročevalec: kot človek je bil radoveden, v poklicu pa premišljen. Kolegi in prijatelji so ga opisali kot izvrstnega profesionalca, ki v svoj objektiv kakovostno in natančno, morda odmaknjeno, sicer nikoli hladno znal zajeti utrip dogajanja. Kot fotograf je dokumentiral potres v Furlaniji leta 1976, kot snemalec pa spopade v Zahodni Sahari in v Bosni, v času balkanskih vojn. Na območju Jugoslavije, ki je začenjala razpadati, je posnel običaje in navade, skratka omiko, ki se je le nekaj tednov zatem usodno predala vojnim sunkom. Postal je tako pričevalec sveta, ki je izginjal. Kot radodaren človek je opravljal kurirsko delo med pribežniki z Balkana, ki so se nahajali v Trstu, in njihovimi sorodniki na bojnih prizoriščih. Na Balkanu je v dveh letih posnel kar 400 ur materiala: le drobec teh posnetkov so uporabili v televizijskih poročilih, preostali, t. i. stranski posnetki, ki dokumentirajo vsakodnevno življenje v vojnih okoliščinah, pa so shranjeni v arhivih. Miran Hrovatin je svojim kasetam prilagal skrbno pripravljen izpis vsebine. Med okroglo mizo, na kateri sta med drugim sodelovala Miranova žena Patrizia in soproga Marca Luchette Daniela in ki je sočasno z vrtenjem dokumentarca potekala na dvorišču deželne palače, se je režiser filma Giampaolo Penco vprašal, kako to, da so Miranove kasete prispele iz Somalije brez tega gradiva: glede na običajni širok obseg posnetega materala iz drugih prizorišč se Pencu zdi sumljivo, da je snemalec v Somaliji uporabil tako malo filmskega traku.

S tem razmišljanjem je režiser odprl bolečo rano Miranove smrti, o vzrokih katere še danes ni jasnega stališča. "Po dvajsetih letih še vedno sumimo o vzrokih in resničnih krivcih: gotovosti in pravičnosti še nimamo", je grenko pripomnila žena Patrizia. Nekdanji kolega Ilarie Alpi in povezovalec okrogle mize Giuliano Giubilei je vsebino gosposko izbranih besed Miranove soproge predstavil na drugačen, neposrednejši način: smrt medijskih operaterjev v Mogadišu je po vsej verjetnosti potrebno vstaviti v soodvisno omrežje prekupčevanja orožja in odlaganja toksičnih odpadkov, ki naj bi se izvrševalo v sklopu italijanske kooperacije v Somaliji: "Italijanske tajne službe so indice v to smer vrednotile takoj po smrti Alpijeve in Mirana, nihče pa ni resno vzel v poštev tega razlagalnega ključa", je dejal Giubilei. Dejansko je bil atentat na poročevalca do potankosti zrežiran. Miran in Ilaria sta se najbrž zavedala pomena posameznih kock v zgodbi, ki sta jo proučevala, nista pa se zavedala, kako nevarna je bila celotna slika kriminalnega mozaika. Italijanske oblasti so iskanje resnice v zvezi z usodo časnikarke in snemalca načrtno zavirale, odnos do svojcev je bil kratkomalo negativen: gospa Patrizia se je spomnila ošabnosti, ki jo je bila med avdicijami deležna s strani predsednika ad hoc ustanovljene parlamentarne komisije, tedanjega poslanca Carla Taormine.

Ob koncu okrogle mize je bilo ugotovljeno, da je delo časnikarjev na bojnih področjih drugačno kot nekoč: glede na lokacijo in na spominsko razsežnost nagrade Luchetta, je izzvala dokajšnje presenečenje ugotovitev, da je danes delo vojnih novinarjev bolj nevarno kot nekoč. Sedanji tehnološki pripomočki (od ročnih kamer, do spleta, itd.) so nedvomno v upravljalnem dometu ene same osebe, kar ne zahteva prisotnosti večjih novinarsko-tehničnih enot na vročih področjih. Se pravi, da teža odgovornosti sloni na posamezniku, ki mora hkrati opravljati več nalog. Poleg tega, kot je dejala Daniela Luchetta, se na novinarje strelja veliko več kot nekoč...

/ dalje

IG

Končno je tramvajska proga do Občin spet dejavna

"Jn t'de tramvaj uo'pnske..."

V dokaj skopem seznamu turističnih znamenitosti, s katerimi se lahko ponaša Trst, je openski tramvaj med najbolj privlačnimi. Dejansko je med Tržačani tramvaj že od nekdaj postal pravi pojem, ki bo po dolgem premoru konec meseca julija spet operativen. Na novo pot se je ... po starih tirnicah speljal v petek, 11. julija, z izredno slovesnostjo, ki se je ob prisotnosti župana Cosolinija in blagoslovu tržaškega škofa Giampaola Crepaldija začela na Oberdankovem trgu in se stopnjevala vse do Občin,

Foto IG

Foto IG

kjer je začetek 6. izvedbe trgovske manifestacije Skupaj na Občinah kot za nalašč praznoval novo življenje priljubljenega prevoznega sredstva: openski tramvaj, kot že samo ime pove, je namreč tesno povezan s kraško vasjo, vse do mere, da ga Openci imajo celo "za nekaj živega", kot je dejal predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič med svojim nagovorom pred opensko remizo. Prav zato je bilo med domačini ob sicer očitnem zadovoljstvu slišati marsikatero na račun tega, da je bilo na popravila potrebno čakati preveč časa: prav Milkovič je izpostavil, da je pomanjkanje tramvajske vožnje prizadelo že itak ohromljeno opensko gospodarstvo.

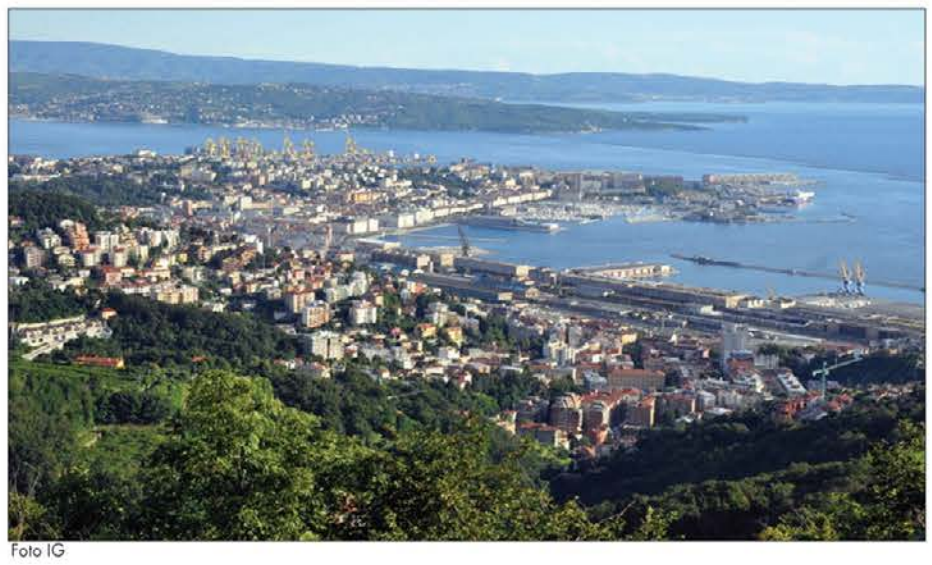

Foto IG

Sistem tamvajske proge je kljub stalnim izboljšavam in bolj ali manj rednemu vzdrževanju ostal isti. V zadnjih desetih letih pa so se težave redno ponavljale, za daljša in krajša obdobja je tramvaj nadomeščal avtobus, ki je iz ul. Galatti po ul. Commerciale vozil do Občin. Tako je bilo tudi zadnji dve leti, odkar je tramvaj zadnjič iztiril. Začelo se je nato dolgo obdobje, ki so ga občinske oblasti in funkcionarji posvetili iskanju finančnega kritja temeljite obnove. Kot je na tiskovnem srečanju poudaril občinski odbornik za gospodarske dejavnosti Edi Kraus, so tačas krajši konec potegnili prebivalci Škorklje. Tramvajska proga se namreč vije po tistem delu škorkljinega grebena, kamor avtobus nikakor ne 'more splezati'. Del tamkajšnjih prebivalcev je tako bil za dolgo obdobje brez javnega prevoza, za kar se jim je odbornik Kraus v imenu občine in uprave opravičil. Po besedah Milkoviča pa je prav imenovanje Edija Krausa, ki je na Občinah doma, pripomoglo k temu, da je zadeva končno ubrala pravo smer.

Giovanni Longo, predsednik podjetja Trieste Trasporti, ki upravlja tramvajsko progo, je openskim domačinom predstavil podrobnosti popravitvenih del. Nadomestili so zastarele železne naprave, po katerih teče žica vzpenjače, podosobili so tehnično postajališče na Škorklji (električna naprava bo koristila energijo, ki jo pozvroča zaviralen postopek tramvaja) in nadomestili so dotrajane trančnice v dolžini 1.400 metrov; poleg tega so izvedli vdrževalne posege na tramvajih. Celoten znesek v višini 1,5 milijona evrov je krila občina. In – kot smo že povedali - ravno iskanje te finančne postavke je povzročalo preglavice pristojnim na občini: denar so nato vendarle našli tudi na podlagi "finančnega inženirstva" – kot se je bil izrazil Longo na tiskovnem srečanju...

V petek je bil vidno zadovoljen tržaški župan Cosolini, za katerega je bil dogodek tudi zaradi izrednega medijskega kritja (poleg krajevnih medijev so bili prisotni tudi TV novinarji iz Slovenije, nemška ekipa pa je slovesnost v zvezi s tramvajem uvrstila med posnetke za dokumetnarec o Trstu, kjer je snemanje začela prav prejšnji teden) nadvse odmeven v luči občanskega konsenza. "Naj bosta današnja slovesnost in tramvaj sam porok za vedrejšo prihodnost našega mesta", je dejal, preden bi se sprevod pomaknil do dvorane ZKB, kjer so po nastopu MoPZ Tabor, ki je pod vodstvom Davida Žerjala zapel slovito pesem Tramvaj openski in Himno matastih, in pozdravu predsednika bančne ustanove Sergija Stančiča odprli razstavo, posvečeno starodavnim razglednicam o tramvaju.

Naj še dodamo, da so gojenci Sklada Mitja Čuk na trgu Oberdan delili lastoročno izdelane spominske sponke. Odhod trmvaja, ki je na priključku na vzpenjačo pod Škorkljo imel sicer nekaj težavic, je v Trstu spremljala glasba godbe Refolo, na Občinah pa je prihod pričakal zvok pihal godbe Viktor Parma. Sredi poti, na Cologni pa se je tramvaj iz Trsta srečal s starodavnim tramvajem iz začetka 20. stoletja, ki ga je upravljal starosta zaviračev, Openc Dolfi Purich: na njem je za veselo vzdušje in glasbo poskrbela folklorna skupina Kraški Šopek. Po pozdravu predstavnice naselij Bani in Ferlugi, gospe Norme Križmančič, sta obe prevozni sredstvi krenili do Občin, kjer je slavje doseglo višek.

IG

Dolga zgodovina tramvaja

Čeprav je izredno priljubljen, je potrebno priznati, da tramvaj še zdaleč ni najhitrejše prevozno sredstvo na relaciji Trst-Občine: je pa nedvomno zaradi panoramske proge, zaradi zgodovinskega pomena in tudi zaradi zanimivih tehnično-inženirskih pongruntavščin, ki tramvaju omogočajo premagovanje najhujšega vzpona na škorkljinem grebenu. Openski tramvaj je namreč eden redkih na svetu, ki na delu proge deluje kot žična vzpenjača...

Trst je prvi tramvaj, sicer s konjsko vprego, dobil 30. marca 1876. Prvo progo električnega tramvaja pa so predali namenu 2. oktobra 1900. Proga Trst-Občine je začela obratovati 9. septembra 1902. Tramvaj je takrat na večjem delu proge vozil kot navaden električni tramvaj, na najbolj strmem delu pa kot zobata železnica. Zaradi izredne strmine (tudi do 26%) tega odseka in zaradi burje, ki je v Trstu še kako domača, je že takoj prišlo do nesreče, o čemer govori zmanenita pesem, ki ima enak pomen bodisi v tržaškem, bodisi v openskem narečju. Leta 1928 so sistem vleke spremenili. Več desetletij namreč deluje žična vlečnica: na isti žici sta priključena dva vlečna vagončka, od katerih se eden vzpenja, drugi pa spušča. Na tak način se večjih nesreč ni več pripetilo. Elektrificirana proga od trga Oberdan do openske remize meri 5175 metrov in premaga 340 m višinske razlike. Ob progi je 13 postaj. Slava openskega tramvaja se je že od samega začetka širila tudi do Sežane: dogovori o izgradnji tramvajske proge Občine - Sežana so bili že leta 1909 in tudi februarja 1920 med takratnim sežanskim županom Ludvikom Mahorčičem in direktorjem tržaškega urada podjetja Siemens-Schuckert-Werke, ing. A. Kodermatzem. Skupina zagnancev na slovenski strani meje se še danes upravičeno zavzema za podaljšanje tramvajske proge, ki bi Sežano tesneje povezovalo z zalivskim mestom, Trst pa s svojim zaledjem.

Obvestila

Urad za slovenske šole sporoča, da je ministrstvo za šolstvo določilo rok za telematsko predstavitev modela B (izbira šol). Predstavitev zadeva učno osebje, ki je vključeno v zavodske in tudi v pokrajinske lestvice. Model B bo mogoče predstaviti do ponedeljka, 4. avgusta, ob 14. uri. Tozadevna okrožnica je objavljena na spletni strani Ministrstva za šolstvo (www. istruzione. it).

Darovi

Za misijonarja p. Vladimirja Kosa: ob 70-letnici nasilne smrti Marte Terčon, darujejo sestre Marica, Vera, Vida in Anica 50 evrov.

Čestitke

Ob 90. rojstnem dnevu **p. Vladimirja Kosa** mu iz srca čestitajo in želijo še veliko zdravja in zadovoljstva vsi pri družini Terčon iz Slivnega.

Voščila

Naši dragi dolgoletni članici in tajnici **Nadi Martelanc**, ki bo 20. julija praznovala visok življenjski jubilej, voščimo, da jo Bog ohrani zdravo in vedro, pogumno in zavzeto, kot še vedno je, in se ji zahvaljujemo, da nam je ob strani in nas podpira z darovi, spodbudnimi besedami in molitvijo – odbor in vsi od Vincencijeve konference.

Kljub paktu stabilnosti...

Šolo v Škednju bodo končno popravili

Pakt stabilnosti že nekaj let usodno pogojuje politiko italijanske javne uprave: če po eni strani velja uvrstiti med pozitivne učinke zakona prisilno ravnovesje bilanc javnih uprav, ne gre po drugi strani zanemariti negativnega dejstva, da tudi občine, ki imajo na razpolago določeno finančno razpoložljivost, ne morejo načrtovati javnih del: pakt stabilnosti tudi onemogoča javnim upravam, da bi izpolnjevale svoje dolgove do izvajalcev javih del – to je do privatnih podjetij. Nedvomno se tako ovira delovanje (kaj šele razvoj!) ključnih gospodarskih produktivnih dejavnikov na teritoriju in to v času, ko je kriza še vedno prisotna. "Tržaška občina je zadevo poskušala rešiti na način, da je na podlagi svojih obstoječih, sicer 'zamrznjenih' sredstev, garantirala za bančna posojila podjetjem".

In na ta račun služijo mastne denarje še vedno samo banke?

"Tako je. Zgodi se tudi, da so manjše občine, ki potrebujejo likvidnost za nujna popravila, prisiljena prodajati svojo imovino... ", je grenko pripomnil občinski svetnik SSk Igor Švab, ki nas je seznanil z nekaterimi podatki glede pozitivnih premikov v zvezi z obnovo škedenjske šole: svetnik SSk si je s kolegom Iztokom Furlaničem močno prizadeval, da bi poslopje šole popravili.

"Pakt stabilnosti je dalj časa zavlačeval sprostitev sredstev za obnovo nekaterih osnovnih šol in vrtcev: med najbolj potrebnimi popravil je bilo poslopje škedenjske osnovne šole Ivan Grbec-Marica Gregorič Stepančič, kjer domujeta tudi slovenski otroški vrtec ter italijanska osnovna šola De Marchi. Vemo namreč, da je vprašanje stanja šolskih poslopij v Italiji vedno aktualno. Večina teh zgradb je iz 19. stoletja in danes težko odgovarja sodobnim načelom in predpisom o varnosti in o ustreznosti uporabe. Ta problem je še kako prisoten v našem mestu, kjer je večina stavb prav iz obdobja avstro-ogrske".

Vlada je tako na pritisk vsedržavne zveze občin ANCI povabila posamezne uprave, naj sestavijo seznam najnujnejših prioritet v zvezi s popravili šolskih poslopij: "Pri tem je bilo potrebno upoštevati primere, ki so imeli že izdelan načrt za obnovo in predvsem za finančno kritje posegov. " Tržaška občina je v ta seznam vključila tudi skupno hišo šol De Marchi – Grbec-Stepančič. Seznam je vlada odobrila in tako sprostila del deželnih sredstev (v FJK je vlada sprostila skoraj 28 milijonov evrov za obnovo oziroma za posodobitev varnostnih predpisov deželnih šol), uporaba katerih je bila doslej podvržena strogim načelom pakta stabilnosti. "Obnovitvena dela naj bi se začela po poletnem premoru. Želja je ta, da bi najkasneje do leta 2016 otroci zapustili začasno namestitev v prostorih šole na ul. Svevo in se spet vselili v posodobljeno škedenjsko poslopje",

nam je povedal svetnik in dodal, da so otroci prav na prizadevanje stranke lipove vejice lahko zaključili šolsko leto 2011 v Škednju: bilo je to posebno obdobje občinskega meddvladja, ko so se politične sile pripravljale na volilno soočenje. "Nato je stopil v veljavo pakt stabilnosti in dejansko onemogočil kakršnekoli posege. Končno bodo stekla dela v višini 1.800.000 evrov. Mislim, da se v tem dejanju zrcali politična pozornost, ki jo občinska uprava namenja slovenski narodni skupnosti". Gre torej za konkreten korak, ki pa bi ga morale – glede na dejansko stanje – biti deležna domala vsa šolska poslopja na občinskem območju: če se omejimo zgolj na slovenske šole, je Igor Švab v oseben seznam uvrstil osnovno šolo v Bazovici, ki bi potrebovala zamenjavo oken, in šolo v Barkovljah.

IG

SNG Nova Gorica Ana Desetnica

Predstave uličnega gledališča za popestritev poletnih dni

Tudi letos v desetih slovenskih mestih, od Maribora do Ruše, poživljajo prve poletne dni predstave največjega mednarodnega festivala uličnega gledališča na Slovenskem, *Ana Desetnica*. Vsako mesto si po svoje zamišlja potek in vsebine tega festivala in tako predstave tkejo svojevrstno *tkanino mesta*, zato nosi letošnja prireditev prav tak naslov. Festivalski dogodki so se v Novi Gorici začeli v petek, 27. junija 2014, ko je bil v poznem večeru na sporedu vertikalni ples z multimedijo Vertigo, ki so ga pripravili slovensko-francoski ustvarjalci oz. Sebastien Čopko Fraboulet in Manca Uršič. Neverjetno spretni izvajalci so očarali zbrano publiko. V sredo, 2. julija, je na obširnem prostoru med gledališkim poslopjem SNG Nova Gorica in Bevkovo knjižnico privabila v popoldanskih urah veliko občinstva predstava *Romeo in Julija*. Svetovna znana Shakespearova drama je tokrat zaživela v svojevrstni interpretaciji mladih igralcev, "šuglarjev", ki se izobražujejo na šoli uličnega gledališča Ane Monro. Nastopili so izbrani člani četrte generacije študentov Šugle, in sicer Luka Piletič, Anže Mohorič, Nina Trebec, Živa Stojanovič, Rok Hrovat, Veronika Hana Grubič, Tjaša Balantič in Jošt Jesenovec. Pod režijsko paličico Alenke Marinič in Justina Durela so v slogu commedie dell'arte z duhovitim nadihom prikazali znano vsebino in ji tako odvzeli kar precej tragičnega prizvoka. Obraze so imeli zakrinkane z maskami, izdelanimi iz papirja s posebnim postopkom. V hitro se izmenjavajočih prizorih so s posebnim nastavkom glasu, ki se ga morajo temeljito naučiti, izražali čustva protagonistov in jih krepko poudarjali, tudi z učinkovito gestikulacijo. Izzvali so seveda topel aplavz, saj so pokazali spretnosti, ki so si jih osvojili v dvoletnem študiju. To je bila namreč njihova končna, zelo uspešna produkcija.

Prizor iz predstave Romeo in Julija

Za to predstavo je bila na vrsti *Neverjetna skrinja*, nekakšen cirkuško-klovnski prikaz, ki je osvojil tudi male gledalce z nerodnostmi protagonistov. 150 let je minilo od premiere, a ta *Neverjetna skrinja* je še zmeraj na sceni in režiser, pravnuk ustanovitelja, s svojima "ekscentričnima" pomočnikoma ji skuša ohranjati nekdanji blišč. Čudežna skrinja je postala prizorišče znanega opernega utrinka s seveda kar se da nerodnimi igralci, iz nje se je tudi prikazal top, skozi katerega naj bi kot kroglo izstrelili človeka ... Španska zasedba treh igralcev Cia. La Tal je komično obarvala te "spretno" nespretne "pomočnika in čarodeja", ki je s sabljami, metlami in še s čim "prebadal" ubožca, ki se je spravil v škatlo ... V petek, 4. julija, je Mednarodni festival uličnega gledališča Ana Desetnica postregel s komično-ganljivo predstavo *Osebno, prosim!* Ustvarila sta jo učenca mednarodne šole gledališke produkcije HELIKOS, Anja Bezlova in Kevin Casey. Predstava je potekala v tehniki enodimenzionalnih mask, ki jih je izdelal mojster te posebne umetnosti Matteo Destro. Vsebina se suče okrog nedolžne napake, ki sproži vrsto nevšečnosti turistki, ujeti na mejnem prehodu, a tudi ukleščeni med birokracijo in svetlejšo človečnostjo. Isti večer je žonglerske spretnosti prikazal Vincent Delavenere, ki je izumil zvočno žongliranje; petje, igranje, ritem in melodija zvočnih žogic se magično prepletajo med seboj. Delavenere je izvrsten žongler, ki vrti v zraku celo več kot sedem žogic in z njimi pričara ognjemet, a čudovit je tudi, ko v dlani vrti le par žogic.

V Novi Gorici je imelo festival v gosteh Slovensko narodno gledališče Nova Gorica ob podpori mestne občine. Vstop na vse predstave je bil prost.

Iva Koršič

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (58) — Mariza Perat

Brezje na Gorenjskem

So osrednja slovenska božja pot. Ležijo sredi prelepe gorenjske pokrajine, obdane od venca gora. V bližini sanja Blejsko jezero z otočkom, kjer v cerkvici kraljuje Božja Mati.

V tem kotičku slovenske dežele, o katerem Prešeren upravičeno pravi, da "dežela kranjska nima lepš'ga kraja, kot je z okol'co ta, podoba raja", so zagledali luč sveta številni slovenski pesniki in pisatelji, pa tudi druge pomembne osebnosti.

Brezje na Gorenjskem (last Muzeja krščanstva na Slovenskem - Stična)

Tu je bil doma France Prešeren, v isti hiši se je točno sto let za njim rodil njegov pranečak Anton Vovk, poznejši ljubljanski nadškof in danes božji služabnik. V neposredni bližini sta luč sveta zagledala Franc Saleški Finžgar in Janez Jalen, tu sta bila doma tudi učenjak Matija Čop in znameniti čebelarski strokovnjak Anton Janša. V Radovljici sta se rodila Anton Tomaž Linhart, začetnik slovenske dramatike, in Andrej Gollmayr, poznejši goriški knezonadškof. Gorenjca sta bila tudi ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič ter nadškof in metropolit Jože Pogačnik.

Sredi te, vsestransko oblagodarjene pokrajine, ležijo Brezje s svetiščem, v katerem kraljuje Marija, Pomočnica kristjanov ali kratko Marija Pomagaj. Sem prihajajo romarji ne samo iz Slovenije, ampak tudi iz zamejstva in zdomstva, da tu v tišini in odmaknjenosti prosijo Božjo Mater za pomoč.

Na mestu, kjer danes stoji bazilika Marije Pomagaj, je v 15. stol. stala skromna cerkvica, posvečena sv. Vidu. V tistih časih je namreč v naših krajih večkrat razsajala kuga, in zavetnik proti njej je tudi sv. Vid, pa tudi drugih nadlog ni manjkalo, in gotovo so cerkvico tudi zato posvetili temu svetniku, ker se je ljudstvo v raznih stiskah rado zatekalo k njemu. Cerkvica je bila podružnica župnijske cerkve sv. Andreja v Mošnjah.

Podobica blejske Matere Božje

Čeprav je cerkvica bila majhna, so jo ljudje zelo radi in v velikem številu obiskovali. Zato so jo pozneje nekoliko povečali. Kot izvemo iz študije Jane Cvetko o Mariji Pomagaj na Brezjah, so okrog leta 1772 na pobudo župnika Tomaža Prevodnika cerkvici sv. Vida dozidali kapelo sv. Antona Puščavnika.

Župnijo v Mošnjah je pozneje prevzel Urban Ažbe, ki je predtem študiral bogoslovje v Innsbrucku in po opravljenem doktoratu nekaj let služboval v briksenški nadškofiji. Kot študent je v Innsbrucku večkrat obiskal župno cerkev sv. Jakoba in tu molil pred podobo Matere Božje z Jezuščkom v naročju. Sliko je leta 1517 izdelal sloviti nemški slikar Luka Cranach (1472-1553). S svojo izredno milino in dobroto se je podoba globoko vtisnila v srce pobožnega bogoslovca.

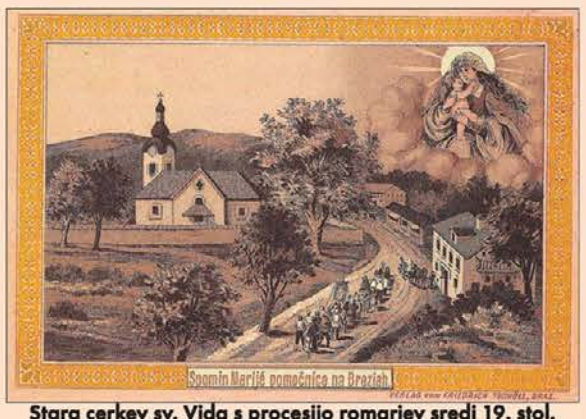

Stara cerkev sv. Vida s procesijo romarjev sredi 19. stol. (slika last Muzeja krščanstva na Slovenskem v Stični)

/ dalje

Prejeli smo

V razmislek

Spoštovani,

oglašam se kot predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov-Gorica. Ker je bilo naše Združenje v teh dneh med imenovanimi glede reorganizacije manjšinskih ustanov, si dovoljujem postaviti vsem v razmislek nekaj pripomb.

Prvo temeljno vprašanje je: s katerim namenom smo Slovenci v Italiji ustanovili vsa naša društva in organizacije? Z namenom, da ohranimo živo slovensko kulturo, jezik, identiteto in še vse, kar pride zraven. Prav zaradi tega in seveda iz različnega zgodovinskega, političnega in svetovno nazorskega izhodišča je vsak organiziral svojo ustanovo, društvo, organizacijo, kot je bilo za tisto obdobje značilno. To je seveda zgodovina. Vse te organizacije in ustanove pa ne delujejo samo zato, da so si potem ena proti drugi. Nesmiselno bi bilo, ko bi ohranjali dejavnike, ki niso v korist manjšini in so le same sebi namen. Poleg tega so te naše organizacije že prebrodile zgodovinsko plat svoje ustanovitve: s tem hočem reči, da je vsaka preusmerila svoje delovanje v nekaj, kar je pri drugi morda pomanjkljivo oz. organizacijsko neizvedljivo. V resnici pa je zadeva še veliko bolj zapletena in zahteva temeljito razpravo. Mnenje v javnih občilih ostaja le mnenje posameznika, ki ne more zahtevati, da bo vsem ali večini (če že govorimo celo o vsemanjšinjskih volitvah) ustrezalo. Govori se o dvojnikih, o združevanju, o veliki vsemanjšinski organizaciji, kot bi govorili o ceni zelenjave na tržnici. Nekaterim se zdi vse tako enostavno, v resnici pa ni.... S tem nočem reči, da je to nemogoče: nemogoče je nekaj takega ustvariti iz dneva v dan, še posebej, če to pride kot ukaz in še posebej, če je to izsiljeno.

Poleg tega naše ustanove so neprofitnega značaja in tudi niso javna podjetja. So zasebne organizacije z javnim namenom. Zato čudno in zaskrbljujoče zveni to, da je združevanje obvezno. Zelo konkretno: ali pristaneš na to ali ti odvzamemo prispevke.

Rešitve oz. predlogi, ki jih je navedel predsednik SKGZ Rudi Pavšič (PD z dne 17/06/14) se lepo berejo in se tudi hitro napišejo. Poleg tega, kaj lepše za deželo, ko namesto približno trideset ustanov bi imela pred sabo le tri: gospodarstvo, kultura, šport. Po vsej verjetnosti tudi na deželnih uradih skušajo optimizirati storitve, združujejo službe ipd. Pomislimo pa, da je to njihova služba in NE LJUBITELJSKA KULTURA. To pravim zato, ker vsi, in prav vsi predstavniki, odborniki in člani raznih organizacij in društev smo udeleženi pri upravljanju le-teh v prostem času poleg službe. Zato imamo tudi več ustanov, ki sledijo raznim panogam, od kulture, glasbe, gledališča, športa ipd. Imamo jih toliko tudi zaradi tega, ker je to edini način, da smo lahko povezani s teritorijem in delamo na teritoriju in za teritorij. Če se bo vse to združevalo, kdo bo vsemu temu sledil? Kdo bo sledil tako velikim organizacijam brezplačno ali kdo se bo odpovedal službi, da bo temu sledil? Se bomo potem spet pogajali, kdo bo predsedoval takim združenim organizacijam in bomo prebirali razprave na časopisju leta in leta? Bodo ljudje, ki niso nikoli ničesar naredili za kulturo ali šport, volili predsednika te organizacije? Se mi ne zdi pošteno.

Glede Združenja, kateremu četrto leto predsedujem, pa še nekaj besed. Naše Združenje v Gorici se je rodilo v drugačnih pogojih kot v Trstu (Zveza cerkvenih pevskih zborov-Trst) in je nastalo prav za potrebe, ki jih ima goriški teritorij. Pri našem Združenju imamo v odboru mlade, sposobne, delovne ljudi, ki žrtvujejo svoj prosti čas za konkretne pobude in delujejo v okolju, v katerem živijo. So glasbeniki, pedagogi, zborovodje in organisti. Poleg tega je Združenje v prejšnjem mandatu posodobilo statut na rednem občnem zboru in danes šteje nad 30 članov. Združenje si je tako dalo nalogo, da skrbi za pevske zbore, naj bodo to cerkveni, prosvetni, otroški ali mladinski. Glede tega ni Združenje noben dvojnik, a je predvsem v oporo svojim članom in dopolnjuje delo Zveze slovenske katoliške prosvete in Centra za glasbeno vzgojo Emil Komel ter konkretno z njimi sodeluje tako organizacijsko kot dejansko v kulturnih pobudah. Prav zaradi te sinergije med temi tremi ustanovami in sočasno s krovno organizacijo, v katero spada, dosegajo slovenski pevski zbori na goriškem tudi odlične rezultate in je njihov nivo na visoki ravni. Seveda, to je izvedljivo le, če delamo na terenu, v okolju, v katerem živimo in seveda z edinim ciljem, da s tem ohranjamo živo slovensko identiteto, narodno zavest in ljubezen do naroda, kateremu pripadamo. To je naša vizitka: konkretni rezultati na glasbenem, športnem, gledališkem področju.

Zato so nameni, da bi združevali naše organizacije, po mojem mnenju le visokodoneče besede, ki ne bi pripeljale do konkretnih sprememb, a bi le še bolj oteževale naše delovanje, ki sloni na prostovoljnem delu. Ustvarjati nov subjekt je neprimerno in potrata časa, ki ga lahko uporabljamo raje v vsakodnevnem delovanju v naših društvih. Prišlo je na primer tudi do predloga, da bi združili ZCPZ-Gorica z ZCPZ-Trst. In potem? Ustvarimo dodatni organ, ki bo moral vsekakor imeti svoje podružnice v Gorici in Trstu; ustanovimo dodaten odbor, ki bo potreboval dodatne moči. Težava ni v tem, da združujemo, to je najenostavnejše! Kaj pa potem? Kateri so realni učinki na našo vsakodnevno stvarnost, na delovanje naših društev in ustanov? Če mi kdo navede konkretne, ponavljam KONKRETNE učinke, ki bi jih tako združevanje imelo za ohranitev naše narodne in kulturne identitete, prosim, naj to stori čim prej, da si bomo na jasnem. Potem se bomo lahko naprej pogovarjali oz. dogovarjali. V drugačnem primeru je vse to le besedičenje v prazno.

Ob sklepu naj dodam, da naše Združenje redno pošilja na deželo proračun, obračun in poročilo o delovanju. Pevski zbori, če želijo ostati, morajo redno delovati in imeti za to redno podporo. Zato se ne strinjam, da bi bilo naše Združenje deležno financiranja izključno na osnovi projektov. Manjšina se ne bo ohranila s projekti-nismo folklorna skupnost, smo organizirana manjšina, ki ima svoje šole, kulturne domove, športne ustanove, glasbene šole, dobrodelne ustanove, skavte in tabornike in še in še. Izsiljevanje s prispevski ni resno in ni pošteno. Verjetno se ne zavedamo, da smo v teh letih naredili kot manjšina res veliko!!! Podcenjujemo se s tem, ko stremimo po velikih projektih. Mi smo živa manjšina; manjšina, ki živi vsak dan svojo stvarnost, ne le folklorna skupina!!!! Zato glede finansiranja naj Dežela dodeli prispevke glede na redno delovanje vsake ustanove in ne na projekte. Seveda tako Združenje cpz iz Gorice kot Zveza cpz iz Trsta pričakujeta, da bosta spet vključena med primarne ustanove, saj ne delujeta več le na ozkem "cerkvenem" področju, a kot sem že prej omenil, je delovanje, kar razvejano. Seveda žalosti pa me, ko se podcenjuje delovanje cerkvenih zborov, ki redno nastopajo in požrtvovalno pojejo vsako nedeljo in ob praznikih, da lahko tudi v cerkvah slišimo še slovensko pesem in slovensko besedo. Ne pozabimo na ta pomembni dejavnik v naši manjšinski skupnosti!

V upanju, da nisem nikogar užalil,

s spoštovanjem

predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov-Gorica

Dario Bertinazzi

SDS zahteva razveljavitev volitev,ker naj ne bi bile poštene, svobodne in legitimne

Slovenski volilci večinsko izbrali politično levico

V Sloveniji bodo politiki, pa tudi mnogi ljudje iz tako imenovanih navadnih družbenih ali socialnih slojev najbrž še dolgo ocenjevali izide državnozborskih volitev. Nemara imajo najbolj prav tisti, ki menijo, da volilci kljub slabim izkušnjam s politiko in njenimi predstavniki še zmeraj niso izgubili upanja, nemara celo prepričanja, da se je oziroma se bo na javnem prizorišču pojavila stranka z voditeljem, ki bi državo popeljal iz krize, ali jo celo rešil propada.

Tako so očitno bili prepričani volilci, ki so v velikem številu, kar 34,61% tistih, ki so glasovali, podprli komaj pred kratkim skoraj vsiljeno od dela politike in občil novo politično stranko ustavnega izvedenca Mira Cerarja, in njene kandidate za poslance novega sklica državnega zbora. Kakšna bosta politika in programska usmeritev stranke tudi po volitvah ni povsem jasno. Stranka je izvolila kar 36 poslancev, lahko bo sestavljala vladne koalicije po lastni volji in presoji, pri čemer Miro Cerar izključuje zgolj sodelovanje s SDS, "dokler jo vodi pravnomočno obsojeni Janez Janša". Sicer pa Miro Cerar zase pravi, da po političnem prepričanju ni levičar, ne desničar, je pa veren človek.

Pomenljivo, in za določen del slovenske javnosti zagotovo tudi zaskrbljujoče, je, da je skrajno leva stranka, Koalicija za združeno levico, dobila kar 5,97% glasov, in bo imela v parlamentu 6 poslancev. S tem uspehom je prehitela Socialne demokrate, po izročilu in tradiciji najbolj levo stranko v Sloveniji. Ta je prejela 5,95% glasov in bo imela 5 poslancev. Stranka DESUS bo zasedala tretje mesto v parlamentu. Vstop sta si zagotovili tudi Nova Slovenija, krščanski demokrati in stranka bivše premierke Alenke Bratušek. Pač pa je iz nove sestave parlamenta izpadla SLS, sicer naša najstarejša politična stranka. Krivdo za volilni poraz je sprejel predsednik stranke Franc Bogovič.

Luka Mesec

Kljub navdušenju in veselju zaradi uspeha na volitvah v strankah zmagovalkah, pa politične razmere po volitvah ne obetajo nič dobrega, kvečjemu so mogoči novi zapleti v politiki in državi. SDS, ki je na volitvah prejela 20,69% glasov in bo imela v državnem zboru 21 poslancev, s čemer ostaja druga največja stranka v njem, namreč meni, "da volitve niso bile poštene, ne svobodne in tudi ne legitimne. Zaradi tega tudi vlada, ki bo oblikovana na takih volilnih rezultatih ne bo legitimna. Predsednik SDS Janez Janša je bil z zaporom izključen iz volilne tekme, in nobena država z voditeljem opozicije v zaporu volitev ne bi priznala za legitimne. Predsednik vrhovnega sodišča Branko Masleša je odločanje o zaporu Janeza Janše namerno zavlekel v čas po volitvah. Še več, pred volitvami smo bili dodatno priča dvema ponovnima postopkoma in lansiranju nove sodne preiskave zoper Janeza Janšo. Vlada ne bo legitimna, SDS take vlade ne more priznati. Tistega, ki jo bo vodil, pa je podpredsednik SDS Zvonko Črnač označil "za slovenskega Lukašenka". SDS je po volitvah tudi "pozvala odgovorne, še posebej Vrhovno sodišče, Ustavno sodišče in predsednika države Boruta Pahorja, da nemudoma storijo vse za odpravo razlogov za neligitimnost volitev, ter nato v normalnih razmerah razpišejo poštene in svobodne volitve".

Sicer pa, kako naj navadni in pošteni ljudje, ki so zavezani srcu in pokončnosti razumejo stranpoti politike in njenih glasnikov. Časnik Delo, ki je bralcem in javnosti vztrajno in sistematično vsiljeval Mira Cerarja in njegovo novo stranko, je ob volitvah v komentarju objavljenem na prvi strani časopisa tudi zapisal: "Ne glede na to, koga boste v nedeljo obkrožili, boste, boste kmalu po volitvah občutili nekaj podobnega, kar so v torek v Belo Horizonteju brazilski navijači. In ugotovili, da Slovenija ni dobila ekipe za veliki finale. Še za kvalifikacije ne".

Marijan Drobež

Predstavitev knjige

Za vrednote gre!

Na pogovornem večeru v Hrpeljah je publika spoznala prodornega primorskega publicista Tina Mamića in zagrizla v aktualno temo, ki jo javnost povečini ignorira oziroma se ji izogiba z različnimi izgovori. Gre za povojne izvensodne poboje, katerih žrtev je bil tudi duhovnik in narodni voditelj iz Grivč pri Šturjah, Filip Terčelj.

Povod za srečanje s Tinom Mamićem je bila nedavna izdaja njegove knjige *Protestantnino-kolumne izpod Čavna*, v kateri je Mamić zbral kolumne in komentarje, objavljene v različnih medijih. Bralca pritegnejo jasno izražena stališča in zavezanost resnici. Kot kristjan, ki ima rad Cerkev, je do nje tudi kritičen, kot demokrat je kritičen do oblasti in dogajanja v družbi. Po drugi strani pa kolumne in komentarji odražajo stališča ljudi, katerih pogled na svet in vrednote, je bil dolga leta izključen iz javnosti, kot da ne bi obstajal. Javno pisanje je prezrlo dogodke, povezane s kulturo, cerkvijo, narodnostjo. Mediji niso poročali o dogajanju, kot ga doživlja človek, ki so mu blizu slovenska narodna kultura, domovina, katoliška cerkev. S prebiranjem njegovih komentarjev in kolumn, bralec lahko razvija kritičnost do družbenega dogajanja. Ta dosežek Tina Mamića je prepoznala tudi komisija, ki mu je leta 2012 podelila Meškovo priznanje za medijsko osveščanje slovenske družbe. Med publiko je bil tudi Milan Gregorič, ki je z naklonjenostjo pozdravil izid knjige in hvaležno izpostavil poslanstvo, ki ga ima Tino Mamić, saj *"je Tino kot človek in novinar oster in kritičen opazovalec družbene stvarnosti, velik borec za demokratične vrednote in neusmiljen kritik slovenske pohabljene tranzicijske demokracije. Je razgledan, ustvarjalen, pokončen, resnicoljuben in samozavesten ter se ne da pokoriti nikomur. Pri tem je sposoben velikih tveganj..."*

O medijih pa je Mamić, ki je predsednik Združenja novinarjev in publicistov dejal, da je pluralnosti danes manj kot leta 1994, da pa je treba razumeti tudi novinarje, ki ne napišejo vedno vsega po resnici zaradi pritiskov in strahu, da bodo izgubili službo.

Sicer pa je Mamić, kot zgodovinar in član komisije, ki pri koprski škofiji raziskuje in pripravlja gradivo v postopku za beatifikacijo Filipa Terčelja, predstavil tudi življenje in mučeniško smrt tega primorskega duhovnika, kulturnika, narodnega voditelja in antifašista. Filipa Terčelja so spravili po nedolžnem v zapor najprej fašisti, takoj po koncu vojne pa še komunisti. A kot da to ni bilo dovolj. Le nekaj mesecev po osvoboditvi, v začetku januarja 1946, sta ga na cesti pri Davči aretirala lokalna partijca in ga odvedla v smrt. Na vprašanje obiskovalke, zakaj je Terčelj pomemben tudi danes, je Mamić dejal: *"Filip Terčelj je prav za današnji čas zgled pokončnosti in vztrajnosti. Pa če je treba zaradi tega tudi v zapor. Važno je vztrajati za resnico, pa čeprav to boli. Če je Terčelj kljuboval fašistom, nacistom in komunistom, lahko tudi mi danes kljubujemo veliko manjšim problemom"*. Številna brezna in jame, tudi v Brkinih in na Malem Krasu, kot tiste pri Obrovu in pri Socerbu, pa vpijejo in prosijo, da bi do pokojnih po 70 letih opravili civilizacijsko dolžnost.

Jba

S 1. strani

Je "že videno" ...

Tukaj pa bi se morali vprašati, kako je ta točka izvedljiva? Glede na to, da je bila ravno država zadnjih 23 let slaba upraviteljica svojega premoženja, je realno pričakovati, da bo Cerar z novonastalo stranko vso umazanijo, ki se je nabrala, počistil z enim zamahom? O zniževanju javnega dolga ni v Cerarjevem programu prav veliko, javni primanjkljaj pa bi izničil z enakovrednimi ukrepi finančne vzdržnosti (varčevanja) in socialne pravičnosti. Tudi v tem primeru lepe besede: ampak, kako? Kdaj? Kje? Pri tem so bili mediji in javnost do Cerarja zelo prizanesljivi: lepo je namreč zagovarjati všečna gesla, težje jih je nato uresničiti.

Levica išče stranko

Cerar svoje SMC ni nikoli hotel opredeliti niti za levo stranko niti za desno. Stališča, ki jih zagovarja v programu, ga idejno in ekonomsko vsekakor postavljajo prej na levo kot na desno stran. Realno gledano je tudi kulturni milje, iz katerega izhaja Cerar, bolj leve provenience (njegova mati je Zdenka Cerar, nekdanja državna tožilka, ministrica za pravosodje in funkcionarka LDS). Tudi široka paleta volivcev, ki ga je podprla, izhaja predvsem iz levičarskih krogov. Razkroj Pozitivne Slovenije mu je prinesel precejšen zalogaj glasov, ker je Cerar zagovarjal tiste vrednote, katerim se je Janković po mnenju volivcev hudo izneveril. Precej glasov je Cerar pobral najbrž tudi v bazenu SD, ki je po odhodu Boruta Pahorja nekako izgubila identiteto in kompas. K Cerarju je najbrž presedlal tudi del desnih volilcev, a to v manjši meri. Cerar je v prvi vrsti zagrabil priložnost, ko se je na levici (že spet) izpraznil strankarski prostor. Medtem ko je namreč na desnem polu strankarski prostor zelo strukturiran, je na levici že dalj časa vakuum, ki ga začasno zasedajo zdaj eni zdaj drugi obrazi. Danes je ta prostor premočno zasedel Cerar. Hudomušno vprašanje, ki se pri tem poraja, pa ostaja še vedno v zraku: kako je lahko Cerar v samih šestih tednih uspel postaviti na noge tako strukturo in tako strankarsko ogrodje, da je lahko nastopal v čisto vseh volilnih okrajih in da je v veliki večini primerov tudi uspešno prodrl? Pa ne gre za vprašanje političnega naboja, ampak za zelo konkretno logiko organizacijskega in logističnega ustroja pri zagonu predvolilne mašinerije.

Ljudmila Novak

Preostala levica

Drugo pravo presenečenje tokratnih volitev je Združena levica in njen preboj v parlament. Gre za stranko, ki zagovarja radikalnejša levičarska stališča in ki je nastala na valu pouličnih protestov in skeptičnih stališč do evropske politike reševanja ekonomske krize. Njena stališča so primerljiva tistim, ki jih zagovarja Grk Aleksis Cipras. V slovenski javnosti so prodrli z odločno retoriko, ki pa je že spet večkrat zelo populistična. Za primer vzemimo samo eno od programskih točk. Rešitev bančne krize (najhujše težave, v katero je zapadla Slovenija) vidijo v socializaciji bank. Kaj to pomeni? Banke po njihovem mnenju ne smejo biti privatizirane, ampak morajo priti pod demokratični nadzor državljanov. Kako pa bodo državljani demokratično nadzirali delovanje bank? Gre za vprašanje, ki lahko najde odgovor samo v utopiji.

Preden se ustavimo še pri pogledu na desni pol, pa potegnimo črto pod levega, tistega, ki bo najverjetneje sestavljal novo vlado. Parlamentarni prag so prestopili še Desus, SD in Zavezništvo Alenke Bratušek. Če upoštevamo SMC kot stranko levo-sredinskega pola, moramo ugotoviti, da sta politična leva-sredina in levica pridobili 62 poslanskih mandatov od 88 (ob teh sta 2 sedeža rezervirana za italijansko in madžarsko manjšino). Skratka, s tega vidika je Slovenija nedvomno zavila v levo. Za AB bi lahko bil dokaj naraven partner SMC, SD in Desus sta se pred volitvami povezali v neformalno koalicijo, hkrati pa je prav v mesecih pred volitvami Erjavec dal vedeti, da se njegova stranka dokončno pomika bolj na levo. Pri sestavljanju vlade bo, predvsem Desus, skušal uveljaviti svoja programska izhodišča okoli pokojnin, SD pa ima, vsaj tako se zdi, manjšo pogajalsko moč.

Upad na desni

Čeprav bi si Cerar želel kombinirano koalicijo, bo usklajevanje z desnimi strankami težavno: na ravni SDS – SMC je bilo že pred volitvami veliko iskric in iz obeh taborov so pojasnili, da je koalicija med strankama nemogoča. Na desnici pa bodo imeli v zdajšnjem mandatu tudi drugačne težave. SLS je iz parlamenta izpadla, SDS in Nova Slovenija pa sta skupno dobili (samo) 26 poslanskih sedežev. Medtem ko je NSi enega poslanca glede na prejšnje volitve celo pridobila, pa je SDS zabeležila upad 5 poslancev. Predvolilna kampanja, ki je bila osnovana na močno zaostrenih tonih proti sodstvu in pravni državi, se ni obnesla. Janševa obsodba, ki temelji na indicih in ne na dejanskih dokazih, je res močno za lase privlečena. A vseeno, če pogledamo na strategijo, ki so jo ubrali pri SDS, je bilo jasno, da z agresivno retoriko novih volivcev ne bodo pridobili. Nastop stranke skozi celotno volilno kampanjo je bil predvsem v smislu prepričevanja prepričanih. In to se je nazadnje tudi pokazalo, ostri toni so kvečjemu del potencialnih volivcev oddaljili. Poslanci največje desno-sredinske stranke so z označbo volitev in prihodnje vlade kot nelegitimne v bistvu napovedali nadaljevanje dosedanjega zadržanja, za katerega pa še ni jasno, kako se bo dejansko izražalo v parlamentu. Presenečenje na desni je bil nazadnje izpad SLS, ki je pod parlamentarnim pragom ostal za prgišče glasov. Skratka, tudi na desni bo v prihodnjem obdobju potreben razmislek.

Kratka

Več kot polovica slovenskih gospodinjstev sama prideluje zelenjavo

V Sloveniji je 40 odstotkov vseh kupcev, ki kupujejo eko proizvode. Med njimi se jih sedem odstotkov redno odloča zanje, medtem ko jih 33 odstotkov kupuje skupaj z drugimi izdelki, kažejo rezultati raziskave družbe GfK Slovenija. Več kot polovica gospodinjstev sama prideluje zelenjavo, večina zaradi zagotavljanja višje kakovosti.

Kot ugotavljajo v GfK Slovenija, se za eko izdelke odloča vedno večji delež prebivalstva. Še vedno sicer obstaja 60 odstotkov ljudi, ki tovrstnih izdelkov ne kupujejo. Od teh jih okoli 40 odstotkov pozna, ampak jih nikoli ne kupi, 20 odstotkov pa jih sploh ne pozna.

Zanimiv je tudi podatek, da več kot polovica slovenskih gospodinjstev sama prideluje zelenjavo. Polovica pridelovalcev trdi, da je glavni razlog za lastno pridelavo zelenjave zagotavljanje višje kakovosti hrane, medtem ko se tretjina z vrtičkarstvom ukvarja zato, ker jim to predstavlja prihranek denarja.

Kar 50 odstotkov slovenskih gospodinjstev je začelo samih proizvajati hrano, hkrati pa jih še 20 odstotkov od tistih, ki je ne pridelujejo sami, pridobiva od sorodnikov in kmetij. Glede na rezultate raziskave razpoložljivost pridelane hrane vpliva na prehrano v gospodinjstvu, vpliva pa tudi na preživljanje prostega časa, ki ga vse bolj pogosto preživijo v svojih vrtičkih.

Velika večina anketirancev verjame, da so bili izdelki včasih veliko bolj ekološki, tudi če niso bili tako poimenovani, ne glede na velik poudarek na "bio" predznak mnogih izdelkov.

Dvojna številka mladinske revije Galeb

Vesele počitnice!

Šolsko leto že bledi v spominih šolarjev, ki so že mesec dni na počitnicah in uživajo ob brezskrbnih uricah na morju, v hribih, v poletnih središčih ali pa udobno kar doma. Tudi Galeb je poletel na sinjine Jadrana, saj tudi on potrebuje zasluženi počitek. A preden je odšel, je otrokom prinesel še zadnjo, sicer zelo zajetno dvojno številko Galeba za meseca maj in junij. Tako se bodo navdušeni bralci lahko zadrževali na plaži tudi z Galebom v roki, kot razigrano namiguje napis na tokratni naslovnici, na kateri je lep morski utrinek: stara jadrnica na sinjem morju pod jasnim nebom. Narisal jo je Dušan Zanuttin, tretješolec OŠ Albert Sirk iz Križa. Tudi njegovi sošolci so na uredništvo Galeba poslali lepe risbice različnih vsebin. Petošolci OŠ Fran Milčinski s Katinare so pa napisali nadaljevanje zgodbice o čarovnici Češminki v knjižnici. Učenci omenjene šole v dopolnjevanki poročajo, kako so v šoli pripravili ptičjo krmilnico. Šolarji OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice so poslali Galebu lepe fotografije in napisali poročilo o obisku ilustratorke Chiare Sepin in gospoda Petra Ferluge, ki sta jim nadrobno prikazala, kako nastaja revija Galeb. Pesnica Zvezdana Majhen je otrokom tokrat podarila kar dve pesmici *Srčna napaka* in *Poletna sprostitev*. V prvi "svari" pred zgodnjo zaljubljenostjo, ki vodi lahko v bridko razočaranje, v drugi pa pravi, da poletna sprostitev *"kar sama od sebe / rodi kup idej"!* Mojca Cerjak je kot vselej z nežno roko ilustrirala lepa prizora. Catia Quaglia in Paola Coss sta avtorici pesmic v rezijanščini, s priloženima prevodoma v slovenskem jeziku za boljše razumevanje besedila; v eni je protagonist psiček, v drugi pa poletje. Obe je v tipičnem slogu, vzbujajočem veselje, opremila Paola Moretti. "Podvojene" so seveda tudi uganke v verzih, ki jih piše Martina Legiša in v krepkih zamahih čopiča ilustrira Štefan Turk. Galeb s svojo počitniško obarvano številko vsebuje kar nekaj branja, saj se v njej končujejo vse zgodbe v nadaljevanjih, ki so olepševale jesenske in zimske dni naših šolarjev. Marko Gavriloski je privedel do srečnega konca dogodivščine žabe Polone in njenega dragega prijatelja črička Svita: skupaj sta odprla hostel in kavarno in v njej gostita živalice, *"ki jih nikjer ne želijo gostiti zaradi njihove različnosti"*. Zgodbica je vseskozi nevsiljivo opozarjala bralce na pomen prijateljstva in sprejemanje drugačnosti. Velikan v pripovedi Maje Furman je prijatelju Marku dokazal, kako zabavno je preživljati počitniške dni ob knjigi, ki bralcu odstira širna obzorja in ga vodi v neznane kraje. Velikana in Marka je še zadnjič prikupno ilustrirala Živa Pahor. Simpatična čarovnica Češminka, ki si jo je zamislila Tatjana Kokalj in ji je likovno podobo dala Daša Simčič, je v šoli spet rešila iz zagate učence, ki so pozabili prinesti krompirje, da bi izdelali štampiljke. Ob koncu šolskega leta, ko so vsi učenci odšli na počitnice, je začarala še šolo, da se je dvignila v zrak in odletela na oddih. Tudi vesoljček Ož, ki se je porodil iz peresa Jožeta Sevljaka in v ilustraciji živih barv Štefana Turka, se je po zadnjih dogodivščinah - rešil je mucka iz dimnika in kot nogometna žoga osramotil ohole Lukove prijatelje - poslovil od Luke, saj ga je oče prišel iskat z letečim krožnikom.

Maša Ogrizek je v pripovedi *Domači zverinjak* pod "drobnogled" male najstnice postavila varljive reklame, ki kažejo same srečne družine, lepotce ..., ki se sploh ne ujemajo z resničnostjo. Glavko in Lučka v stripu Davida Gregorija in Petre Terčon se že veselita počitnic, a pred njimi se morata v šoli še malo potruditi. Muca Nina v stripu Sandre Kump Crasnich v šoli ni izvedela prav nič o megli in nočnih barvah, a spoznala je deklico Živo in tako našla prijateljico. Debelušasti medved in drobna, suha miška Majde Koren in Bojana Jurca sta se končno vrnila domov s potovanja po vesolju, obdarila prijatelje in presrečna ugotovila, da je najlepše doma. Ob pisani ilustraciji Dunje Jogan je Darinka Kobal še zadnjič v tem jubilejnem 60. letniku Galeba napisala rubriko *Soimenjaki* in v njej obravnavala besedo klop, ki pomeni leseno klop, kakršne so bile nekoč v šolskih učilnicah, ali pa tistega zajedalca, ki spada med prščice in, če je okužen z bakterijo, prenaša nevarne bolezni, kot sta klopni meningitis in lymfna borelioza. Klarisa Jovanović je v svoji rubriki *Slikovite besedne zveze*, s katero je vse leto pomagala šolarjem pri spoznavanju bogatega pomena slovenskih rekel, tokrat vzela v pretres kamen, ki se pojavlja večkrat v tovrstnih zvezah (*imeti srce iz kamna, kamen se odvali od srca, zobni kamen*, knežji kamen – prizor iz časa ustoličevanja knezov je v razpoznavnem slogu ilustriral Veno Dolenc). Marjeta Zorec je ob postanku pri različnih prevoznih sredstvih tokrat prispela do rakete in opisala polete v vesolje, od Gagarina dalje.

Škrobek ob poletni toploti priporoča pitje vode, ki je neobhodno potrebna našemu telesu. V Galebovi delavnici pa Jasna Merku' prikazuje, kako lahko pridni ustvarjalci izdelajo trganko iz svilenega papirja z vlakninami, lepila ... Poleg opisane bogate vsebine bodo bralci v deveti in deseti številki Galeba, ki ga izdaja Zadruga Novi Matajur – Čedad, našli še marsikaj zanimivega, s katerim se lahko kratkočasijo v teh počitniških dneh.

Na svidenje v jeseni!

IK

Objavljen je razpis za slovensko nagrado za družbeno odgovornost

Horus 2014

Z razpisom HORUS, ki poteka do 15. oktobra 2014, želijo partnerji poiskati in nagraditi celovite pristope k družbeni odgovornosti pravnih oseb in posameznikov. Letos lahko za nagrado kandidirajo tudi socialna podjetja.

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in PRSS - Slovensko društvo za odnose z javnostmi sta, pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Boruta Pahorja, in v partnerskem sodelovanju s številnimi strokovno interesnimi organizacijami, že šestič zapored objavila razpis za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost – HORUS 2014. Z razpisom HORUS želijo partnerji poiskati in nagraditi celovite pristope pravnih oseb in posameznikov k družbeni odgovornosti. Vprašalnik je letos prilagojen smernicam standarda družbene odgovornosti ISO 26000, hkrati pa si bo lahko podjetje ali zavod z izpolnitvijo vprašalnika pomagalo analizirati obstoječo in oblikovati prihodnjo strategijo družbene odgovornosti. Za nagrado HORUS 2014 se lahko tako potegujejo: podjetja (majhna, srednje velika, velika in letos prvič tudi socialna) in zavodi. Objavljeni so še trije razpisi za posebna priznanja: posebno priznanje posamezniku oz. organizaciji, ki deluje v kontekstu družbene odgovornosti, posebno priznanje novinarju ter v sodelovanju z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu razpis za posebno priznanje Slovencem v zamejstvu in po svetu. Razpis poteka do 15. oktobra 2014, vse informacije o nagradi HORUS pa so objavljene na spletni strani www. horus. si.

Nagrada HORUS je namenjena pravnim osebam in posameznikom, ki se zavedajo družbene odgovornosti in jo vključujejo v svoje poslovanje: v odnosu do okolja, do zaposlenih in drugih deležnikov – poslovnih partnerjev, odjemalcev, drugih ljudi in širše družbe – ter pri vodenju, zlasti razvoju izdelkov in storitev. Še posebej pomembno pa je, da jo pravne osebe vključujejo v strateško vodenje ter v svoje poslovanje, ki naj bo tudi v času krize družbeno odgovorno, saj to preprečuje mnogo težav.

Nagrada HORUS bo letos podeljena šestič, na razpis pa se lahko prijavijo podjetja, socialna podjetja in zavodi, ki izvajajo aktivnosti in projekte družbene odgovornosti, s katerimi nadgrajujejo minimalne, z zakonom določene standarde poštenega in zato uspešnega poslovanja. Kandidate za posebna priznanja lahko predlagajo tako pravne kot fizične osebe. Ocenjevalno komisijo sestavljajo pomembni slovenski strokovnjaki, ki delujejo na področju družbene odgovornosti in predstavniki partnerskih organizacij.

V okviru nagrade Horus bodo tudi letos podeljena tri posebna priznanja (1) za posameznika oz. organizacijo, ki deluje v kontekstu družbene odgovornosti, (2) za novinarja/ko in (3) za podjetnika/co s slovenskimi koreninami, ki deluje v zamejstvu oz. po svetu. Na razpis za podjetja in zavode se kandidati prijavijo sami. Kandidate za posebna priznanja lahko predlagajo drugi posamezniki, organizacije, ustanove, podjetja ipd., prav tako velja za posebno priznanje za novinarja, kamor se lahko novinarji prijavijo sami ali pa jih predlagajo druge pravne ali fizične osebe. Prijavnin za kandidate za posebna priznanja ni. Več informacij o razpisih je na voljo na spletni strani **www. horus. si**.

Poslanstvo Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus je spodbujati celovitost v razmišljanju, inovativnost v delovanju in odgovornost pri poslovanju slovenskih podjetij. "Dosedanji finalisti in nagrajenci Horus poročajo o pozitivnih učinkih njihovega sodelovanja na razpisu za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost Horus. Poudarjajo, da so prejeli številne pohvale svojih deležnikov (zaposleni, kupci, dobavitelji, lokalna skupnost, mediji...), kar je vse vplivalo na povečanje njihovega ugleda in s tem poslovne uspešnosti", je povedala Anita Hrast, direktorica Inštituta IRDO in koordinatorka projekta HORUS.

Zasnovo Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus sta spomladi 2008 pripravila Sekcija za spodbujanje družbene odgovornosti v okviru Slovenskega društva za odnose z javnostmi in IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti. Prvič je bila podeljena junija 2009, doslej pa so se projektu pridružili številni podporni partnerji, zlasti iz vrst strokovno-interesnih organizacij in medijev. Lani so nagrado HORUS v kategoriji podjetja prejeli: mikro-majhna podjetja: Saubermacher – Komunala Murska Sobota d. o. o., srednje velika podjetja: Mariborski vodovod, javno podjetje d. d. in velika podjetja: UniCredit Banka Slovenija d. d.. Nagrado HORUS 2013 v kategoriji zavodi je prejel EIC Univerzum Minerva Maribor. Posebno priznanje in nagrado za Podjetnico s slovenskimi koreninami, ki deluje v zamejstvu oz. po svetu, je prejela mag. Marina Einspieler – Siegert (Slovenska gospodarska zveza, Avstrija). Posebno priznanje novinarju je bilo podeljeno Editi Cetinski Malnar. Splošno posebno priznanje sta prejela Pedro Opeka in mag. Franc Hočevar. Več informacij o preostalih nagrajencih in razpisu je dosegljivih na spletnem mestu nagrade Horus.

Dodatne informacije:
IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti
Anita Hrast, direktorica
gsm: 031 344 883
e-pošta: nagrada. horus@irdo. si

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (32)

PROBIOTIKI ZA NA DOPUST

Zakaj pa potrebujem probiotike na dopustu?

Ker urejajo prebavo! Koliko ljudi gre na dopust in pravi, da so prve dni zaprti, ali celo slišimo izjave: "Jaz prinesem vedno vse domov"!, in še "na dopustu sploh ne grem na blato, počutim se grozno, trebuh me boli, imam krče in se ne morem sprostiti". Ali pa celo pravijo, da, ker niso doma, ne morejo drugje na WC, torej šteje tu tudi subjektivni, psihološki dejavnik.

Nekateri se na dopustu zastrupijo ali kaj takega pojedo, da imajo diarejo. Tudi taka težava lahko človeku pokvari dopust oziroma zavira zasluženi počitek.

Nazadnje je pa še dejavnik sončenja, saj pretirano izpostavljanje soncu šibi naš imunski sistem. Letega pa probiotiki krepijo in še, če na morju uživamo probiotike, bomo imeli tudi lepši ten kože, zato je primerna probiotična kura.

Za izvajanje slednje poznamo več variant:

ena je ta, da naredimo prečiščevalno kuro pred dopustom ali po njem, saj tako z določenimi prečiščevalnimi preparati (glivami, peroksidi itd.) prečistimo črevesje slabih bakterij, nato pa uvedemo 1 mesečno probiotično kuro, da spet vzpostavimo v črevesju dobre probiotične bakterijske kolonije, ki nam zagotovijo pravo imunsko moč. Podrobneje: s točno določenimi preparati prečistimo in ubijemo vse bakterije v črevesju. Kuro izvajamo 10 dni, pri tem trebuh postane raven, saj človek odvaja blato vsaj 3 x na dan, shujšali boste, potem pa nastopi kura, ko se doda "ta prave" dobre bakterije v črevesje, tako se bo imunski sistem maksimalno okrepil. Ta kura se lahko izvaja pred dopustom ali po njem.

Probiotik se lahko jemlje tudi kot simptomatik pri diareji in zastrupitvi. Tu je nepogrešljiv Saccharomyces boulardii. 2 tableti ob vsakem odvajanju, v treh urah se vse ustavi.

Ali pa ob zaprtju, bakterije Lactobacillus Lactis in L. Casei v zelo nizki dozaži 1 milijarda, bodo odprle človeka, ki ima težave s kroničnim zaprtjem. Tako bo dopust pravi, brez toksinov, in bo telo lahko zaužilo maksimalno dobrega, fizično in psihično.

Če je prebava nepravilna, je tudi naše psihično stanje nestabilno, saj je živčni sistem tesno povezan z delovanjem našega črevesja, ne nazadnje črevesju pravimo tudi drugi možgani!

Ko smo živčni, napeti, zaskrbljeni, prestrašeni, se to psihično stanje zrcali tudi v črevesju, saj živčni prenašalci iz možganov ta stres prenesejo v črevesje in se zato zgodi, da sluznica v črevesju nabrekne in tako zavira presnovo in pravilno absorpcijo živil. Na takšen način se živila ne bodo absorbirala in človek postane "podhranjen"; na primer nam bo lahko primanjkovalo železa v krvi ali pa bomo imeli težave s prebavo (zaprtje ali diareja).

Stres, ki je v glavi, se zrcali v prebavi... in obratno, če smo zaprti, bomo doživljali več stresa v glavi! To lahko preprečimo s probiotično kuro, tako bomo imeli dobro prebavo in stresa ne bomo doživljali oziroma ga bomo takoj premagali in nas ne bo oviral, še posebno na dopustu ne!

www.saeka.si

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 15. julija, ob 14. uri.

Nemci svetovni nogometni prvaki

Med velesilami in eksotiko vse manjši razkorak

Padel je zastor na svetovno nogometno prvenstvo v Braziliji. Kakšen mesec je za nami! 32 reprezentanc, 64 tekem. Nogometo-holiki smo si večino ogledali. Obveljala je izjava slovitega angleškega napadalca Garyja Linekerja: »Nogomet je šport, v katerem se igra 11 proti 11 in na koncu zmagajo Nemci. O zmagoslavju Mannschafta in golu čudežnega dečka Maria Goetzeja v podaljšku finala proti Argentini je bilo povedano že vse. Vseeno pa bi pristavili nekaj ugotovitev.

Morda ni bilo to prvenstvo velikih virtuozov, toda bilo je izenačeno, borbeno, neodločeno. Lep mundial. Zmaga nobene ekipe, niti velesile proti športni eksotiki (na primer Argentina – Iran 1:0 z mojstrovino Messija v 91. minuti), ni sama po sebi umevna. Outsiderjev dejansko ni, kdor se je uvrstil na SP, si je to zaslužil in je med najboljše po kakovosti in organizaciji tudi spadal. Povprečna razlika med izbranimi vrstami se je torej zmanjšala na minimum, presenečenja v bistvu niso presenečenja, če je dovoljena igra besed.

Naposled je prevladala Evropa, toda Latinska Amerika se je predstavila kot letalonosilka in bi lahko čisto mirno obdržala doma naslov. Ne z Brazilijo, ki ni tista klavrna ekipica s polfinala in tekme za tretje mesto, je pa še vedno ugledna reprezentanca, vredna najboljše osmerice. Tu pa so Argentina (še sedem minut in streljala bi enajstmetrovke za osvojitev pokala), Kolumbija, Čile, Urugvaj, navsezadnje tudi Ekvador, pa odlični severni sosedi Mehika in Kostarika.

Zakaj je Nemčija prvak? Ker ima sijajno ogrodje preverjenih Bayernovih mož (šest v prvi postavi v velikem finalu), dovolj veteranov, ki jim je državni dres pri srcu, pa tudi lepo skupinico vrhunskih mladih. Najbolj ekipa, najbolj solidna, spreten trener Loew, tradicija (SP 2006 – polfinale, EP 2008 – finale, SP 2010 – polfinale, EP 2012 – polfinale, SP 2014 – prvak).

Prikazan nogomet je bil dopadljiv, morda ne na nekem vrhunskem nivoju, toda uspevala je napadalna igra, zadetkov je bilo ogromno (tudi ker so povprečje dvignile nekatere z goli posebej bogate tekme), veliko tekem (ne polfinala, pač pa finale) je bilo izjemno gledljivih in zabavnih. Tega si ljudje želijo, s tega vidika pa se je nogomet potrdil kot igra, ki jo obožujejo ljudske množice. Poglavje Italija. Prandelli je najbrž krivično grešni kozel. Kvaliteta ekipe je pač za osmino ali četrtfinale. Generacija iz leta 2006 pripada preteklosti, nekaj dobrih mladih je, toda težko bodo azzurri v prihodnjem desetletju v mednarodnem merilu ravno prednjačili. V primerjavi srednjeročno ne vidimo Slovenije na dosti slabši ravni kot Italija. Podobna je, denimo, kakovost Hrvaške in Bosne in Hercegovine, ki v Braziliji nista imeli preveč sreče. Sta pa v tistem razredu desetin in desetin ekip, ki lahko tudi ostanejo brez svetovnega ali evropskega prvenstva, ravno tako pa se jim lahko posreči, da se celo prebijo tudi do četrtfinala.

In še o prizorišču. Marsikdo jemlje to brazilsko izkušnjo kot obsodbo protislovij države, ki je bržkone investirala v infrastrukturo preko svojih sedanjih skromnih zmožnosti, zdaj pa bodo preprosti ljudje še revnejši. V to bi se ne spuščali. Brazilija se je svetu predstavila kot sposoben organizator, fascinantna dežela, armada z 200 milijoni ljudi, ki so tujca povečini sprejeli gostoljubno. Verjamemo, da se je vložek v mundial vendarle izplačal, vezati pa ga moramo tudi na skorajšnje olimpijske igre leta 2016, ki bodo spet postavile stadion Maracaną in Rio de Janeiro v soj žarometov. Formula koriščenja struktur za dva bližnja planetarna dogodka, ki bi jo bilo mogoče v prihodnje vredno posnemati še kje drugje.

HC

Rekordno v minulem študijskem letu

Program Erasmus je živ!

Program Erasmus je v študijskem letu 2012/2013 dosegel nove rekorde, saj je štipendije EU za študij ali usposabljanje v tujini prejelo skoraj 270.000 študentov. Študenti so se največkrat odločili za študij v Španiji, Nemčiji in Franciji, Slovenijo pa si je kot gostiteljico izbralo 1920 tujih študentov.

V študijskem letu 2012/2013 je bil tipičen Erasmusov študent star 22 let, v tujini je preživel pol leta, njegova štipendija pa je znašala 272 evrov na mesec, kar je devet odstotkov več kot leto poprej, ko je štipendija znašala 250 evrov. V tujino se je odpravilo več deklet, 61 odstotkov. Države, ki so poslale največ študentov glede na celotno število diplomantov, so bile Luksemburg, Liechtenstein, Finska, Latvija in Španija. Izmenjave se je v omenjenem študijskem letu udeležilo tudi 1821 študentov iz Slovenije. Podatki kažejo, da ostaja študij na tuji univerzi še naprej najbolj priljubljena izbira, medtem ko se eden od petih študentov prek programa Erasmus odloči za delovno prakso v podjetju. Finančna sredstva iz programa Erasmus pa je v omenjenem študijskem letu prejelo tudi več kot 52.600 učiteljev in upravnih delavcev, in sicer za poučevanje ali usposabljanje v tujini. Približno 500 zaposlenih v podjetjih - kar pomeni porast za več kot 20 odstotkov v primerjavi s prejšnjim letom - je prejelo podporo programa Erasmus za poučevanje na visokošolskih ustanovah v tujini, kar kaže na vse večje zanimanje za usklajevanje izobraževanja in usposabljanja s potrebami trga dela. Nov program evropskega sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja, mladih in športa Erasmus+, ki je stekel z letošnjim letom, pa bo s skoraj 15 milijardami evrov sredstev v naslednjih sedmih letih (2014-2020) zagotovil štipendije za štiri milijone ljudi, med njimi dva milijona visokošolskih študentov in 300.000 zaposlenih. Cilj EU do konca desetletja je doseči vsaj 20-odstotno mobilnost študentov. Trenutno je približno 10 odstotkov študentov na študiju ali usposabljanju v tujini, od tega jih približno polovica prejema štipendijo iz programa Erasmus, študentom omogoča, da preživijo nekaj časa v tujini in si tako razširijo svoja obzorja in izboljšajo svoje spretnosti.

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 188

Naša cenjena sodelavka Suzana Pertot, Suzi za vse prijatelje, ki jo poznamo še iz dijaških let, se je nedavno selila s Krasa nekam na mejo med Brda in Beneško Slovenijo, o čemer v svoji rubriki tudi lepo, kot ona zna, piše. Vsaka selitev je mučna, pa naša Suzi ne bi bila Suzi, če tudi tokrat ne bi še bolj oklestila svoje imovine, kot jo je že, ko pa je njen pravi dom narava, so njene sobe planine, je njena spalnica širno morje, so njene sanje nočno nebo, posuto z milijardami zvezd. Med krogom ljudi, ki jih poznam, ni nikogar, ki bi živel tako špartansko skromno, kot živi Suzi in je – srečna!

In Suzi se je tako odločila, da bo "razredčila" tudi svoje knjige, nekaj jih je podarila šolski knjižnici, nekaj prijateljem, ostalo jih je še precej, s katerimi ni vedela kam, dolgo sva se dogovarjala za dan, ko jih bom šel iskat, končno je le napočil in tako sem minuli teden sedel v avto in se odpravil v Kostanjevico na Krasu, kjer je Suzi doslej živela.

Tudi na Krasu po vaseh to poletje orjejo s traktorji, kopači, buldožerji in stalno nekaj kopljejo, kot to počno na Vipavskem in sem moral zaradi tega narediti lep ovinek. Končno sva se le našla, pri njeni nekdanji ljubljeni sosedi gospe Fridi smo spili odlično kavo, Elvio je šel iskat še zadnje marelice nekam na rob gmajne, midva s Suzi pa sva znesla nekaj vreč njenih knjig iz prazne hiše, a najbrž bom moral na Kras še enkrat. Pa ne zato, ker bi mi knjig manjkalo, a ne Suzi in ne jaz nimava srca, da bi knjige vrgla stran, tako sva pač bila vzgojena, tako živiva. Tako Suzi kot jaz tudi rada govoriva in sva oba tudi mnenja, da ponavadi tisti, ki stalno molči, to počne predvsem zato, ker nima ničesar, da bi povedal, in sva se seveda v Kostajevici zato tudi zagovorila; zmotno sva tudi tokrat mislila, da si v dveh urah lahko poveš vse za nazaj in vse za naprej in za sedaj, a se tega preprosto ne da: preveč let se že poznava, vmes sva se za dve desetletji tudi izgubila in se nisva obiskovala, nisva niti slišala, zato sva si tudi tokrat obljubila, da se enkrat na poletje le spet srečamo in se usedemo nekje v naravi za ves dan. Ne usedemo se seveda za ves dan, saj Suzi ne zna biti mirna, po mojem ima v nogah poseben motorček, saj nenehno hodi, hodi, hodi, hodi po gozdovih, planinah, tratah in jasah, vedno nekam rine in povsod v naravi ji je lepo.

Mislim, da ne bom pretiraval, če bom zapisal, da ne poznam nikogar, ki bi tako kot naša Suzi, ljubil naravo, gozdove, reke, jezera, trate, nebesni svod, vse, kar diši po odprtem, svežem, naravnem. Po moje bi Suzi tudi najraje živela ter spala v naravi, če bi se dalo.

Poletje ljubiva oba in večkrat mi letos napiše, da se boji, da ga letos ne bova imela, zime tudi ona ne mara in prav pozimi Suzi tudi največ bere. Ob peči, ki mora biti pri njej obvezno avstrijska, ker je malce "usekana" na Avstrijce, in prav o tem se včasih dajeva, jaz namreč sveta visečih goreč na lesenih oknih s srčki, lončenih peči, snega in irhastih hlač, jodlanja in vsega, kar spada zraven, nimam rad, Sredozemlje je moj naravni življenjski prostor, tudi pretirana urejenost nemškega sveta, ki v sebi nosi zajedljivo zadrtost do drugačnega, me strašno moti.

Jasno je, da sem doma vreče najprej odložil v garažo, a minulo soboto sem le pogledal, kaj je v njih, čeprav sem se spomnil njenih besed: "Veš, gotovo bo kaj marksizma in socializma notri, ha ha!"

Suzi je namreč v Ljubljani na filozofiji bila pred leti zdržala natanko sedem dni, kar ji je bilo dovolj, da je razumela, da sama ne bo zmogla obiskovati filozofske fakultete, na kateri se je pri filozofiji samo marksizem razlagalo štiri leta.

"Meni je bilo dovolj že po tednu dni, sem rojena tu, poznam širjave in svobodo duha, kar pa so tam poučevali, je bilo noro!" mi je nedavno rekla.

In sva se smejala, ko sem ji rekel, da se tudi sam sprašujem, kam so čez noč izginili vsi tisti profesorji, ki so leta in leta poučevali samoupravljanje.... Moja malce cinična pripomba, da najbrž danes učijo demokracijo tiste, ki so jih bili pred leti samoupravljanje, je prinesla na obraz Suzi temno senco.

Suzi je svobodoljubno bitje.

"Ja, jaz si od tistih nisem pustil, da bi me učili še demokracije, je bilo že samoupravljanja dovolj!" sem bolj sebi kot njej navrgel

Kar izginil sem v garažo in začel jemati knjige iz vreč, uf, če sem našel tudi stvari, ob katerih sem se zabaval! Med knjigami, ki jih je Suzi dala v vreče, je bilo tudi nekaj družboslovja, za katerega velja, da itak hitro zastara, kajti družba, mi torej, se spreminja in prav privoščljivo sem jemal iz vreče tiste knjige, kjer sem lahko videl, kako je nekatere povozil čas, med njimi so tudi imena strokovnjakov vseh sort, strokovnjakov za vse čase, kot sam imenujem tiste, ki jih je naš pisatelj Janez Menciger, ki je bil znan kot velik poštenjak, imenoval z lepo besedo "vetrogončiči"...

Knjige veliko povedo o njihovem lastniku, še posebej leposlovje zna odkriti plati, ki jih tudi pri prijatelju nismo nikdar poznali in z veseljem sem z ene od Suzinih vreč potegnil zbrana najboljša dela Bertolta Brechta in z očali takoj poiskal tisto pesem, ki govori o tem, kako je mama v trebuhu prinesla iz Črnih gozdov na asfalt v mesto Bertolta, še vedno jo imam za eno najlepših pesmi, kar sem jih kdajkoli prebral. Suzi sem z Brechtom še nekako povezal, pravo odkritje pa je bila knjiga, ki sem jo potegnil iz iste vreče in ima preprost naslov: Nord, njen avtor pa je meni ljubi Louis-Ferdinand Céline. Nisem vedel, da Suzi pozna tega velikega Francoza. Nikdar nisva o tem govorila.

In sem bil vesel, prav muzal sem se, ko sem privlekel na dan poezijo Boba Dylana, ker je ta spadal v uporniško mladost kuštrave Suzi na tržaški univerzi, muzal pa sem se zato, ker mi je na koncertu v Trstu večer prej znanec mimogrede povedal, da je bil na Dylanovem koncertu na Dunaju, a je Bob igral bolj sebi kot ljudem, saj je bilo število poslušalcev škandalozno majhno.

Sklenil sem, da bom ob prvi priložnosti Suzi vprašal, kako je Célina spoznala, ker za tem mora biti tudi zgodba vredna opisa, v to sem prepričan!

V soboto zvečer mi je na prenosni telefon prijatelj Davorin Devetak poslal sms sporočilo z naslednjo vsebino: "Živjo, zelo lep tvoj zadnji Chatwinov kos, končno ena lepa misel o veliki vojni in moriji, jaz imam v teh dneh prazne retorike v mislih tudi Nizana, če ne grešim, je to roman La cospirazione, ki sem ga dobil prav pri tebi, še na univerzi, ga je po tvoje bral tudi Arturo? Spet Francoz. Proti retoriki in vojni..... Živjo!"

Ko sem se mu zahvalil, sem pomislil, kdo je prvi prinesel v našo takratno druščino Paula Nizana. Po moje je to bil naš prijatelj Arturo, knjigožer tudi on, vem, da smo Nizana brali potem vsi, tega velikega poštenjaka, ki je plačal z življenjem svojo resnicoljubnost; ko so bili namreč komunisti leta 1939 naredili pakt z nacisti, pakt Molotov-Ribbentrop, Nizan kot član komunistične partije ostro nastopi proti temu, je javno proti podpisu tega pakta in je seveda takoj osamljen, kot so vedno in povsod tisti, ki gredo proti vetru. Paul Nizan je kot mobiliziran vojak padel že na samem začetku vojne v kraju Dunkerque 23. maja leta 1940, ko so Nemci napadli Francijo. Njegovo ime pa so komunistični tovariši sramotno in nizkotno blatili skoraj do današnjih dni, šele na začetku sedemdesetih let minulega stoletja nekdanji tovariši le priznajo, s stisnjenimi zobmi in sila neradi!!!, da je bil Paul Nizan poštenjak.

Slovenskega naslova Nizanovemu romanu ne morem dati, ker ni preveden, takrat smo brali v italijanščini, tudi zato, ker so bile žepne knjige cenovno dostopnejše. Že ob prejetju Davorinovega sms sporočila sem sklenil, da Nizana ne bom šel iskat nikamor na knjižne police, ker je tako iskanje mukotrpno in vsaj pri meni zagotovo ne obrodi uspeha, v zameno pa, to vem, bi našel kako drugo zanimivo knjigo in bi jo spet povlekel na dan. Ah, knjige, te ljube knjige!

Danes mi ni jasno, zakaj in kako smo takrat odkrili te velike Francoze, saj ni bilo v naši družbi niti enega samega študenta francoščine in ne romanistike, mi je pa danes zares kristalno jasno, zakaj niti eden od nas iz takratne druščine knjigožerov v življenju in v današnji družbi "ni uspel" in se niti eden tudi ni "tako ali drugače prilagodil", nihče od nas ni ne "profiliran" in tudi kako drugače ne (pre)ozek.

In sem vesel, da smo nekdanji dvajsetletni knjigožeri ostali vse do danes povezani, sicer res razdrobljeni, raznešeni, razseljeni, tudi čudni in neprilagojeni, a med sabo globoko povezani in v bistvu vedno istim vrednotam zavezani, vedno z našim večnim vprašanjem "Kaj sploh počnem tukaj?" obteženi, a zavezani vrednotam, o katerih pa zares nikdar ne rečemo, da so vrednote, ampak bolj preprosto: "Taki pač smo!"

ph. Gianluca Baronchelli

AQUILEIA FILM FESTIVAL

MEDNARODNI FILMSKI FESTIVAL ARHEOLOŠKEGA FILMA

PETA IZVEDBA - VSTOP PROST

OGLEJ, TRG CAPITOLO
23.-24.-25. JULIJ 2014 OB 21. URI.

PROGRAM

Sreda, 23. julija, ob 21. uri

Persia - L'Eredità del Fuoco (Perzija - Dediščina ognja)

Nemčija, 2010
Režija: Saskia Weisheit
Trajanje: 42 min.
Produkcija: International Affairs

Ko leta 1933 Ernst Herzfeld odkrije 30 tisoč tisočletnih tabel v Perziji, skoraj ne more verjeti svojim očem. Table so dejansko arhiv mestne palače, obsegajo delovne pogodbe in uradne akte in gre za enega največjih arheoloških odkritij. Kamnite table predstavljajo spomin Perzije in so zaklad neprecenljive vrednosti, zaklad, ki se je čudežno rešil pred požarom, ki so ga zanetili vojaki Aleksandra Velikega.

POGOVOR Z VIVIANOM DOMENICIJEM
Domenici je znan časnikar, ki piše o znanosti, je dolgoletni odgovorni urednik strani, ki so v dnevniku Corriere della Sera posvečene znanosti, je tudi preučevalec antične zgodovine, arheologije in antropologije. Spremljal je veliko mednarodnih ekspedicij paleontološkega in antropološkega značaja na vseh petih kontinentih in je objavil številne monografije. V svoji zadnji knjigi Note di stelle, ki jo je napisal skupaj z Margherito Hack, nas nagovarja z miti o ozvezdjih in opisom velikih prevar t.i. 'fanta-arheologije'.

Il Crepuscolo delle Civiltà La fine dell'età delle piramidi (Zaton civilizacij. Konec obdobja piramid)

Francija, 2012
Režija: Frédéric Wilner
Trajanje: 52 min.
Produkcija: Iliade Production in Arte France

Sedemsto let zgodovine, 14 faraonov in nato zmešnjava, v piramide vdrejo in družba propade, zakaj? Francoski arheolog Audran Labrousse že trideset let razikuje, da bi razumel ključ katastrofe in doumel razloge za propad Antičnega kraljestva leta 2200 pr. Kr.

Četrtek, 24. julija, ob 21. uri

Adulis - Cronaca della missione archeologica 2012-2013 (Adulis - Kronika arheološke odprave 2012/2013)

Italija, 2013
Režija: Angelo in Alfredo Castiglioni
Trajanje: 42 min. / Produkcija: Ce.R.D.O
Znanstveno svetovanje: Serena Massa

Gre za kroniko o arheološki odpravi v Adulis v Eritreji, kamera in pripoved spremljata arheologe dan za dnem, izkope in najdbe in to z budnim očesom avtorja, ki že petdeset let raziskuje v Afriki.

POGOVOR Z ANGELOM IN ALFREDOM CASTIGLIONIJEM
V več kot 50 letih sta opravila veliko etnoloških in arheoloških odprav v Afriko, realizirala sta veliko fotografskih in televizijskih reportaž, pripravila veliko število dokumentarcev in dolgometražnih fimov. Za tisk sta pripravila tudi veliko knjig, vse od sedemdesetih let minulega stoletja pa sta dokumentirala svoje raziskave. V Sudanu sta raziskovala več kot 20 let, njuni imeni sta vezani na pomembna odkritja v vzhodni Nubiji, odkrila sta antično mesto Berenike Panchrysos, mesto zlata, o katerem govori Plinij Starejši v svojem delu Naturalis Historia.

La città egiziana sommersa La rivelazione di un segreto (Egipčansko potopljeno mesto Razodetje skrivnosti)

Nemčija, 2013
Režija: Jan Tenhaven
Trajanje: 52 min. / Produkcija: Hoferichter & Jacobs GmbH
Znanstveno svetovanje: Franck Goddio

Heracleion, antično pristanišče leži na egipčanski obali, danes ga pokrivata pesek in blato. Arheolog Frank Goddio poskuša rešiti pred pozaabo potopljeno pristanišče ob izlivu reke Nil. Heraklion je bil okrašen s čudovitimi templji, poln je bil ladij, kanalov in majhnih zalivov, nastal je tik pred začetkom krščanstva in je obstajal vse do 7. stoletja, ko sta pesek in blato skrivnostno prekrila mesto, na katerega so vsi pozabili. Film dokumentira dolgo in pazljivo raziskovanje tega izgubljenega mesta in nam pokaže, kako posamezna odkritja dajejo počasi novo podobo nekdaj zelo obiskanega pristanišča.

Petek, 25. julija, ob 21. uri

I predatori del tempo (Roparji časa)

Italija, 2010
Režija: Adolfo Conti
Trajanje: 58 min.
Produkcija: Doc Art S.r.l

Ukradena umetnost: gre za kriminalna dejanja neverjetnih razsežnosti, saj je večji kriminalni promet samo še z drogami. Kdo lahko plača neverjetne vsote denarja za umetniško delo? Katere so sile, ki določajo to tržišče? Roparji časa je film o neposredni vpletenosti velikega števila muzejev, ki so sodelovali pri nezakonitem preprodajanju antičnih umetnin. Film je narejen kot detektivska zgodba, ki poglobi vse strani te kriminalne mreže, še posebej se poslužuje raziskav posebnih enot italijanskih orožnikov NTPC.

POGOVOR Z ALBERTOM ANGELOM
Paleontolog, časnikar znanosti, pisec, ki nas s svojim Popotovanjem v Sikstinsko kapelo pospremi k ponovnemu odkritju ene največjih umetnin vseh časov. Časnikar in voditelj kulturnih televizijskih programov, kot so Superquark, Passaggio a Nord ovest in Ulisse – Il piacere della scoperta, predvsem pa je avtor strasten raziskovalec sveta in neverjeten pripovedovalec njegovih lepot.

Nagrajevanje

Podelitev Nagrade Oglej (Premio Aquileia), mozaika, ki so ga naredili gojenci Šole mozaicistov Furlanije (Scuola Mosaicisti del Friuli) filmu, ki bo prejel največ glasov publike.

Začetek projekcij ob 21. uri.
Vstop je prost.
Ni potrebna rezervacija.
V primeru dežja bo program vseeno potekal v Rimski dvorani (Sala Romana)

Info-line: 347 5422 876
ufficiostampa@fondazioneaquileia.it
www.fondazioneaquileia.it

FONDAZIONE **AQUILEIA**

Sodelujejo:

COMUNE DI AQUILEIA

Rassegna Internazionale del Cinema Archeologico Museo Civico Rovereto

ARCHEOLOGIA VIVA